

**UCHWAŁA NR XLIV/346/18
RADY GMINY GRÓDEK**

z dnia 28 września 2018 r.

w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Gródek na lata 2019 - 2022

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994, 1000, 1349 i 1432), art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 779, 1356, 1564, 1590, 1592, 1648 i 1722) uchwała się, co następuje:

§ 1. Po pozytywnym zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu Białostockiego, uchwała się Program Ochrony Środowiska dla Gminy Gródek na lata 2019 - 2022, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Gródek.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr XLIV/346/18

Rady Gminy Gródek

z dnia 28 września 2018 r.

GMINA GRÓDEK



Program Ochrony Środowiska Gminy Gródek na lata 2019-2022

2018 r.

Opracowanie wykonane na zlecenie:

Urząd Gminy Gródek

ul. A. i G. Chodkiewiczów 2
16-040 Gródek
www.grodek.pl



Wykonawca:

Instytut Zrównoważonego Rozwoju Sp. z o.o.

ul. Elewatorska 17 lok. 1
15-620 Białystok
tel. 85 744 54 99, fax 85 307 64 76
e-mail: srodowisko@izr.pl, www.isr.pl



Zespół autorski:

mgr inż. Barbara Waclaw

Spis treści

Wykaz skrótów i symboli	4
1. Wstęp	6
2. Streszczenie	10
3. Podstawowe informacje o gminie	12
3.1. Położenie i podział administracyjny	12
3.2. Budowa geologiczna, krajobraz	12
3.3. Ludność i struktura osadnicza	13
3.4. Gospodarka i rynek pracy	14
4. Ocena stanu środowiska	17
4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	17
4.2. Zagrożenia hałasem	24
4.3. Pola elektromagnetyczne	30
4.4. Gospodarowanie wodami	33
4.5. Gospodarka wodno-ściekowa	52
4.6. Zasoby geologiczne	58
4.7. Gleby	60
4.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	64
4.9. Zasoby przyrodnicze	68
4.10. Zagrożenia poważnymi awariami	86
5. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie	87
6. System realizacji programu ochrony środowiska	91
7. Spis załączników	94
8. Spis tabel	96
9. Spis map	97
10. Spis rycin	97
11. Spis literatury i materiałów źródłowych	98

Wykaz skrótów i symboli

AKPOŚK 2015	- Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2015
aPGW	- Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły
As	- arsen
BaP	- benzo(a)piren
C ₆ H ₆	- benzen
Cd	- kadm
CO	- tlenek węgla
dam ³	- dekametr sześcienny (1 dam ³ = 1000 m ³)
dB	- decybele
dt	- decytony, 1 dt = 100 kg
GDDKiA	- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ	- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	- Główny Urząd Statystyczny
GWh	- gigawatogodzina
GZWP	- główny zbiornik wód podziemnych
ha	- hektar
JCW	- jednolite części wód powierzchniowych
JCWpd	- jednolite części wód podziemnych
KW PSP	- Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej
KWP	- Komenda Wojewódzka Policji
LGD	- Lokalna Grupa Działania
LPG	- płynny gaz ropopochodny
MW	- megawat
MWh	- megawatogodzina
n.p.m.	- nad poziomem morza
NFOŚiGW	- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie
Ni	- nikiel
NO ₂	- dwutlenek azotu
NOAA	- National Oceanic and Atmospheric Administration U.S.A. (Krajowy Urząd do Spraw Oceanów i Atmosfery)
NPK	- nawozy mineralne zawierające azot, fosfor i potas
NPPDL	- Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych
O ₃	- ozon
OChK	- obszar chronionego krajobrazu
ODR	- Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OSCHR	- Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza

OSN	- obszary szczególnie narażone na związki azotu
OSO	- Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków
OZE	- odnawialne źródła energii
p.p.t	- poniżej poziomu terenu
Pb	- ołów
PEM	- promieniowanie elektromagnetyczne
PGL LP	- Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
pH	- odczyn
PIG	- Państwowy Instytut Geologiczny
PM10, PM 2,5	- pył zawieszony o średnicy 10 lub 2,5 mikrometrów
PO PW	- Program Operacyjny Polska Wschodnia
PRGiPID	- Program Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej
PSP	- Państwowa Straż Pożarna
PZD	- Powiatowy Zarząd Dróg
RDLP	- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
SBEiŚ	- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko
SO2	- dwutlenek siarki
SOO	- Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk
t/r	- ton na rok
TJ	- teradžul
TOCh	- transgraniczny obszar chroniony
tys.	- tysięcy
UE	- Unia Europejska
UNESCO	- Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury
V/m	- Volt na metr
WFOŚiGW	- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WPGO	- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami
WSSE	- Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
ZDR	- zakład dużego ryzyka wystąpienia poważnych awarii
ZMŚP	- Zintegrowany Monitoring Środowiska Przyrodniczego
ZZR	- zakład zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnych awarii

1. Wstęp

Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799 z późn. zm.) organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego ma obowiązek opracowania programu ochrony środowiska.

Struktura i zawartość dokumentu wynika z *Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska z 2015 r.*, opublikowanych przez Ministerstwo Środowiska (zwanymi dalej *Wytycznymi*).

Celem opracowania *Programu Ochrony Środowiska Gminy Gródek na lata 2019-2022* (zwanego dalej *Programem*) jest stworzenie narzędzia do realizacji polityki ochrony środowiska na terenie gminy Gródek.

Zgodnie z założeniami polityki ochrony środowiska przedmiotowy dokument opracowano w oparciu o zapisy strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2018 r. poz. 1307), tj.:

- strategii rozwoju kraju i województwa:
 - *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,*
 - *Strategia Rozwoju Kraju 2020;*
- 9 strategii zintegrowanych:
 - *Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko,*
 - *Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki Dynamiczna Polska 2020,*
 - *Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (perspektywa do 2030),*
 - *Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020,*
 - *Strategia Sprawne Państwo 2020,*
 - *Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022,*
 - *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie,*
 - *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020,*
 - *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego,*
 - *Polityka energetyczna Polski do 2030 roku,*
- programy i dokumenty programowe:
 - *Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020,*
 - *Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych 2015,*
 - *Krajowy plan gospodarki odpadami 2022,*

- *Program operacyjny Infrastruktura i środowisko 2014-2020,*
- *Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2015-2020,*
- *Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,*
- *Program wodno-środowiskowy kraju,*
- *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (projekt aktualizacji),*
- *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły,*
- *Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej,*
- programy regionalne i lokalne:
 - *Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w województwie podlaskim poza aglomeracjami, wzdłuż dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami L_{DWN} i L_N .*
 - *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego (aktualizacja 2014).*
 - *Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej.*
 - *Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020.*
 - *Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022.*
 - *Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024.*
 - *Program Ochrony Środowiska Powiatu Białostockiego na lata 2015-2018 z perspektywą lat 2019 – 2022.*
 - *Program Rozwoju Lokalnego Gminy Gródek 2015-2020;*
 - *Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gródek na lata 2017-2020.*

Zgodnie z Wytocznymi ramy czasowe Programu zostały określone zbieżnie z okresami obowiązywania głównych dokumentów strategicznych i programowych w obszarze ochrony środowiska – do 2022 roku.

W ramach Programu Ochrony Środowiska Gminy Gródek na lata 2019 – 2022:

- oceniono stan środowiska naturalnego i przeanalizowano zagrożenia i problemy poszczególnych komponentów środowiska;
- określono cele, kierunki interwencji oraz zadania, zmierzające do poprawy stanu środowiska;
- przedstawiono harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji zadań ujętych w opracowaniu.

Przy ocenie stanu środowiska zastosowano model D-P-S-I-R (siły sprawcze →presja →stan →wpływ →reakcja), opracowany przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju. Zgodnie z modelem zjawiska społeczne i gospodarcze prowadzą do wywierania presji na środowisko. W konsekwencji zmianie ulega stan środowiska. Środowisko ma bezpośredni wpływ na ekosystemy oraz na gospodarkę. Wpływ ten wyzwała społeczną i polityczną reakcję, która kształtuje pośrednio lub bezpośrednio poszczególne elementy modelu.

Opis stanu środowiska poprzedzony został analizą przyczyn takiego stanu oraz wpływu środowiska na życie gospodarcze i społeczne. Oceny stanu środowiska dokonano z uwzględnieniem dziesięciu obszarów interwencji, tj.:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza.
2. Zagrożenia hałasem.
3. Pola elektromagnetyczne.
4. Gospodarowanie wodami.
5. Gospodarka wodno-ściekowa.
6. Zasoby geologiczne.
7. Gleby.
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.
9. Zasoby przyrodnicze.
10. Zagrożenia poważnymi awariami.

W każdym z obszarów interwencji uwzględniono zagadnienia horyzontalne, tj.:

- adaptację do zmian klimatu,
- monitoring środowiska,
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- działania edukacyjne.

Zgodnie z *Wytycznymi* do opracowania *programu* posłużono się danymi z następujących źródeł:

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku,
- Główny Urząd Statystyczny,
- Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Białymstoku,
- Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie,
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku,
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku,
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Białymstoku,
- Zarząd zlewni w Białymstoku,
- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie,

- Urząd Gminy Gródek,
- I inne.

Cele i kierunki interwencji ujęte w *Programie* wyznaczono na podstawie zagrożeń i problemów zdefiniowanych w poszczególnych obszarach interwencji, w oparciu o analizę założeń dokumentów strategicznych i programowych. Cele i kierunki *Programu* mają charakter komplementarny, co oznacza, że realizacja zamierzeń w jednym z obszarów interwencji, przyczynia się do osiągnięcia celów w innych obszarach.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1407 z późn. zm.) projekt *Programu* poddano strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

W myśl z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska projekt *Programu* ochrony środowiska dla gminy podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu.

Po uzyskaniu niezbędnych opinii i zakończeniu procedury oceny oddziaływania na środowisko program ochrony środowiska przyjmowany jest w formie uchwały, w przypadku Gminy Gródek – przez Radę Gminy Gródek.

Zgodnie z ustawą - Prawo ochrony środowiska istnieje obowiązek sporządzenia raportu z realizacji *Programu* (co dwa lata) i przedłożenia raportu Radzie Gminy, a następnie przekazania do Starostwa Powiatowego.

2. Streszczenie

Program ochrony środowiska jest dokumentem, zgodnie z którym gmina Gródek ma realizować politykę ochrony środowiska. Obowiązek opracowania programu ochrony środowiska wynika z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799, z późn. zm.).

Struktura i zawartość dokumentu jest zgodna z *Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska z 2015 r.*, opublikowanymi przez Ministerstwo Środowiska (zwanymi dalej *Wytycznymi*).

Zgodnie z założeniami polityki ochrony środowiska przedmiotowy dokument opracowano w oparciu o zapisy strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2018 r. poz. 1307).

Zgodnie z *Wytycznymi* ramy czasowe *Programu* zostały określone zbieżnie z okresami obowiązywania głównych dokumentów strategicznych i programowych w obszarze ochrony środowiska – do 2022 roku.

W ramach *Programu Ochrony Środowiska Gminy Gródek na lata 2019-2022*:

- oceniono stan środowiska naturalnego i przeanalizowano zagrożenia i problemy poszczególnych komponentów środowiska;
- określono cele, kierunki interwencji oraz zadania, zmierzające do poprawy stanu środowiska;
- przedstawiono harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji zadań ujętych w opracowaniu.

Opis stanu środowiska poprzedzony został analizą przyczyn takiego stanu oraz wpływu środowiska na życie gospodarcze i społeczne. Oceny stanu środowiska dokonano z uwzględnieniem dziesięciu obszarów interwencji, tj.: Ochrona klimatu i jakości powietrza, Zagrożenia hałasem, Pola elektromagnetyczne, Gospodarowanie wodami, Gospodarka wodno-ściekowa, Zasoby geologiczne, Gleby, Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, Zasoby przyrodnicze, Zagrożenia poważnymi awariami.

W każdym z obszarów interwencji uwzględniono zagadnienia horyzontalne, tj.:

- adaptację do zmian klimatu,
- monitoring środowiska,
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- działania edukacyjne.

Cele i kierunki interwencji ujęte w *Programie* wyznaczono na podstawie zdefiniowanych zagrożeń i problemów w poszczególnych obszarach interwencji, w oparciu o analizę założeń dokumentów strategicznych i programowych. Cele i kierunki *Programu* mają charakter komplementarny, co oznacza, że realizacja zamierzeń w jednym z obszarów interwencji, przyczynia się do osiągnięcia celów w innych obszarach.

W ramach 10 obszarów interwencji, wyznaczono 18 celów. Realizacji tych założeń posłużyć mają działania podejmowane w 59 kierunkach interwencji. Łącznie wyznaczono 142 zadania.

Realizacja zadań wyznaczonych w obrębie jednego obszaru, może się przyczynić do zaspokojenia potrzeb, czy też poprawy stanu środowiska w obrębie innego komponentu.

Koszty realizacji zadań zostały oszacowane na podstawie informacji przekazanych w ankietach od jednostek samorządowych i innych jednostek publicznych. Pod uwagę wzięto również możliwości finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska w perspektywie 2014-2020.

Łącznie szacunkowe koszty realizacji *Programu* na terenie gminy wyniosą ponad 45,726 mln zł. Największy udział środków finansowych przypada na obszar interwencji Ochrona klimatu i jakości powietrza.

Dla każdego z celów proponowanych w *Programie* określono wskaźniki realizacji. Dla każdego wskaźnika wskazano wartość bazową, źródło danych oraz wartość docelową przewidywaną do osiągnięcia w 2022 r.

3. Podstawowe informacje o gminie

3.1. Położenie i podział administracyjny

Gmina Gródek położona jest we wschodniej części powiatu białostockiego w województwie podlaskim.

Rycina 1. Położenie gminy



Źródło: www.gminy.pl. www.google/mapy/

Gmina graniczy od północy z gminami Krynki i Szudziałowo (powiat sokólski), od wschodu z terytorium Republiki Białoruskiej, od południa z gminami Michałowo i Zabłudów (powiat białostocki) i od zachodu z gminą Supraśl (powiat białostocki).

3.2. Budowa geologiczna, krajobraz¹

Obszar gminy Gródek położony jest w granicach obniżenia podlaskiego (syneklizy podlaskiej) - rozległej jednostki strukturalnej platformy prekambryjskiej, wypełnionej skałami wendu, starszego paleozoiku, permu, jury, kredy, trzeciorzędu i czwartorzędu, których łączna miąższość wynosi od 1000 do 4000 m.

Na terenie gminy utwory prekambryjskie zostały udokumentowane 5-oma otworami badawczymi:

- o głębokościach 1352, 912 i 989 m, we wschodniej części gminy, w rejonie wsi Narejki i Wiejki, na poziomach: -214.2, -203, -209 m p.p.m., gdzie na utworach wendu i ryfeja rozpoznano utwory mezozoiczne reprezentowane są przez jurę środkową i górną oraz kredę dolną i górną, a na nich utwory kenozoiczne - osady trzeciorzędu i czwartorzędu,
- o głębokości 476.8 m, w północno - zachodniej części gminy, w rejonie wsi Nowosiółki, na poziomie -293 m p.p.m., gdzie rozpoznano skały proterozoiku, a na nich utwory mezozoiczne jury i kredy oraz utwory kenozoiczne, reprezentowane przez osady czwartorzędowe,
- o głębokości 538.1 m, w południowo - zachodniej, przygranicznej części gminy, na poziomie - 299.4 m p.p.m., gdzie na utworach proterozoiku stwierdzono utwory mezozoiczne

¹ Opracowanie ekofizjograficzne na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gródek.

reprezentowane przez jurę oraz kredę a na nich utwory kenozoiczne - trzeciorzędu i czwartorzędu.

Stopień rozpoznania budowy geologicznej gminy Gródek jest dość dobry, choć nierównomierny. Łącznie wykonano tutaj ok. 60 otworów wiertniczych, o zróżnicowanej głębokości od kilku do 1352 m, w tym 42 otwory studienne.

W świetle powyższego, podłoże czwartorzędu lokalnie, w obniżeniach powierzchni podkenozoicznej stanowią utwory neogenu - mułki z wkładkami węgla brunatnego, utwory paleogenu - mułowce i iłowce eocenu, piaski kwarcowe, z glaukonitem oligocenu, podścielone kredą piszącą i marglami kredy górnej.

Obszar gminy cechuje się bardzo dużym zróżnicowaniem form geomorfologicznych. Występują tutaj w szczególności: wysoczyzny morenowe - płaska i falista, moreny czołowe akumulacyjne, zagłębienia wytopiskowe, równiny sandrowe w dolinach rzeki, równiny wodnolodowcowe, kemy, formy akumulacji szczelinowej stadiału środkowego zlodowacenia środkowopolskiego oraz holocenijskie osady dolinne. Utwory przypowierzchniowe stanowią tutaj piaski i żwiry moren czołowych oraz akumulacji szczelinowej, piaski, żwiry i głazy lodowcowe, piaski i żwiry lodowcowe, piaski i żwiry plateau kemowego, piaski i żwiry tarasów kemowych, torfy, lokalnie - gliny zwałowe, o wręcz mozaikowym rozprzestrzenieniu.

Czwartorzęd w rozpatrywanym rejonie osiąga miąższość około 120 - 180 m i budują go utwory glacialne zlodowaceń: południowopolskiego (Nidy, Sanu i Wilgi), środkowopolskiego (Odry i Warty) i północnopolskiego, reprezentowane przez gliny zwałowe, rozdzielone utworami interglacialnymi: małopolskiego, ferdynandowskiego i eemskiego, tj. piaskami różnej granulacji i żwirami, lokalnie - zastoiskowymi utworami pylasto - ilastymi a także holocenijskie - piaski, żwiry i namuły rzeczne oraz piaski i namuły jeziorne.

3.3. Ludność i struktura osadnicza

Gminę Gródek, według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r., zamieszkiwało 5 325 osób. Od 2013 r. do końca 2016 r. zaludnienie spadło o 206 osób – 3,72%.

Przyrost naturalny od roku 2013 do roku 2016 charakteryzował się stałą tendencją spadkową z -9,89 w 2013 do -11,39 w 2016 r.

Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym stanowi 15,0% ogółu mieszkańców gminy. Ludność w wieku produkcyjnym na przestrzeni analizowanego okresu (2013-2016) systematycznie spadała. W roku 2016 udział osób w tym przedziale wiekowym w ogólnej liczbie mieszkańców wynosił 58,8% i w stosunku do 2013 r. nastąpił spadek o 1,2%. W wieku poprodukcyjnym było 26,2% ludności gminy i obserwuje się trend wzrostowy w tej grupie.

Tabela 1. Struktura ludności gminy według wieku

Wyszczególnienie wg wieku	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	%
Przedprodukcyjny	800	427	373	15,0
Produkcyjny	1868	967	901	58,8
Poprodukcyjny	1396	436	960	26,2

Źródło: GUS. Bank Danych Lokalnych. 2016.

Na podstawie uzyskanych danych można stwierdzić, że w dwóch pierwszych grupach, tj. przedprodukcyjnej i produkcyjnej większość stanowią mężczyźni. Natomiast w ostatniej grupie poprodukcyjnej przeważają kobiety. W gminie na 100 mężczyzn przypada 106 kobiet.

Gęstość zaludnienia w mieście wynosi 12 osoby/km², jest zdecydowanie poniżej średniej dla powiatu białostockiego (49 osób/km²).

3.4. Gospodarka i rynek pracy

Na terenie gminy na koniec 2016 roku zarejestrowanych było blisko 343 podmiotów gospodarki narodowej. W porównaniu do roku 2013 nastąpił spadek o 4,19%. Wśród zarejestrowanych podmiotów gospodarczych dominuje sektor prywatny – 95,62%, w tym głównie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 77,43%.

Zdecydowana większość osób zatrudnionych na terenie gminy, to pracujący w sektorze: handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 18,65% ogółu zatrudnionych w gminie, budownictwo – 13,11% oraz przetwórstwo przemysłowe – 11,07%.

Wskaźniki charakteryzujące udział podmiotów gospodarczych w relacji z liczbą ludności na terenie gminy osiągnęły na koniec 2016 r. następujące wartości:

- podmioty wpisane do rejestru REGON: 644 jednostek gospodarczych na 10 tys. ludności,
- jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON: 52 jednostki gospodarcze na 10 tys. ludności,
- jednostki wykreślone z rejestru REGON: 69 jednostek gospodarczych na 10 tys. ludności,
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym 8,1;
- podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym 4.

Na koniec 2016 r. w gminie zarejestrowane były 293 osób bezrobotnych. Wśród bezrobotnych większą grupę stanowią mężczyźni – 167 osób. Grupa bezrobotnych kobiet liczy 126 osób. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł ogółem 9,4%.

3.5. Gospodarka rolna

Na terenie gminy funkcjonuje 1107 gospodarstw rolnych, z czego blisko 69,19% gospodarstw utrzymuje się z działalności rolniczej.

W strukturze powierzchni gospodarstw dominują gospodarstwa powyżej 1 ha powierzchni, stanowiące 70,36% ogółu. Najwięcej, bo 60,52% gospodarstw, to gospodarstwa zakwalifikowane w grupie 1-15 ha powierzchni. Gospodarstwa duże zajmujące powierzchnię powyżej 15 ha stanowią 9,84% ogółu gospodarstw.

W użytkowaniu gospodarstw rolnych na terenie gminy znajduje się łącznie ponad 12,4 tys. ha gruntów. Blisko 9,5 tys. ha, to użytki rolne, z czego około 8,1 tys. ha stanowią użytki rolne w dobrej kulturze.

Tabela 2. Powierzchnia gruntów w użytkowaniu gospodarstw rolnych

Powierzchnia [ha]										
użytki rolne ogółem	pod zasiewami	grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	uprawy trwałe	sady ogółem	ogrody przydomowe	łąki trwałe	pastwiska trwałe	pozostałe użytki rolne	las i grunty leśne	pozostałe grunty
9502,99	3554,44	234,89	25,39	24,69	45,97	3669,06	547,90	1425,31	2238,68	623,21

Źródło: GUS, Powszechny Spis Rolny 2010.

Powierzchnia użytków rolnych pod zasiewami stanowi około 37,40% powierzchni gruntów ogółem i jest to dominująca forma ich użytkowania. Znaczną powierzchnię zajmują również łąki – 38,60%, lasy i grunty leśne – 23,55% oraz pastwiska – 5,76%.

W strukturze zasiewów dominują zboża jare. Największe powierzchnie zasiewów stanowi owies – 31,88% i żyto – 26,27%.

Tabela 3. Struktura zasiewów na teren gminy

Powierzchnia [ha]										
ogółem	zboża razem	zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	pszenica ozima	pszenica jara	żyto	jęczmień ozimy	jęczmień jary	pszenżyto ozime	pszenżyto jare	owies
3554,44	3045,12	2633,54	24,57	66,48	800,06	3,04	135,44	84,19	54,27	970,85

Źródło: GUS, Powszechny Spis Rolny 2010.

Łączna liczba gospodarstw rolnych utrzymujących zwierzęta gospodarskie na terenie gminy, to 264 gospodarstw, a deklarowane pogłowie zwierząt 3 050 sztuki duże.

W strukturze chowu i hodowli zwierząt dominuje bydło i drób.

Tabela 4. Struktura chowu i hodowli zwierząt gospodarskich

Liczba gospodarstw prowadzących chów i hodowlę								
bydło razem	bydło krowy	trzoda chlewna razem	trzoda chlewna lochy	konie	drób razem	drób kurzy	owce razem	kozy
167	142	95	16	54	149	147	-	-
Liczba zwierząt gospodarskich [szt.]								
bydło razem	bydło krowy	trzoda chlewna razem	trzoda chlewna lochy	konie	drób ogółem razem	drób ogółem drób kurzy	owce razem	kozy
3428	1761	307	22	151	4107	3884	-	-

Źródło: GUS, Powszechny Spis Rolny 2010.

Do obsługi gospodarstw rolnych na terenie gminy wykorzystywanych jest 488 ciągników rolniczych, skupionych w 317 gospodarstwach rolnych. Oznacza to, że gospodarstwa wyposażone w ciągniki stanowią około 41,38% ogółu gospodarstw rolnych w gminie. Liczba ciągników w dużym stopniu przekłada się na powierzchnię zasiewów i liczbę zwierząt hodowlanych w gospodarstwach.

Wśród nawozów sztucznych zużywanych na terenie gminy dominują nawozy mineralne, azotowe i wieloskładnikowe. W mniejszym stopniu fosforowe i potasowe.

Tabela 5. Nawozy w gospodarstwach rolnych

Liczba gospodarstw stosujących nawozy					
mineralne	azotowe	fosforowe	potasowe	wieloskładnikowe	wapniowe
239	202	46	40	88	10
Zużycie w dt czystego składnika					
mineralne	azotowe	fosforowe	potasowe	wieloskładnikowe	wapniowe
4336	2818	770	748	-	104

Źródło: GUS, Powszechny Spis Rolny 2010.

Presja na środowisko ze strony intensywnej gospodarki rolnej, może powodować zagrożenie dla jakości wód, gleb, powietrza atmosferycznego, czy klimatu akustycznego. Rolnictwo jest również źródłem odpadów niebezpiecznych (pozostałości po niektórych środkach ochrony roślin). Przestrzenna ekspansja intensywnego rolnictwa może także prowadzić do przyrodniczego zubożenia rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Niedostosowanie intensywności i form rolnictwa do warunków przyrodniczych produkcji rolnej, skutkuje aktywizacją erozji wodnej i wietrznej oraz zanieczyszczeniem wód gruntowych.

4. Ocena stanu środowiska

4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Jakość powietrza w województwie podlaskim, w którym położona jest gmina Gródek, kształtowana jest przede wszystkim przez rozkład przestrzenny i wielkość emisji zanieczyszczeń ze źródeł stacjonarnych i mobilnych, napływowych (transgranicznych) oraz przemian fizykochemicznych zachodzących w atmosferze.

Do substancji mających największy udział w emisji zanieczyszczeń na terenie powiatu białostockiego, w tym także gminy, należą: dwutlenek węgla, dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenki węgla oraz pył. Taka struktura emisji zależy przede wszystkim od zużycia, rodzaju oraz jakości paliwa².

Pozostałe zanieczyszczenia emitowane z zakładów przemysłowych wynikają z rodzaju produkcji i stosowanej technologii. Do najczęściej występujących zanieczyszczeń technologicznych należą: alkohole alifatyczne i ich pochodne, kwasy organiczne i pochodne, węglowodory pierścieniowe, węglowodory alifatyczne i ich pochodne oraz w mniejszym stopniu inne zanieczyszczenia związane ze specyfiką produkcji zakładu.

Zużycie energii elektrycznej w gminie na koniec 2016 roku wyniosło 134 488,8 GJ³.

Emisja punktowa

Na terenie powiatu białostockiego w obrębie, którego położona jest gmina, na koniec 2016 r. zakłady przemysłowe wyemitowały łącznie 243 648 ton zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, z czego 99,9%, to zanieczyszczenia gazowe.

Emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych pochodzących z terenu powiatu (w tym także gminy), stanowi znaczny procent tego typu zanieczyszczeń w skali województwa podlaskiego, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 6. Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na koniec 2016 r.

Wyszczególnienie	Pyłowe	Gazowe				
	ogółem	ogółem	Dwutlenku siarki	Tlenków azotu	Tlenku węgla	Dwutlenku węgla
Powiat białostocki	35	243613	56	237	500	242399
Województwo podlaskie	815	2208086	2905	2364	2779	2199008
% udziału wojewódzkiego	4,29	11,03	1,92	10,02	17,99	11,02

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Stan i ochrona środowiska*, GUS. 2017.

Wśród zanieczyszczeń gazowych dominuje przede wszystkim emisja dwutlenku węgla.

Według informacji zawartych w *Planie Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gródek na lata 2017-2020* całkowita emisja dwutlenku węgla na koniec 2016 r. z przemysłu wyniosła 3213,13 Mg, co stanowiło 19,97% całkowitej emisji na terenie gminy.

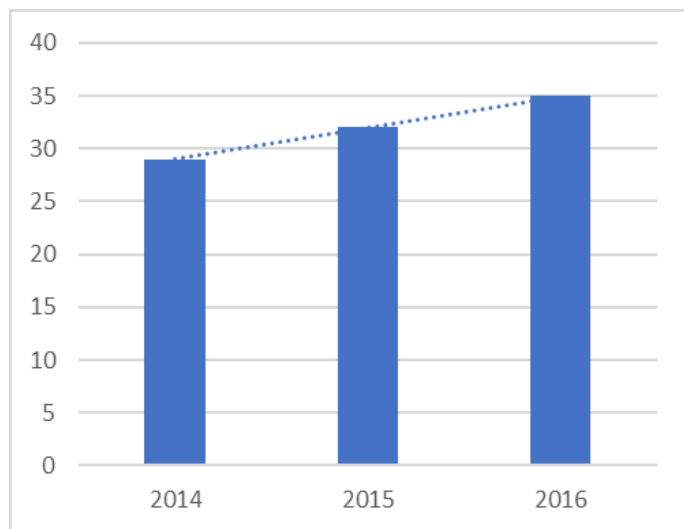
² Ocena poziomu substancji w powietrzu i klasyfikacja stref województwa podlaskiego w 2017 r., WIOŚ Białystok 2018.

³ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gródek na lata 2017-2020. 2017

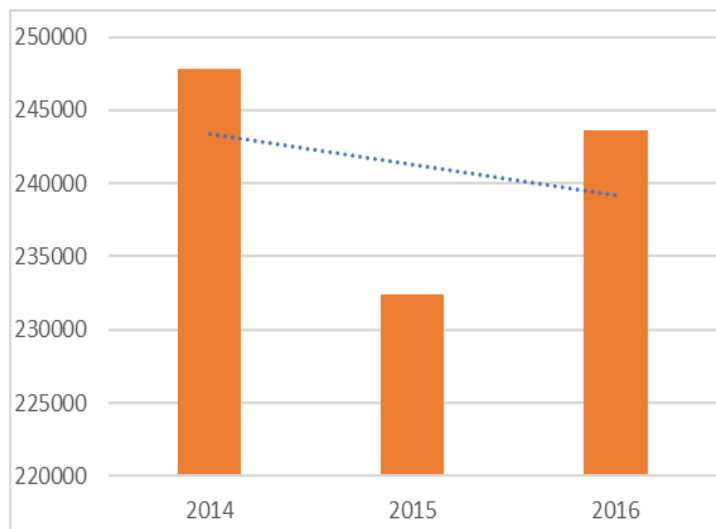
W ostatnich trzech latach obserwuje się niewielki wzrost ilości zanieczyszczeń pyłowych i spadek gazowych, emitowanych przez zakłady szczególnie uciążliwe z terenu powiatu białostockiego (w tym także gminy), co obrazuje poniższy wykres.

Rycina 2. Tendencje emisji pyłowej i gazowej w ostatnich trzech latach na terenie powiatu białostockiego

Emisja zanieczyszczeń pyłowych w t/rok



Emisja zanieczyszczeń gazowych t/rok



Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Bank Danych Lokalnych.

Emisja powierzchniowa⁴

Wielkość i rozkład poziomu zanieczyszczeń na terenie gminy, kształtowany jest również przez tzw. emisję niską, pochodzącą z ogrzewania indywidualnego w gospodarstwach domowych wielo- i jednorodzinnych. Na terenie gminy energia cieplna do celów grzewczych w mieszkalnictwie pozyskiwana jest głównie w wyniku spalania węgla kamiennego i drewna.

W budownictwie indywidualnym na terenie gminy, do ogrzewania wykorzystuje się głównie kotły i piece węglowe, kotłownie olejowe i biomasowe oraz w niewielkim stopniu kotły gazowe.

Tabela 7. Emisja zanieczyszczeń ze spalania paliw w budynkach mieszkalnych

Wyszczególnienie	Drewno, pelet drzewny	Węgiel, ekogroszek, koks	Olej opałowy	Brykiet torfowy	Gaz propanbutan	Suma
SO ₂	2,42	3,38	0,00	0,0004	0,01	5,80
NO _x	18,67	0,81	0,00	0,0003	0,50	19,98
Pył TSP	7,69	0,83	0,00	0,0002	0,00	8,52
CO	527,13	24,41	0,00	0,0132	0,33	551,89
CO ₂	24107,29/0*	481,60	0,28	0,2836	535,00	25124,45/1016,9

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gródek. *) przy założeniu, że emisja CO₂ ze spalania biomasy jest równa 0.

Całkowita emisja dwutlenku węgla z budynków mieszkalnych w 2016 r. wyniosła 3539,1 Mg – 21,17%.

Emisja niska jest jednym z głównych problemów w dotrzymaniu norm jakości powietrza⁵.

⁴Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Gródek. 2017.

⁵Ocena roczna poziomu substancji w powietrzu i klasyfikacja stref województwa podlaskiego w 2017 r. WIOŚ

Emisja liniowa

Wielkość emisji liniowej związana jest przede wszystkim z natężeniem i wielkością ruchu samochodowego. W ostatnich latach na terenie gminy wzrosła ilość samochodów osobowych i ciężarowych poruszających się po drogach publicznych. Dużym natężeniem ruchu obciążone są drogi krajowa NR 65 relacji granica państwa – Gołdap – Białystok – Bobrowniki – granica Państwa oraz wojewódzka nr 686 relacji Zajma – Michałowo - Jałówka.

W emisji z transportu drogowego największy udział mają zanieczyszczenia pyłowe, dwutlenek węgla, tlenki azotu oraz niemetalowe lotne związki organiczne. Niski jest udział dwutlenku siarki oraz benzo(a)pirenu.

Tabela 8. Emisja dwutlenku węgla pochodząca ze środków transportu

Wyszczególnienie	Wielkość emisji CO ₂ w Mg/rok
gminne środki transportu	84,0
transport zbiorowy inny	85,9
samochody osobowe	3092,2
autobusy	65,3
samochody dostawcze	138,4
samochody ciężarowe	4919,4
autobusy szkolne	11,3
Suma	8396,5

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gródek

Emisja dwutlenku węgla ze środków transportu stanowi 50,23% całej emisji tej substancji na terenie gminy.

Uwarunkowania klimatyczne, anomalie pogodowe i zanieczyszczenia napływowe

Czynnikami wpływającymi na poziom substancji w powietrzu na terenie gminy są także warunki klimatyczne oraz coraz częściej występujące anomalie pogodowe. O ilości zanieczyszczeń decydują także zanieczyszczenia napływowe (transgraniczne).

Meteorolodzy nie są w stanie jednoznacznie stwierdzić, co powoduje obserwowane obecnie zmiany klimatu, wskazując na występujące na Pacyfiku zjawisko El Nino. Wpływa ono na cyrkulację atmosferyczną wywołującą zmiany stałych kierunków poruszania się prądów strumieniowych w atmosferze, co może skutkować nietypowym przemieszczaniem się gorących mas powietrza.

Zjawiskami obserwowanymi w Polsce, związanymi z globalnymi zmianami klimatu są huraganowe wiatry, gwałtowne opady deszczu, fale upałów, gwałtowne susze i powodzie.

O stężeniu i ilości zanieczyszczeń na terenie gminy, jak również całego powiatu białostockiego decydują, także wiatry, odpowiadające za cyrkulacje mas powietrza i przenoszenie zanieczyszczeń z innych obszarów. Na podstawie informacji zawartych w *Programie Ochrony Powietrza dla Strefy Podlaskiej*⁶ 35,7% emisji pyłu PM10 31,1% PM2,5 i 36,1% benzo(a)pirenu, to zanieczyszczenia napływowe. W województwie podlaskim, w którym położona jest gmina, dominują wiatry wiejące z kierunku południowo-wschodniego.

⁶Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej, przyjęty uchwałą nr XXXIV/414/13 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 20 grudnia 2013 r. aktualizacja o rozdział III a przyjęty uchwałą nr XXIX/261/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 24 października 2016 r.

W ostatnich latach (od 2014) obserwuje się jednak zmianę rozkładu mas powietrza na terenie kraju. Odbiega ona od rozkładu średniego wieloletniego z lat 1994-2013, zwłaszcza z uwagi na wyraźnie znacznie częstszy napływ mas powietrza z sektora południowo-wschodniego, południowego i wschodniego⁷.

Jakość powietrza na terenie gminy

Oceny stopnia zanieczyszczenia powietrza, na terenie województwa podlaskiego (w tym także powiatu białostockiego i gminy Gródek), dokonuje corocznie Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku. Badania prowadzone są w 6 stacjach pomiarowych: w Aglomeracji Białostockiej (2 stacje tła miejskiego i 1 stacja podmiejskiego), w strefie podlaskiej na terenie miasta Łomża, miasta Suwałki, Borsukówce na obszarze gminy Krynki oraz 1 stacja mobilna.

Prowadzone pomiary są bardzo istotne z uwagi na zdrowie ludzi i różnorodność biologiczną województwa, uwzględniają one m.in. kryterium ochrony zdrowia i ochrony roślin.

Na podstawie przeprowadzonego monitoringu stwierdzono, że:

- w strefie podlaskiej (w której położony jest powiat białostocki i gmina Gródek) zostały przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu PM_{2,5} – obszarem przekroczeń było miasto Łomża.

Tabela 9. Wyniki klasyfikacji stref w latach 2014-2017 dla poszczególnych zanieczyszczeń w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Rok	Wyniki klasyfikacji													
		SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃		As	Cd	Ni	BaP	PM _{2,5}	PM _{2,5} II Fazy
								Poziom docelowy	Poziom celu długoterminowego						
Strefa podlaska	2017	A	A	A	A	A	A	A	D2	A	A	A	A	C	C ₁
	2016	A	A	A	A	A	A	A	D1	A	A	A	A	C	C ₁
	2015	A	A	A	A	A	A	A	D ₂	A	A	A	C	C	C ₁
	2014	A	A	A	A	A	A	A	D ₂	A	A	A	C	C	-

Objaśnienia: A – poziom stężeń zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekracza odpowiednio poziomu dopuszczalnego, poziomu docelowego, poziomu celu długoterminowego; C – poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną (z uwzględnieniem dozwolonej częstości przekroczeń dla przypadków, gdy są one określone), poziom docelowy, poziom celu długoterminowego. W ocenie dotyczącej pyłu zawieszzonego PM_{2,5} uwzględnia się dodatkowe kryterium – poziom fazy dopuszczalny dla fazy II – C₁- oznacza przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla fazy II. D₂- przekroczonego poziomu celu długoterminowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Ocena poziomu substancji i klasyfikacja stref województwa podlaskiego w 2017, 2016, 2015, 2014. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, WIOŚ 2018, 2017, 2016, 2015.

⁷Monitoring tła zanieczyszczenia atmosferycznego w Polsce dla potrzeb EMEP, GAW/WHO i Komisji Europejskiej, GIOŚ, 2015.

Tabela 10. Wyniki klasyfikacji stref w latach 2014-2016 dla poszczególnych zanieczyszczeń w celu ochrony roślin

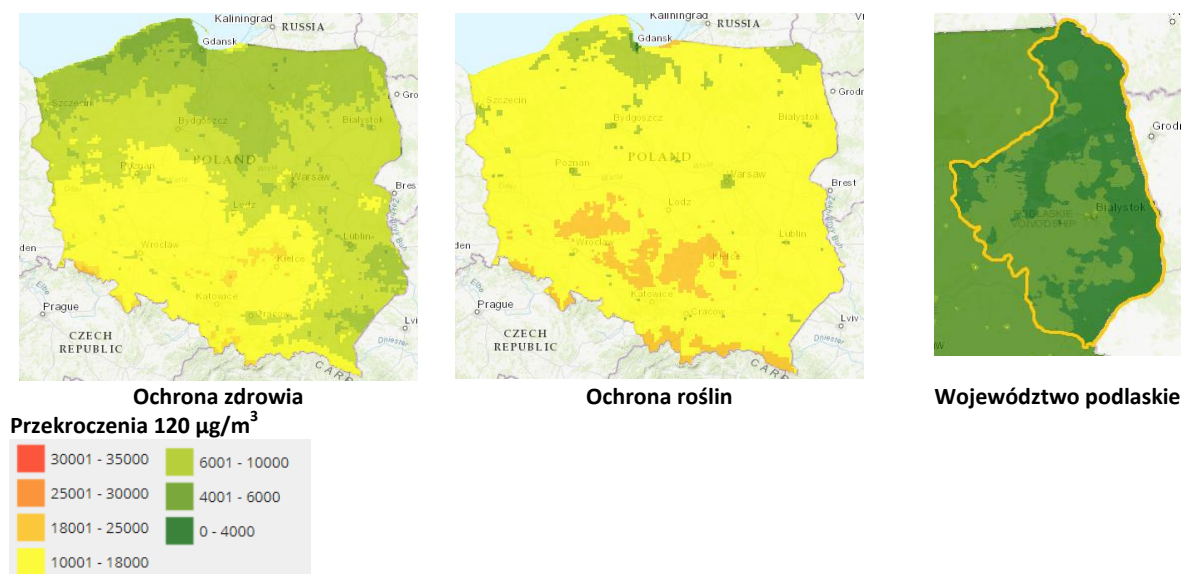
Nazwa strefy	Rok	SO ₂	NO ₂	O ₃	
				Poziom docelowy	Poziom celu długoterminowego
Strefa podlaska	2017	A	A	A	D ₂
	2016	A	A	A	D ₂
	2015	A	A	A	D ₂
	2014	A	A	A	D ₂

Objaśnienia: A – poziom stężeń zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekracza odpowiednio poziomu dopuszczalnego, poziomu docelowego, poziomu celu długoterminowego; D₂- powyżej poziomu celu długoterminowego;

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Ocena poziomu substancji i klasyfikacja stref województwa podlaskiego w 2017, 2016, 2015, 2014. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, WIOŚ 2018, 2017, 2016, 2015.

- Poziom dopuszczalny II fazy pyłu zawieszonego PM_{2,5}- obszarami przekroczeń było miasto Łomża i Hajnówka;
- Poziom celu długoterminowego ozonu – kryterium ochrona zdrowia.

Rycina 3. Modelowanie ozonu dla kryterium ochrony zdrowia i roślin oraz jego rozkład w województwie podlaskim



Źródło: Ocena poziomu substancji w powietrzu i klasyfikacja stref województwa podlaskiego w 2017, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, WIOŚ 2018.

Zanieczyszczenie związane z opadem atmosferycznym

Zanieczyszczenie powietrza można obserwować także na podstawie składu chemicznego i pH opadów atmosferycznych. Od wielu lat, na skutek obecności substancji zakwaszających w atmosferze, wody opadowe w Polsce, w tym także na terenie województwa podlaskiego są przeciętnie wodami o odczynie kwaśnym pH < 5,6. Roczny sumaryczny jednostkowy ładunek zdeponowany na obszarze województwa podlaskiego wynosi 42,6 kg/ha i jest niższy od średniej dla Polski o 12,4%. Największym ładunkiem zanieczyszczeń (na 1 ha) obciążony został powiat kolneński i bielski, najniższym – powiat suwalski.

Badania chemizmu opadów atmosferycznych wykazują, że zanieczyszczenia przenoszone w atmosferze i wprowadzane wraz z mokrym opadem atmosferycznym na terenie województwa podlaskiego stanowią znaczące źródło zanieczyszczeń obszarowych oddziałujących na środowisko naturalne.

Szczególnie negatywne oddziaływanie mają kwasotwórcze związki siarki i azotu, powodujące, tzw. „kwaśne deszcze”, które stanowią znaczne zagrożenie dla środowiska, wywołując negatywne zmiany w strukturze oraz funkcjonowaniu ekosystemów łąkowych i wodnych. Ilość tego typu opadów w minionym dziesięcioleciu, systematycznie maleje. Maleje również depozycja siarczanów (na tle Polski województwo podlaskie jest jednym z najmniej zanieczyszczonych obszarów). W województwie odnotowuje się dość wysoką depozycję związków fosforu wpływających negatywnie na zmiany warunków troficznych gleb i przyczyniających się do eutrofizacji wód. Obciążenie innymi biogenami – związkami azotu, na tle kraju plasowało województwo wśród województw o najniższym wskaźniku tego zanieczyszczenia. Obciążenie powierzchni ładunkami metali ciężkich (kadm, nikiel, chrom) stanowiących zagrożenie dla produkcji roślinnej i zlewni wód, należy do najniższych w kraju⁸.

Realizacja dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

Tabela 11. Efekty realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

Podjęte zadania	Efekt
<ul style="list-style-type: none"> ▪ termomodernizacja budynków; ▪ modernizacja kotłowni w Gminnym Centrum Kultury; ▪ modernizacja centralnego ogrzewania; ▪ budowa/konserwacja oświetlenia ulicznego; ▪ remonty pokryć dachowych budynków mieszkalnych; ▪ złożono wniosek o dofinansowanie montażu instalacji solarnych i fotowoltaicznych; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ opracowano plan gospodarki niskoemisyjnej; ▪ uzyskano dofinansowanie na realizację działań z zakresu termomodernizacji budynków publicznych; ▪ uzyskano dofinansowanie na montaż instalacji solarnych i fotowoltaicznych;

Źródło: Opracowanie własne

Prognoza zmian w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

W związku z ochroną jakości powietrza do roku 2020 z perspektywą 2024 przewiduje się wzrost udziału wytwarzania energii z OZE, szczególnie ze słońca. Zgodnie z założeniami pakietu klimatyczno-energetycznego udział OZE na koniec 2020 ma osiągnąć 15% w finalnym zużyciu energii brutto. W związku z tym przewiduje się zamianę starych wyeksploatowanych jednostek zasilanych węglem kamiennym na nowe, o wysokiej sprawności i niskich emisjach: dwutlenku siarki, tlenków azotu, dwutlenku węgla i pyłów.

W odniesieniu do wymagań środowiskowych przewiduje się, że poziom emisji gazów cieplarnianych i substancji zanieczyszczających powietrze będzie się regularnie zmniejszał, szczególnie w zakładach sklasyfikowanych jako szczególnie uciążliwe.

⁸ Raport o stanie środowiska na terenie województwa podlaskiego w latach 2011-2012. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, WIOŚ 2013 r.

Jednym z głównych celów w zakresie dotrzymania standardów jakości powietrza będzie ograniczenie emisji z sektora komunalnego, w tym niskiej emisji. Będzie to możliwe dzięki realizacji *Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Gródek*.

Analiza SWOT

Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ obecność sieci gazowej przesyłowej – wysokiego ciśnienia; ▪ opracowanie i wdrażanie <i>Planu Gospodarki Niskoemisyjnej</i>; ▪ wykorzystanie instalacji OZE; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przekroczenia standardów jakości powietrza dla strefy podlaskiej (PM_{2,5}; ozonu); ▪ niska emisja;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość pozyskania środków z nowej perspektywy finansowej w ramach, np. RPO WP, PROW, NFOŚiGW, WFOŚiGW itp. na działania związane z ochroną powietrza i klimatu; ▪ rozwój odnawialnych źródeł energii; ▪ realizacja programów ochrony powietrza dla strefy podlaskiej; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zanieczyszczenia napływowe z terenów innych gmin i powiatów; ▪ trudności w pozyskaniu środków zewnętrznych na działania związane z realizacją działań w zakresie ochrony powietrza i klimatu;

Podsumowanie

Na terenie strefy podlaskiej, w której położona jest gmina zaobserwowano przekroczenia jakości norm powietrza dotyczących:

- stężenia dopuszczalnego, poziomu docelowego, poziomu celu długoterminowego dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz wartości pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla II fazy; kryterium ochrona zdrowia;
- poziomów celów długoterminowych ozonu; kryterium ochrona roślin.

W przypadku emisji z zakładów szczególnie uciążliwych zaobserwowano:

- trend wzrostowy emisji zanieczyszczeń pyłowych;
- trend spadkowy emisji zanieczyszczeń gazowych;
- trend wzrostowy emisji dwutlenku węgla.

Na jakość powietrza w gminie wpływ emisja z sektora komunalnego oraz od środków transportu kołowego. W sektorze komunalnym głównym źródłem zanieczyszczeń są przestarzałe piece grzewcze na paliwa stałe – węgiel kamienny.

Należy zaznaczyć, że obiecującym trendem obserwowanym w ostatnich latach jest wzrost pozyskiwania energii z OZE. W najbliższych latach planowany jest ich rozwój w gminie.

W latach obowiązywania *Programu*, mając na uwadze dotrzymanie właściwych standardów w zakresie jakości powietrza oraz ochronę zdrowia mieszkańców gminy, ważne jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń u źródła, stosowanie technologii sprzyjających wykorzystaniu energii ze źródeł odnawialnych oraz poprawa efektywności energetycznej szczególnie w sektorze komunalnym.

Na poziom hałasu w gminie wpływa między innymi lokalizacja gminy. Przez teren gminy przebiegają dwie ruchliwe drogi: krajowa nr 65 relacji Granica Państwa – Gołdap – Białystok – Bobrowniki – Granica Państwa (o długości na terenie gminy 42,0 km) oraz wojewódzka 686 relacji Zajma – Michałowo – Jałówka (o długości na terenie gminy 4,0 km)

Sieć drogową uzupełniają drogi powiatowe o łącznej długości 119,63 km oraz drogi gminne – 48,0 km.

Oddziaływanie hałasu drogowego w środowisku

Badania jakości klimatu akustycznego prowadzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku. W latach 2016-2020 do badań poziomu hałasu drogowego (długookresowego i krótkookresowego) nie wskazano żadnych punktów położonych na terenie gminy Gródek. W 2017 r. najbliższe punkty pomiaru hałasu komunikacyjnego położony były w gminie Zabłudów w powiecie białostockim.

Badania monitoringowe hałasu w 2017 r. wykazały, że hałas komunikacyjny jest jednym z największych zagrożeń i uciążliwości. W analizowanym punkcie uzyskano przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasu w porze dnia o 4,2 dB, w porze nocnej 5,7 dB. Poziom zagrożenia hałasem komunikacyjnym jest w dalszym ciągu znaczący dla mieszkańców.

Badania poziomu hałasu wykonano także na potrzeby opracowania *Programu Ochrony Środowiska przed hałasem dla terenów położonych w województwie podlaskim poza aglomeracjami, wzdłuż dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne określone wskaźnikami L_{DWN} i L_n* .

W programie uwzględniono drogę krajową 65 – jednak nie wskazano na niej żadnego punktu pomiarowego położonego na terenie gminy. Należy zaznaczyć, że na badanych odcinkach położonych na drodze krajowej nr 65 obserwowano przekroczenia wartości dopuszczalnych na terenach zabudowanych o 5 dB. Można więc przepuszczać, że podobne wartości odnotowuje się na terenie gminy Gródek.

Reakcja na zagrożenie hałasem

Program ochrony środowiska przed hałasem... wskazuje konkretne zalecenia naprawcze, które należy zrealizować w celu eliminacji ponadnormatywnego hałasu na wskazanych w nich drogach, ale także na pozostałych. Możliwość działań w zakresie redukcji hałasu:

- Redukcja ilości pojazdów ciężarowych;
- Remont ulic stosowanie „cichych” nawierzchni dróg;
- Strefa uspokojonego ruchu, wyłączenie ulic z ruchu;
- Ekran akustyczny, wały ziemne;
- Kontrola prędkości ruchu;
- Kontrola stanu technicznego pojazdów, środki techniczne stosowane w pojazdach drogowych;
- Tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej;
- Monitoring hałasu;
- Wymiana stolarki okiennej;

- Kształtowanie przestrzeni w otoczeniu źródeł hałasu – planowanie przestrzenne;

Ponadto rozwiązaniem służącym ochronie przed nadmiernymi uciążliwościami akustycznymi jest opracowany i wdrożony *Program Rozwoju Gminy Gródek na lata 2015-2020*. Działaniami, które mają służyć ochronie środowiska w zakresie hałasu, ale także poprawie jakości powietrza będą przebudowy dróg gminnych, powiatowych i ulic (22 inwestycje) w ramach celu operacyjnego 1.1. Poprawa jakości powiazań komunikacyjnych.

Hałas kolejowy

Uciążliwości akustyczne związane z przebiegiem linii kolejowych na terenie gminy są niewielkie i dotyczą mieszkańców, których domostwa położone są w bezpośrednim sąsiedztwie linii. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 37 Białystok – Zubki Białostockie – 24,3 km.

Obecnie linia kolejowa jest wykorzystywana okazjonalnie – regularne przewozy osobowe zawieszono w 2000 roku.

Oddziaływanie hałasu kolejowego⁹

Pomiary hałasu wzdłuż linii kolejowych na terenie województwa podlaskiego, w którym położona jest gmina, w 2014 prowadzono w 15 punktach pomiarowych (GIOŚ). Pomiarów dokonywano w pasie do 20 m od torowiska.

W porze dziennej w 2014 r. w punktach pomiarowych hałas kolejowy nie przekraczał 70 dB (w pasie do 20 m od linii kolejowej). W porze nocnej sytuacja jest mniej korzystna, ponieważ w około 90% punktów pomiarowych zanotowano przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku na terenach chronionych (w większości > 5 dB). Z map akustycznych wynika, że hałas kolejowy wywiera najmniejszą presję na środowisko ze wszystkich rodzajów hałasu komunikacyjnego.

Hałas lotniczy

Ten rodzaj uciążliwości akustycznych związany jest z funkcjonowaniem portów lotniczych, lotnisk sportowych, turystycznych czy wojskowych. Cechami charakterystycznymi hałasu lotniczego są: oddziaływanie na duże powierzchnie terenu, wysokie poziomy emisji hałasu wszystkich typów statków powietrznych zwłaszcza w operacjach startu i lądowania.

Na terenie gminy nie lotnictwem są niewielkie i mają charakter lokalny.

⁹Wyniki badań hałasu szynowego w roku 2014 GIOŚ 2015 r., Stan klimatu akustycznego w Polsce w 2013 r. GIOŚ 2014r.

Mapa 2. Przestrzenne rozmieszczenie korytarzy powietrznych w powiecie białostockim



Źródło: Aktualizacja nr 4 Planu działań systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy obejmuje dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny i urządzenia oraz część procesów technologicznych, instalacje oraz wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do hałasu przemysłowego zalicza się również dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych (klimatyzacje, wentylatory) i urządzenia nagłaśniające w lokalach rozrywkowych i gastronomicznych.

Według informacji WIOŚ w Białymstoku hałas przemysłowy nie stwarza w gminie większych problemów. System lokalizacji nowych inwestycji i prowadzenie ocen ich oddziaływania na środowiska, kontroli oraz egzekucji nałożonych kar, pozwala na znaczne ograniczenie zasięgu rozprzestrzeniania tego rodzaju hałasu.

Zagrożenia związane z ponadnormatywną emisją hałasu

Hałas przyczynia się do pogorszenia jakości środowiska przyrodniczego, co powoduje: utratę przez środowisko naturalne istotnej wartości, jaką jest cisza, zmniejszenie wartości terenów rekreacyjnych lub leczniczych, zmianę zachowań ptaków i innych zwierząt, zmianę siedlisk lub zmniejszenie liczby składanych jaj¹⁰.

W zakresie ochrony klimatu akustycznego WIOŚ w Białymstoku prowadzi działania kontrolne w zakresie: przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji hałasu do środowiska; zgodności wyrobów z zasadniczymi wymogami przestrzegania Dyrektywy 2000/14/WE w sprawie emisji hałasu do otoczenia przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń; kontroli interwencyjnych.

Istotnym elementem działań w zakresie ochrony przed hałasem są także działania edukacyjne. Celem edukacji w ramach tego komponentu będzie informowanie, w jaki sposób człowiek może wpływać na jakość klimatu akustycznego, którego jest stałym elementem. Działania obejmować powinny: promocję komunikacji zbiorowej (wspólne dojazdy do miejsc pracy), rozwój i promocję komunikacji rowerowej w oparciu o trasy rowerowe, promocję pojazdów o jak najniższej emisji hałasu do środowiska.

¹⁰Strona internetowa www.ekologia.pl/hałaswsrodowisku.

Wszystkie wymienione powyżej działania powinny mieć charakter systemowy, który zostanie rozłożony w czasie na lata obowiązywania programu, a także może wykraczać poza przyjęte ramy czasowe. Proponowane działania mogą zostać sfinansowane ze środków własnych jednostki samorządu terytorialnego, ze środków sponsorów oraz dofinansowań na edukację ekologiczną w ramach funduszy Unii Europejskiej. Podobnie jak w przypadku działań długoterminowych, trudno przewidzieć ostateczny efekt działań edukacyjnych, jednak biorąc pod uwagę efekty działań w skali krajowej, systematyczne prowadzenie edukacji, przynosi pozytywny efekt finalny.

Realizacja dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

W latach 2016-2017 w ramach ochrony przed hałasem podejmowano działania głównie w zakresie budowy i rozbudowy dróg oraz rozbudowy sieci ścieżek rowerowych na terenie gminy.

Tabela 12. Efekty realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska, w zakresie zagrożenia hałasem

Podjęte zadania	Efekt
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Budowa/rozbudowa i modernizacja dróg; ▪ Budowa ścieżek rowerowych; ▪ Edukacja ekologiczna; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Modernizacja dróg gminnych z żwirowych na bitumiczne; ▪ Bieżące naprawy i utrzymanie dróg;

Źródło: Opracowanie własne.

Prognoza zmian w zakresie zagrożenia hałasem

W latach obowiązywania Programu spodziewane jest ograniczenie emisji hałasu do poziomów dopuszczalnych na drogach wojewódzkich przebiegających przez gminę. Mają się do tego przyczynić działania zalecone w ramach Programu Ochrony Środowiska przed hałasem dla terenów położonych w województwie podlaskim poza aglomeracjami, wzdłuż dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne określone wskaźnikami L_{DWN} i L_n , oraz Programie Rozwoju Gminy Gródek na lata 2015-2020.

Ponadto inwestycje drogowe prowadzone przez gminę w latach 2019-2022 dodatkowo korzystnie wpłyną na klimat akustyczny i pozwolą ograniczyć rozprzestrzenianie się hałasu, zarówno na drogach wojewódzkich, powiatowych, jak i gminnych.

Analiza SWOT

Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nieznaczna ilość zakładów przekraczających dopuszczalne normy hałasu; ▪ budowa, modernizacja dróg; ▪ rozbudowa sieci ścieżek rowerowych; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ duże obciążenie ruchem samochodów ciężarowych i osobowych drogi krajowej;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość pozyskania środków na rozwój i poprawę sieci drogowej, komunikacji zbiorowej i ścieżek rowerowych; ▪ realizacja w ramach Programu Ochrony Środowiska przed hałasem dla terenów 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost liczby samochodów poruszających się po drogach; ▪ brak dofinansowania na inwestycje drogowe;

Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem	
<p><i>położonych w województwie podlaskim poza aglomeracjami, wzdłuż dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne określone wskaźnikami L_{DWN} i L_n, oraz Programu Rozwoju Gminy Gródek na lata 2019-2020 inwestycji drogowych;</i></p>	

Podsumowanie

Na klimat akustyczny gminy Gródek wpływa przede wszystkim hałas pochodzący ze źródeł komunikacyjnych. Potwierdzają to badania przeprowadzone na potrzeby realizacji Państwowego Monitoringu Środowiska, w których to zanotowano przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasu, zarówno w porze dnia, jaki i w nocy. Jest to konsekwencją obserwowanego w ostatnich latach wzrostu poruszających się po drogach województwa samochodów osobowych i ciężarowych.

Uciążliwości związane z występowaniem hałasu kolejowego i przemysłowego są na terenie gminy niewielkie. Występują przede wszystkim w najbliższej okolicy zakładów i wzdłuż linii kolejowych.

Ochrona przed hałasem polegać będzie, na realizacji działań zapisanych w programach ochrony środowiska przed hałasem opracowanych dla terenu województwa podlaskiego, w którym położona jest gmina. Realizowane będą inwestycje polegające na wymianie nawierzchni, naprawach nawierzchni dróg, kontrolach nawierzchni, kontroli przestrzegania przepisów odnośnie dopuszczalnych prędkości, uwzględnianiu zasad kształtowania przestrzeni w otoczeniu dróg (zachowanie odpowiednich odległości, pasy zieleni itp.). Istotny jest także rozwój ścieżek rowerowych. Wszystkie te działania mają posłużyć poprawie klimatu akustycznego, a co za tym idzie ograniczeniu powstawania przekroczeń.

4.3. Pola elektromagnetyczne

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, pola elektromagnetyczne definiuje się jako pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz. Powyżej 300 GHz promieniowanie ma już zdolność jonizacji atomów oraz cząsteczek (np. promieniowanie X, gamma), a pola z tego zakresu nazywa się promieniowaniem jonizującym. Oddziaływania elektromagnetyczne są określane przez podanie natężenie pola elektrycznego, natężenie pola magnetycznego, gęstość mocy oraz częstotliwości drgań.

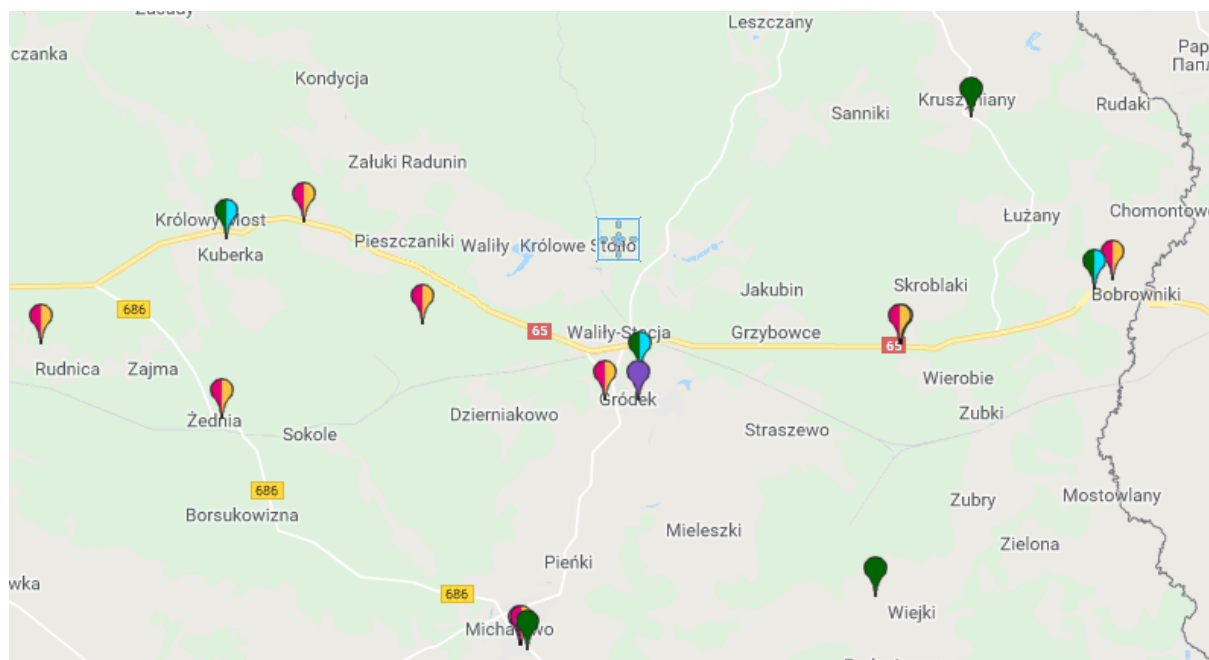
Promieniowanie elektromagnetyczne jest bardzo rozległe i obejmuje różne długości fal, począwszy od fal radiowych przez fale promieni podczerwonych, zakres widzialny i fale promieni nadfioletowych, aż do bardzo krótkich fal promieni rentgenowskich i promieni gamma. Z całego spektrum promieniowania elektromagnetycznego w sposób istotny oddziałują na organizmy tylko te fale, które są pochłaniane przez atomy, cząsteczki i struktury komórkowe. Z uwagi na sposób oddziaływania promieniowania na materię, widmo promieniowania elektromagnetycznego można podzielić na promieniowanie jonizujące i niejonizujące.

Do czynników mających najbardziej niebezpieczne oddziaływanie na środowisko i zdrowie są stacje radiowe i telewizyjne, nadajniki GSM oraz linie wysokiego napięcia.

Na terenie gminy brak jest linii wysokiego napięcia WN110 kV. Gmina jest zasilana 7 liniami WRS 15 kV: Gródek – Pierścień Miejski, Gródek – Bobrowniki, Gródek – Bielewicz, Gródek – Michałowo 1, Gródek – Michałowo 2, Gródek – Wasilków, Gródek RPZ4. Łączna długość linii średniego (179,904 km) i niskiego (158,516 km) napięcia wynosi 338,420 km. Ponadto na terenie gminy znajdują się 134 stacje transformatorowe.

Liczba masztów telefonii komórkowej na terenie gminy wynosi 10 sztuk.

Mapa 3. Rozmieszczenie stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie gminy



Źródło: www.btsearch.pl

Od kilku lat wzrasta oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko, co jest spowodowane przede wszystkim systematycznym rozwojem telefonii komórkowej oraz rozbudową linii i stacji elektroenergetycznych o napięciu znamionowym równym lub wyższym 100 kV.

Zagrożenia związane z występowaniem wysokich stężeń pól elektromagnetycznych

Wpływ pola elektromagnetycznego na zdrowie człowieka jest cały czas badany i analizowany. Jednakże w chwili obecnej, ze względu na stosunkowo krótki okres badań (gwałtowne zwiększenie emisji nastąpiło w ostatnich 5 dekadach) brak danych na temat, tzw. skutków dalekich (stąd wynika potrzeba ciągłego monitoringu, który określałby, na jakie poziomy pól narażeni są mieszkańcy, niezależnie od tego, czy występują przekroczenia).

Kontrola emisji pól elektromagnetycznych

Od 2008 r. w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska badany jest poziom pól elektromagnetycznych. W ostatnich latach, poziom pola elektromagnetycznego na terenie powiatu białostockiego (gdzie położona jest gmina) badano w roku 2017. Według uzyskanych wyników wartość natężenia pola elektromagnetycznego nie przekroczyła 0,2 V/m, co jest wynikiem znacznie poniżej wartości dopuszczalnej – 7 V/m.

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym, zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska, polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów PEM poniżej dopuszczalnych lub, co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszeniu poziomów PEM, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

W celu ograniczenia wpływu promieniowania emitowanego na otoczenie przez stacje bazowe telefonii komórkowej, stosuje się między innymi: właściwe zamocowanie anteny na odpowiedniej wysokości, ograniczenie mocy emitowanej przez antenę (dobranie anteny o odpowiednich parametrach lub ograniczenie mocy poprzez zastosowanie tłumika w torze zasilania anteny), stosowanie ekranów i materiałów tłumiących zakładanych na elewacjach budynków bezpośrednio za anteną.

Ograniczeniem oddziaływania pól elektromagnetycznych może być także rozwój energetyki odnawialnej i produkcja energii elektrycznej z OZE (opisane przy obszarze interwencji Ochrona klimatu i jakości powietrza).

W zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym WIOŚ w Białymstoku prowadzi działania kontrolne w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Działania edukacyjne w zakresie tego komponentu powinny się skupiać na informowaniu społeczeństwa o ewentualnych przekroczeniach wartości dopuszczalnych w zakresie promieniowania elektromagnetycznego.

Realizacja dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

W okresie 2016-2017 na terenie gminy podejmowano działania w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi, sprowadzające się do monitoringu pól elektromagnetycznych. W trakcie realizacji działań monitoringowych nie stwierdzono przekroczeń.

Prognoza zmian w zakresie klimatu akustycznego

Z uwagi na brak przekroczeń dopuszczalnych wartości pola elektromagnetycznego na terenie gminy, spodziewane jest zachowanie dotychczasowego stanu.

Analiza SWOT

Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak przekroczeń wartości dopuszczalnych pola elektromagnetycznego; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nadmierna budowa stacji telefonii komórkowej, szczególnie na terenach gęsto zaludnionych – osiedli mieszkaniowych;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ realizacja inwestycji związanych z rozbudową, modernizacją i budową sieci elektroenergetycznych; ▪ wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak możliwości pozyskania środków na realizację inwestycji w infrastrukturę elektroenergetyczną;

Podsumowanie

Na terenie gminy nie zanotowano przekroczeń pól elektromagnetycznych. W zakresie ochrony przed PEM kontynuowane będą działania monitoringowe i kontrolne.

4.4. Gospodarowanie wodami

W myśl dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r., ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, zwanej Ramową Dyrektywą Wodną, „woda nie jest produktem handlowym takim jak każdy inny, ale raczej dziedzictwem, które musi być chronione, bronię i traktowane jako takie”.

W zawiązku z tym gospodarowanie wodami powinno odbywać się w sposób zapewniający utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wód pod względem jakościowym i ilościowym. W tym celu konieczne jest podejmowanie działań, zmierzających do ograniczenia lub wyeliminowania skutków oddziaływania presji.

Wielkość zasobów wód kształtowana jest poprzez uwarunkowania geograficzne, w tym procesy klimatyczne i hydrologiczne, decydujące o elementach składowych bilansu wodnego. Ilość wód powierzchniowych i podziemnych warunkowana jest wielkością opadów atmosferycznych, parowaniem terenowym oraz wielkością odpływu (powierzchniowego, podpowierzchniowego i podziemnego).

Bilans wodny zależy także od pokrycia terenu, w tym lesistości i powierzchni terenów zabudowanych, rzeźby terenu, budowy geologicznej i gleb.

Wielkość zasobów wód kształtowana jest więc w dużej mierze przez czynniki antropogeniczne, zarówno w obrębie zmian w użytkowaniu gruntów (zmiany wielkości powierzchni biologicznie czynnej, sztucznego nawadniania i odwadniania gruntów), jak również w zakresie oddziaływania na zmiany klimatu. Istotny wpływ na ilość wód ma także pobór wody na potrzeby ludności, gospodarki i ekosystemów.

O jakości wód decydują także czynniki antropogeniczne. Największa presja, wywołana działalnością człowieka, wiąże się z odprowadzaniem ścieków do wód, spływami powierzchniowymi (w dużej mierze pochodzącymi z rolnictwa), niewłaściwą gospodarką odpadami, oraz sposobem postępowania z wodami opadowymi i roztopowymi. Jakość wód zależy także od warunków hydromorfologicznych.

Według danych zgromadzonych w Bazie danych aPWŚK (KZGW, 2017) pięć spośród siedemnastu jednolitych części wód rzecznych, w obrębie których położona jest gmina Gródek, poddawane są presji, wywołującej zagrożenie dla jakości wód. Dla jednolitej części wód podziemnych na terenie gminy nie stwierdzono występowania istotnych presji, oddziaływań czy zagrożeń, mogących mieć znaczenia dla stanu ilościowego i jakościowego JCWPd¹¹.

Zgodnie z zapisami aktualizacji *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły oraz Planu gospodarowania wodami dorzecza Niemna*, w obrębie których położona jest gmina Gródek, wśród presji antropogenicznych, mających znaczący wpływ na wody, wyodrębniono następujące kategorie:

- pobory wód (szczególnie w przypadku wód podziemnych),
- punktowe źródła zanieczyszczeń,
- rozproszone i obszarowe źródła zanieczyszczeń,

¹¹ Na podstawie analizy danych Bazy aPWŚK, KZGW, 2017.

- zmiany hydromorfologiczne (w przypadku wód powierzchniowych)¹².

Pobory wód

Na przestrzeni lat 2013-2016 wielkość zużycia wody na terenie gminy Gródek utrzymywało się na podobnym poziomie. Jedynie w okresie 2015 r. zanotowano wzrost zużycia w stosunku do lat poprzednich. W 2016 r. wielkość zużycia wody wyniosła w gminie 2,6 hm³. Według danych GUS woda przede wszystkim zużywana jest na potrzeby rolnictwa i leśnictwa.

Poza oddziaływaniem związanym z poborem wód na potrzeby eksploatacji sieci wodociągowej, wpływ na wielkość zasobów wodnych na terenie gminy, wiąże się ze zmianami stosunków wodnych kształtowanymi na potrzeby rolnictwa. Wpływ melioracji na zasoby wodne sprowadza się przede wszystkim do zmiany poziomu wód gruntowych i zmiany retencji obszaru zlewni, poprzez przyspieszone odprowadzenie wód opadowych. W konsekwencji zmiany te prowadzą do zaniku obszarów podmokłych, decesji gleb torfowych oraz obniżenia rzędnych torfowisk.

Wśród urządzeń wodnych na terenie gminy zlokalizowane są przede wszystkim urządzenia melioracji wodnych szczegółowych, a w tym głównie rowy melioracyjne i przepusty. W zachodniej części gminy występują również zbieracze drenarskie¹³.

Poza presją wynikającą z samego funkcjonowania systemu melioracji wodnych, istotny wpływ na zasoby wodne wiąże się ze stanem technicznym urządzeń melioracyjnych. Według danych GUS znaczna część urządzeń melioracyjnych na terenie województwa podlaskiego, w tym również gminy Gródek wymaga poprawy.

Poza presją na zasoby wodne, działalność człowieka generuje również wpływ na jakość wód. Według WIOŚ w Białymstoku jakość wód wiąże się z odprowadzaniem ścieków do wód, spływami obszarowymi (w tym z rolnictwa), niewłaściwą gospodarką odpadami oraz sposobem postępowania z wodami opadowymi i roztopowymi. Powyższe czynniki sprawcze wywołują presje w postaci dopływu ładunku zanieczyszczeń do wód, zarówno ze źródeł punktowych, jak i obszarowych.

Punktowe źródła zanieczyszczeń

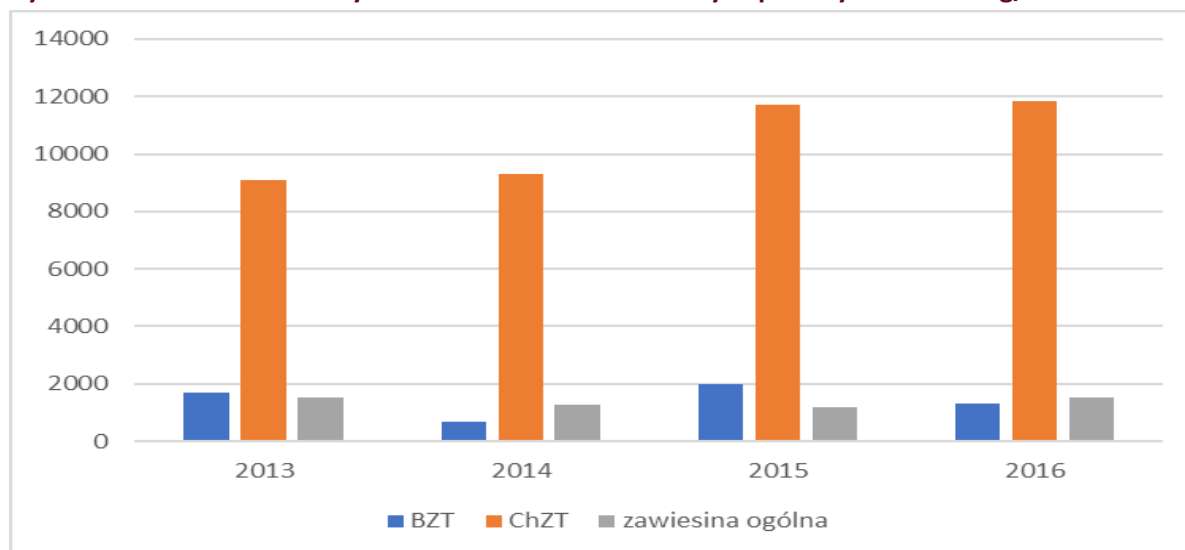
Punktowe źródła zanieczyszczeń wód związane są m.in. z gospodarką komunalną, przede wszystkim dlatego, że to wody powierzchniowe są głównym odbiornikiem ścieków oczyszczonych.

Na przestrzeni lat 2013-2016 zanotowano znaczny wzrost ładunków zanieczyszczeń w oczyszczonych ściekach komunalnych odprowadzanych do wód. W 2016 r. wartość BZT5 wyniosła 1298 kg/rok, ChZT 11829 kg/rok, a zawiesiny ogólnej 1513 kg/rok.

¹² Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły; Plan gospodarowania wodami dorzecza Niemna KZGW. 2016.

¹³ Na podstawie danych Portalu mapowego GeoMelio Podlaskie. Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku (<http://212.33.86.218/GeoMelioPortal/>) [Data wejścia: 31.05.2017 r.].

Rycina 4. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach komunalnych po oczyszczeniu w kg/rok



Źródło: GUS. Bank Danych Lokalnych.

Obszarowe źródła zanieczyszczeń

Wśród obszarowych źródeł zanieczyszczeń, największe zagrożenia związane są z rolnictwem. Głównym źródłem zanieczyszczeń ze strony rolnictwa są spływy powierzchniowe z pól, stosowanie nawozów oraz hodowla zwierząt. Zanieczyszczenia dostają się do wód powierzchniowych poprzez spływ powierzchniowy, erozję gleby, system melioracji szczegółowych i podstawowych oraz wymywanie, są główną przyczyną nasilenia eutrofizacji wód powierzchniowych.

Kolejnym źródłem zanieczyszczeń obszarowych i rozproszonych są ścieki pochodzące od ludności niekorzystającej z systemu kanalizacji zbiorczej. Dotyczy to głównie rozproszonej zabudowy wiejskiej. Według danych GUS, na koniec 2016 r., na terenach nieskanalizowanych w gminie Gródek, ścieki bytowe gromadzone były w 585 zbiornikach bezodpływowych. Na tego rodzaju obszarach funkcjonowały również 93 przydomowych oczyszczalni ścieków. Nieczystości ciekłe dowożono do stacji zlewnej.

Źródłem azotu i fosforu organicznego, siarki oraz metali ciężkich (kadmu, niklu, chromu) jest także depozycja atmosferyczna, prowadząca do zakwaszenia części wód powierzchniowych i podziemnych. Biorąc pod uwagę roczne ładunki azotu i fosforu ogólnego, województwo podlaskie, w obrębie, którego położona jest gmina Gródek, charakteryzuje się wysokim obciążeniem ładunków wnoszonych przez opady atmosferyczne, w porównaniu z pozostałym obszarem kraju. Natomiast w przypadku siarczanów czy chromu, wielkość ładunków jest niższa w stosunku do pozostałej części Polski.

Zmiany hydromorfologiczne

Wśród antropogenicznych presji na jakość wód, poza wpływem na chemizm, istotne są również zmiany w hydromorfologii wód.

Melioracje, a w tym prace na urządzeniach wodnych i ciekach, przyspieszają proces eutrofizacji, poprzez zwiększenie odpływu substancji biogenych do wód powierzchniowych.

Zabudowa podłużna cieków polegająca głównie na zmianie profilu poprzecznego i podłużnego rzeki, powoduje zmiany struktury dna i brzegów, reżimu hydrologicznego oraz warunków

fizykochemicznych, co w rezultacie może spowodować przede wszystkim pogorszenie warunków życia organizmów wodnych oraz pogorszenie warunków funkcjonowania siedlisk zależnych od wód.

Zabudowa poprzeczna powoduje zmiany reżimu hydrologicznego oraz warunków fizykochemicznych. Zmiany te przyczyniają się do modyfikacji siedlisk oraz pogorszenia warunków bytowania organizmów wodnych. Zabudowa poprzeczna, obejmująca wszelkie budowle przegradzające koryto ciek, zwłaszcza niewyposażone w urządzenia typu przepławki, stanowi poważną przeszkodę uniemożliwiającą migrację organizmów, w szczególności ryb.

Na terenie gminy Gródek nie stwierdzono jednolitych części wód, zaliczanych do cieków szczególnie istotnych oraz cieków istotnych, dla których ustanowione są reprezentatywne gatunki ryb, warunkujące skuteczność urządzeń udrażniających¹⁴.

Zmiany hydromorfologiczne dotyczą również sztucznych zbiorników wodnych na ciekach. Poza negatywnym wpływem generowanym przez tworzące je budowle poprzeczne, redukują lub modyfikują naturalne wezbrania powodziowe, ograniczają naturalną zmienność przepływu poniżej zbiornika oraz trwale likwidują fragmenty doliny ciek wraz z istniejącymi ekosystemami.

Na terenie gminy Gródek tego typu oddziaływania mogą mieć miejsce przede wszystkim w związku ze sztucznym zbiornikiem wodny – Zbiornikiem Zarzeczany, zlokalizowanym na cieku N – prawobrzeżnym dopływie Supraśli (7,3 ha), Zbiornikiem Wyżary (5 ha). Ponadto na terenie gminy znajdują się stawy rybne w Waliłach – Dworze – 24 (81,70 ha) – zrzut wody do rzeki Supraśli; w Piłatowszczyźnie -13 (34,614 ha); w Pieszczanikach – 12 (11,85 ha).

Zagospodarowanie dolin rzecznych i terenów wokół zbiorników wodnych, w tym działalność turystyczno-rekreacyjna, wiąże się z likwidacją nadbrzeżnej i wodnej roślinności, czy umocnieniem brzegów. Skutkuje to zmianą struktury brzegu, zmianą warunków siedliskowych, a co za tym idzie zanikiem ekosystemów podmokłych i w rezultacie zmniejszenia stopnia różnorodności biologicznej.

Dodatkowo tego typu działania mogą prowadzić do przyspieszenia spływu wód i zmniejszenia retencji, co w rezultacie potęguje efekty suszy.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska i adaptacja do zmian klimatu

Zwiększone występowanie susz i powodzi, notowane w ostatnich latach w Polsce, wiąże się z intensyfikacją działalności człowieka w środowisku, w tym działalności rolniczej czy urbanizacyjnej. Wśród głównych czynników odpowiadających za wzrost częstotliwości występowania nadzwyczajnych zagrożeń środowiska wymienić należy m.in.:

- obniżenie zdolności retencyjnych terenów podmokłych poprzez melioracje odwadniające,
- pogłębianie i regulację cieków wodnych, skutkujące przyspieszonym spływem wody,
- odcinanie naturalnych terenów zalewowych od rzeki wałami i groblami,
- nieprawidłowe praktyki rolnicze zwiększające spływ powierzchniowy,
- zabudowa mieszkalna wkraczająca na teren zalewowy.

¹⁴Rozporządzenie nr 5/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 3 kwietnia 2015 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Wisły (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2015, poz. 1249) oraz rozporządzenie nr 8/2015 z dnia 13 kwietnia 2015 r. w sprawie ustalenia korzystania z wód regionu wodnego Niemna (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2015 r. poz.1251 z późn. zm)

Zagrożenie powodziowe występuje na terenie województwa podlaskiego rzadko i przybiera przede wszystkim formę wiosennych podtopień, związanych z gwałtownymi roztopami śniegu i lodu¹⁵.

Według danych RZGW w Warszawie na terenie gminy Gródek nie występują obszary objęte ryzykiem powodziowym.

Zjawiskiem skrajnie odmiennym, ale dość powszechnym na terenie województwa podlaskiego, w tym również na terenie gminy Gródek, jest występowanie suszy, skutkujące przede wszystkim stratami w rolnictwie. Susza niezależnie od jej intensywności i czasu trwania dzieli się na cztery typy. Pierwszym etapem suszy jest susza atmosferyczna, określana jako niedostatek lub całkowity brak opadów. Kolejnym etapem jest susza glebowa (rolnicza). Jest to rodzaj suszy, podczas którego dochodzi do wysychania gleby, a co skutkuje ograniczeniem dostępności wody dla roślin. Następnie dochodzi do suszy hydrogeologicznej, której początkiem jest obniżenie zwierciadła wód podziemnych. Ostatnim etapem suszy jest susza hydrologiczna (rzeczna), w wyniku której następuje wysychanie źródeł cieków oraz samych cieków¹⁶.

Obszar gminy narażony jest na 3 typy suszy. Suszą zagrożony jest obszar całej gminy, z czego 13,9% obszaru w stopniu znacznym, a 86,1% na poziomie wysokim¹⁷.

Badaniami suszy w Polsce zajmuje się kilka instytucji, w zależności od rodzaju suszy:

- susza meteorologiczna i hydrologiczna – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej Państwowy Instytut Badawczy (IMGW-PIB);
- susza rolnicza (glebowa) – Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach (ITP) oraz Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Puławach(IUNG-PIB);
- susza hydrogeologiczna – Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy (PIG PIB)¹⁸.

Zgodnie z założeniami *Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020* dostosowanie gospodarki wodnej do zmian klimatu ma na celu usprawnienie funkcjonowania sektora w warunkach nadmiaru, jak i niedoboru wody. Wśród proponowanych działań ujęto zadania, których realizacja ma zapewnić usprawnienie systemu gospodarowania wodami, ułatwić dostęp do wody dobrej jakości, ograniczyć negatywne skutki susz i powodzi, m. in. poprzez zwiększenie możliwości retencyjnych i renaturalizację cieków wodnych. Dzięki temu możliwa będzie poprawa i utrzymanie dobrego stanu wód i ekosystemów od wód zależnych¹⁹. W związku z tym można uznać, że działania zmierzające do przeciwdziałania skutkom powodzi i suszy, służą jednocześnie adaptacji do zmian klimatu.

Stan ilościowy wód - zasoby

Wody powierzchniowe

¹⁵ Analiza zagrożenia powodziowego z określeniem prognoz jego rozwoju dla województwa podlaskiego”, Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku, Białystok 2002.

¹⁶ Portal internetowy RZGW w Warszawie

(http://warszawa.rzgw.gov.pl/__data/assets/pdf_file/0009/8856/Zjawisko-suszy-w-Polsce.pdf)

¹⁷ Na podstawie analizy projektu Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Środkowej Wisły.

¹⁸ *Ochrona przed suszą w planowaniu gospodarowania wodami metodyka postępowania*. KZGW, Warszawa, 2013.

¹⁹ *Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030*. Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2013.

Poziom pierwszy tworzą przede wszystkim osady wodnolodowcowe i rzeczne (piaski i żwiry) zdeponowane przed dolnym stadiem zlodowacenia Wisły. Warstwa wodonośna występuje do głębokości 60 m. Miąższość warstwy jest zmienna i lokalnie może przekraczać 40 m. Najpłytszy poziom wodonośny Q1 zasilany jest infiltracyjnie. Główne obszary zasilania związane są ze strefami wododziałowymi. Przebieg wododziałów podziemnych jest zbliżony do działów morfologicznych, co w zestawieniu z brakiem silnych wymuszeń zewnętrznych ogranicza rolę dopływu oraz odpływu podziemnego w bilansie wodnym poziomu Q1. Główną bazę drenażu dla płytkiego systemu krążenia stanowi dolina Narwi. System koryt rzecznych wraz z otaczającymi je podmokłościami stanowi dobrze rozwiniętą dolinną strefę drenażową. Poza drenażem rzeczным istotną rolę odgrywa tu intensyfikacja ewapotranspiracji na obszarach bagiennych. Poza doliną Narwi strefy drenażu wód podziemnych związane są z doliną Turośniarki.

Drugi poziom wodonośny związany jest z warstwami piaszczysto-żwirowymi o genezie wodnolodowcowej i rzecznej, zalegającymi powyżej glin zwałowych i osadów zastoiskowych zlodowaceń południowopolskich. Poziom jest dobrze izolowany od powierzchni terenu przez nadległe osady trudnoprzepuszczalne zlodowacenia Wisły. Poziom lokalnie jest wyraźnie wielodzielny, a rolę warstw rozdzielających pełnią gliny zwałowe i osady zastoiskowe zlodowacenia Odry i zlodowacenia Liwca. Typowe miąższości zagregowanego poziomu mieszczą się w zakresie 40-60 m, a lokalnie mogą przekraczać 80 m. Poziom występuje zwykle do głębokości 80-140 m. Poziom Q2 zasilany jest głównie na drodze przesączania wód z poziomu Q1 przez poziomy rozdzielające. Lokalnie zasilanie poziomu może być ułatwione obecnością okien hydrogeologicznych. Drenaż poziomu zachodzi przede wszystkim w dolinie Narwi, gdzie dochodzi do odwrócenia kierunku przesączania przez warstwy rozdzielające.

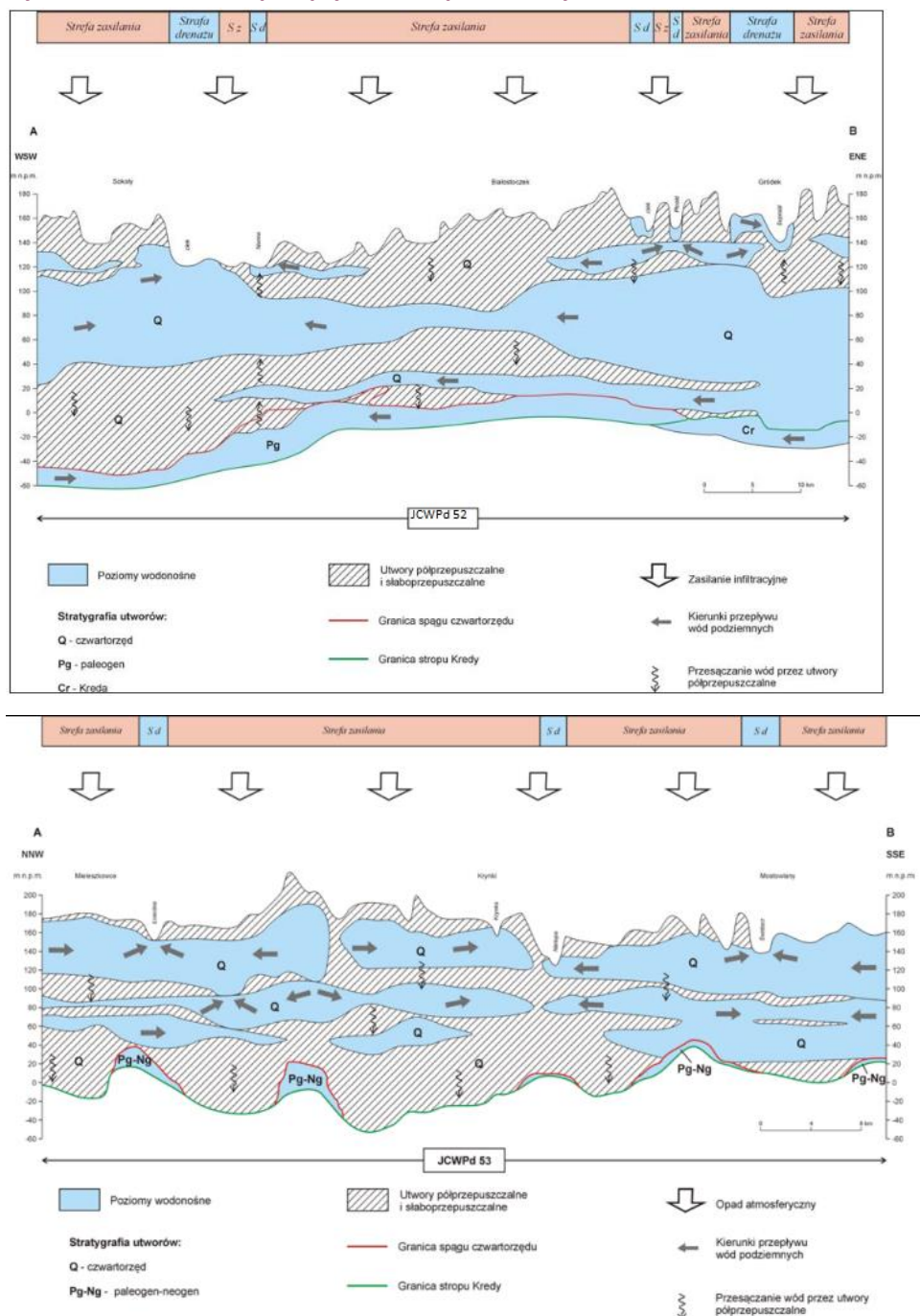
Trzeci poziom wodonośny budują piaszczysto-żwirowe osady wodnolodowcowe związane ze zlodowaczeniami południowopolskimi. Warstwa wodonośna występuje zwykle do głębokości 160-200 m i osiąga miąższość 15-35 metrów. Poziom Q3 charakteryzuje się zasilaniem na drodze przesączania przez osady trudnoprzepuszczalne. Poziom obejmujący najstarsze osady czwartorzędowe wchodzi w skład głębszego systemu krążenia. Przepływ wód odbywa się ku dolinie Narwi.

Piętrem o walorach użytkowych jest również piętro paleogeńskie. Jest ono reprezentowane przez zagregowany poziom wodonośny obejmujący osady eocenu i oligocenu. Miejscami osady te tworzą ciągłą pokrywę i tu osiągają najwyższe miąższości dochodzące do 50 m, a lokalnie nieciągły, z miąższością nie przekraczającą 30 m. Warstwa wodonośna zbudowana jest z piasków glaukonitowych z przewarstwieniami mułków i ilów. Poziom Pg zasilany jest głównie na drodze przesączania przez poziomy i warstwy nadległe. Strukturę pola filtracji w tym poziomie determinuje układ współczesnej sieci hydrograficznej. Przepływ wód odbywa się w kierunku stref drenażowych, związanych z dolinami największych rzek. Kluczową rolę odgrywa tu dolina Narwi.

Brak danych hydrodynamicznych dla poziomu K nie pozwala na dokładne odwzorowanie struktury strumienia wód podziemnych. Przymuszczalnie przepływ wód w najwyższej części piętra kredy nawiązuje do poziomu Pg. Natomiast w części przyspągowej wody podziemne wchodzi zapewne w skład głębokiego, regionalnego systemu krążenia. Tektonika tej części platformy

wschodnioeuropejskiej sprzyja przepływowi wód w kierunku zachodnim, w stronę obniżenia podlaskiego i niecki brzeźnej²⁰.

Rycina 5. Schemat przepływu wód podziemnych



Źródło: Karta informacyjna JCWPd 52 i 53. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (<https://www.pgi.gov.pl/docman/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-40-59/4411-karta-informacyjna-jcwpd-nr-52/file.html>)

²⁰ Karta informacyjna JCWPd 52 i 53. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (<https://www.pgi.gov.pl/docman/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-40-59/4411-karta-informacyjna-jcwpd-nr-52/file.html>)

Stan jakościowy wód

Analiza danych zawartych w Bazie aPWŚK wykazała, że wszystkie jednolite części wód powierzchniowych, w obrębie których znajdują się obszary gminy Gródek, wskazują na stan zły w 76,47%. Stan jednolitej części wód podziemnych na terenie gminy odpowiada parametrom stanu dobrego, zarówno pod względem ilościowym, jak i chemicznym²¹.

Tabela 13. Stan jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych w obrębie gminy

Lp.	Nazwa JCWP (kod)	Status JCWP	Typ JCWP	Stan wód
JCWP rzeczne				
1.	Supraśl od źródła do Dzierniakówki (RW200023261614)	naturalna część wód	Potok lub strumień na obszarze dorzecza będącym pod wpływem procesów torfotwórczych (23)	zły
2.	Supraśl od Dzierniakówki do Grzybówki (RW2000242616151)	naturalna część wód	mała i średnia rzeka na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych (24)	zły
3.	Dopływ spod Józefowa (RW2000232616154)	naturalna część wód	Potok lub strumień na obszarze dorzecza będącym pod wpływem procesów torfotwórczych (23)	zły
4.	Radulinka (RW200023261616)	naturalna część wód	Potok lub strumień na obszarze dorzecza będącym pod wpływem procesów torfotwórczych (23)	zły
5.	Dopływ spod Sofipola (RW2000232616172)	naturalna część wód	Potok lub strumień na obszarze dorzecza będącym pod wpływem procesów torfotwórczych (23)	zły
6.	Cieliczanka (RW200017261652)	naturalna część wód	potok nizinny piaszczysty (17)	zły
7.	Pilnica (RW2000172616569)	naturalna część wód	potok nizinny piaszczysty (17)	zły
8.	Supraśl od Pilicy do Grzybówki (RW200024261655)	naturalna część wód	mała i średnia rzeka na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych (24)	zły
9.	Słoja od Starzynki do ujścia (RW2000242616189)	naturalna część wód	mała i średnia rzeka na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych (24)	zły
10.	Sokołda od Jałówki do ujścia (RW200024261629)	naturalna część wód	mała i średnia rzeka na obszarze będącym pod wpływem	zły

²¹Baza danych aPWŚK. KZGW, 2017.

Lp.	Nazwa JCWP (kod)	Status JCWP	Typ JCWP	Stan wód
			procesów torfotwórczych (24)	
11.	Płoska (RW200017261649)	naturalna część wód	potok nizinny piaszczysty (17)	zły
12.	Istocznka w granicach państwa (RW8000176229)	naturalna część wód	potok nizinny piaszczysty (17)	dobry
13.	Kołodziejanka (RW8000176249)	naturalna część wód	potok nizinny piaszczysty (17)	dobry
14.	Dopływ spod Jałówki (RW8000176254)	naturalna część wód	potok nizinny piaszczysty (17)	zły
15.	Dopływ spod Łosinian (RW8000176258)	naturalna część wód	potok nizinny piaszczysty (17)	dobry
16.	Nietupa do granicy państwa (RW80001762691)	naturalna część wód	potok nizinny piaszczysty (17)	dobry
17.	Świsłocz od Istocznki wzdłuż granicy państwa (RW80001962591)	naturalne części wód	rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta (19)	zły
JCWPd				
18.	JCWPD 52 (PLGW200052)	-	-	dobry
19.	JCWPD 53 (PLGW200053)	-	-	dobry

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Bazy aPWŚK. KZGW. 2017.

Spośród jednolitych części wód powierzchniowych, w obrębie których położona jest gmina Gródek, WIOŚ w Białymstoku dokonał w 2017 r. oceny sześciu jednolitych części wód powierzchniowych.

Tabela 14. Klasyfikacja stanu ekologicznego, stanu chemicznego i stanu wód JCWP

Lp.	Nazwa JCWP	Stan ekologiczny	Stan chemiczny	Stan wód
1.	Supraśl od Dzierniakówki do Grzybówki (RW2000242616151)	Słaby	Dobry	Zły
2.	Supraśl od źródła do Dzierniakówki (RW200023261614)	Słaby	PSD- sr	Zły
3.	Słoja od Starzynki do ujścia (RW2000242616189)	Umiarkowany	PSD- sr	Zły
4.	Supraśl od Pilicy do Grzybówki (RW200024261655)	Umiarkowany	PSD- sr	Zły
5.	Płoska (RW200017261649)	Umiarkowany	Dobry	Zły
6.	Świsłocz od Istocznki wzdłuż granicy państwa (RW80001962591)	Umiarkowany	Dobry	Zły

Źródło: Informacja o stanie środowiska na terenie powiatu białostockiego. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku. WIOŚ Białystok. 2018.

Ocena jakości wód JCWP Supraśl od Dzierniakówki do Grzybówki:

- ocena stanu ekologicznego: wody zakwalifikowano do IV klasy – stan słaby; o klasyfikacji zdecydował wskaźnik biologiczny: makrokręgowce bentosowe i ichtiofauna oraz ponadnormatywne stężenie wskaźników fizykochemicznych;

- ocena stanu chemicznego: - wykazała stan dobry;
- stan wód –oceniono jako zły;
- ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, że JCWP jest wrażliwa na eutrofizację.

Ocena jakości wód JCWP Supraśl od źródła do Dziarniakówki:

- ocena stanu ekologicznego: wody zakwalifikowano do IV klasy – stan słaby; o klasyfikacji zdecydował wskaźnik biologiczny: makrokręgowce bentosowe i ichtiofauna oraz ponadnormatywne stężenie wskaźników fizykochemicznych;
- ocena stanu chemicznego: wykazała stan poniżej dobrego, ze względu na ponadnormatywne stężenie benzo(a)pirenu;
- stan wód: oceniono jako zły;
- ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, że JCWP nie jest wrażliwa na eutrofizację.

Ocena jakości wód JCWP Supraśl od Grzybówki do Pilicy:

- ocena stanu ekologicznego: wody zakwalifikowano do III klasy – stan umiarkowany; o klasyfikacji zdecydował wskaźnik biologiczny: makrokręgowce bentosowe i ichtiofauna oraz ponadnormatywne stężenie wskaźników fizykochemicznych;
- ocena stanu chemicznego: wykazała stan poniżej dobrego, ze względu na ponadnormatywne stężenie benzo(a)pirenu;
- stan wód –oceniono jako zły;
- ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, że JCWP jest wrażliwa na eutrofizację.

Ocena jakości wód JCWP Słoja od Starzynki do ujścia:

- ocena stanu ekologicznego: wody zakwalifikowano do IV klasy – stan słaby; o klasyfikacji zdecydował wskaźnik biologiczny: ichtiofauna oraz ponadnormatywne stężenie wskaźników fizykochemicznych;
- ocena stanu chemicznego: - wykazała stan poniżej dobrego, ze względu na ponadnormatywne stężenie benzo(a)pirenu;
- stan wód –oceniono jako zły;

Ocena jakości wód JCWP Płoska:

- ocena stanu ekologicznego: wody zakwalifikowano do III klasy – stan umiarkowany; o klasyfikacji zdecydował wskaźnik fizykochemicznych;
- ocena stanu chemicznego: wykazała stan dobry;
- stan wód –oceniono jako zły;
- ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, że JCWP jest wrażliwa na eutrofizację.

Ocena jakości wód JCWP Świsłocz od Istoczanki wzdłuż granicy państwa:

- ocena stanu ekologicznego: wody zakwalifikowano do III klasy – stan umiarkowany; o klasyfikacji zdecydował wskaźnik biologiczny: ichtiofauna;
- ocena stanu chemicznego: wykazała stan dobry;

- stan wód – oceniono jako zły;

Monitoring wód

Wody powierzchniowe podlegają cyklicznym badaniom monitoringowym w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach PMŚ wynika z art. 349 ust. 2 ustawy z dnia 10 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1566 ze zm.). Badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. W ramach monitoringu wód powierzchniowych realizowane są badania i ocena stanu rzek oraz badania elementów hydromorfologicznych dla potrzeb oceny stanu ekologicznego wód powierzchniowych.

Ocenię poddawane są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Monitoring jakości wód prowadzony jest w 6-cio letnich programach pomiarowych.

Program monitoringu wód powierzchniowych realizowany jest w ramach programów: monitoringu diagnostycznego, monitoringu operacyjnego, monitoringu obszarów chronionych oraz monitoringu badawczego²².

Monitorowany jest również stan ilościowy i jakościowy wód podziemnych. Przedmiotem monitoringu wód podziemnych są jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Monitoring wód podziemnych prowadzony jest przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska²³.

Spadek wielkości zasobów wód niesie za sobą zagrożenia środowiskowe, ekonomiczne i społeczne. Wśród skutków środowiskowych związanych z niedoborem wody wymienić należy, m.in.: obniżenie poziomu wód powierzchniowych i podziemnych, spadek wielkości przepływów, wzrost stężenia zanieczyszczeń wód powierzchniowych, zanik obszarów podmokłych, wzrost zagrożenia pożarowego, wzrost natężenia defoliacji, utratę różnorodności biologicznej. Obniżenie wielkości zasobów wód w rozumieniu gospodarczym może prowadzić do strat w produkcji rolnej, leśnej i zwierzęcej oraz w rybołówstwie, a w konsekwencji do podwyższenia kosztów produkcji żywności, niedoboru wody na cele przemysłowe i energetyczne, jak również zakłócenia zaopatrzenia w wodę ludności. Ograniczenie dostępu do wody może wywierać negatywny wpływ na życie i zdrowie ludzi.

Zagrożenia związane z jakością wody, podobnie jak te wynikające z niedoboru jej zasobów, mogą mieć wielowymiarowe skutki. Wody złej jakości utrudniają lub nawet uniemożliwiają korzystanie z wód na potrzeby ludności i gospodarki. Wywołują również niekorzystne zmiany w środowisku przyrodniczym. W konsekwencji niosą straty społeczne i ekonomiczne.

Programy ochrony wód

Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r., ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Ramowa Dyrektywa Wodna) zobowiązała Państwa Członkowskie, w tym Polskę, do opracowania programów działań, które mają zapewnić osiągnięcie celów środowiskowych ustalonych zgodnie z zapisami art. 4 RDW.

²²Program Państwowego Monitoringu Środowiska województwa podlaskiego na lata 2016-2020. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, Białystok, 2015.

²³Informacja o stanie środowiska ..., op. cit.

Zgodnie ustawą z dnia 10 lipca 2017 r. Prawo wodne, wypełnieniem tego zobowiązania jest Program wodno-środowiskowy kraju z uwzględnieniem podziału na obszary dorzeczy. W 2014 r. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej opracował projekt *aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju z uwzględnieniem obszarów dorzeczy* (aPWŚK).

Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju jest jednym z podstawowych dokumentów planistycznych w zakresie ochrony, gospodarowania i zarządzania zasobami wodnymi w Polsce i służyć ma osiągnięciu celów środowiskowych ustalonych w planach gospodarowania wodami, wynikających z Ramowej Dyrektywy Wodnej, tj.:

- niepogarszanie stanu części wód,
- osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych,
- spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawie, w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym m. in. narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie),
- zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczenie zrzutu tych substancji.

W przypadku jednolitych części wód, dla których cele środowiskowe nie mogły zostać osiągnięte do 2015 r., dopuszczono przedłużenie terminu (do 2021 lub 2027 r.) lub ustalono mniej rygorystyczne cele. Podsumowanie działań wskazanych w aPWŚK zamieszczono w aktualizacjach planów gospodarowania w dorzeczach²⁴. W przypadku gminy Gródek obowiązuje aktualizacja *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły oraz Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Niemna*.

Plany gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy stanowią podstawę podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych, usprawniają proces osiągania lub utrzymania dobrego stanu wód oraz związanych z nimi ekosystemów, a także wskazują na konieczność wprowadzenia racjonalnych zasad gospodarowania wodami w przyszłości²⁵.

Zgodnie z ustawą Prawo wodne planowanie w gospodarowaniu wodami obejmuje również plany zarządzania ryzykiem powodziowym, tj. dokumenty przewidujące działania, które mają realizować główne cele zarządzania ryzykiem powodziowym obejmujące, m. in. ograniczanie zagrożenia (zasięgu powodzi), ograniczenie wrażliwości terenów zagrożonych i podnoszenie zdolności radzenia sobie z zagrożeniem powodziowym. Dla dorzecza Wisły, w obrębie którego położona jest gmina Gródek,

²⁴Projekt aktualizacji *Programu wodno-środowiskowego kraju*. KZGW, Warszawa, 2014.

²⁵ Aktualizacja *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*, KZGW, Warszawa, 2016. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016, poz. 1911) oraz Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Niemna (Dz.U. z 2016 r. poz. 1915).

opracowany został *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla Regionu wodnego Środkowej Wisły)*²⁶.

Planowanie w gospodarowaniu wodami opiera się również o plany przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze dorzeczy oraz w regionach wodnych. RZGW w Warszawie prowadzi prace nad *Planem przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Środkowej Wisły oraz Planem przeciwdziałania skutkom suszy w regionie Niemna*. Dokument zawiera analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, obszary zagrożone występowaniem suszy oraz katalog działań służących ograniczeniu jej skutków²⁷.

Kolejnym programem związanym z ochroną wód jest *Plan utrzymania wód*. Dokument stanowi realizację zobowiązań ustawowych w celu dostosowania do obowiązujących 6-letnich cykli planistycznych. W *Planie* wskazane są działania, realizujące utrzymanie właściwego stanu wód powierzchniowych, mającego na celu zapewnienie:

- ochrony przed powodzią lub usuwania skutków powodzi,
- spływu lodu oraz przeciwdziałania powstawaniu niekorzystnych zjawisk lodowych,
- warunków korzystania z wód, w tym utrzymywania zwierciadła wody na poziomie umożliwiającym funkcjonowanie urządzeń wodnych, obiektów mostowych, rurociągów, linii energetycznych, linii telekomunikacyjnych oraz innych urządzeń,
- warunków eksploatacyjnych śródlądowych dróg wodnych, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 42 ust. 4 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej,
- działania urządzeń wodnych, w szczególności ich odpowiedniego stanu technicznego i funkcjonalnego,
- umożliwienia osiągnięcia celów środowiskowych²⁸.

W myśl ustawy Prawo wodne gospodarowanie wodami odbywa się zgodnie z warunkami korzystania z wód regionów wodnych. W obrębie gminy Gródek obowiązuje Rozporządzenie nr 5/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 3 kwietnia 2015 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Wisły (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2015 r., poz. 1249) oraz warunki z korzystania z wód regionu wodnego Niemna (Dz.U. Woj. Podlaskiego z 2015 r. poz. 1251).

Warunki korzystania z wód określają:

- szczegółowe wymagania w zakresie stanu wód wynikające z ustalonych celów środowiskowych;
- priorytety w zaspokajaniu potrzeb wodnych;
- ograniczenia w korzystaniu z wód niezbędne dla osiągnięcia ustalonych celów środowiskowych, w szczególności w zakresie: poboru wód powierzchniowych

²⁶Portal internetowy KZGW (http://www.powodz.gov.pl/pl/plans_search)

²⁷Portal internetowy RZGW w Warszawie (<http://warszawa.rzgw.gov.pl/nasza-dzialalnosc/zarzadzanie-zasobami-wodnymi/susza>)

²⁸Portal internetowy RZGW w Warszawie (<http://warszawa.rzgw.gov.pl/ogloszenia/konsultacje-spoleczne/plan-utrzymania-wod>)

lub podziemnych, wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, wprowadzania substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego do wód, do ziemi lub do urządzeń kanalizacyjnych, wykonywania nowych urządzeń wodnych.

Prognoza zmian w zakresie gospodarowania wodami

Biorąc pod uwagę założenia dokumentów w zakresie gospodarowania wodami i ochrony wód, można zakładać, że w okresie objętym niniejszym *Programem*, możliwe są następujące zmiany:

- ograniczenie zużycia wód;
- poprawa jakości wód;
- poprawa naturalnych warunków hydrodynamicznych;
- poprawa naturalnych warunków hydrologicznych;
- poprawa warunków migracji ryb;
- poprawa stanu ekosystemów od wód zależnych.

Poprawa stanu wód ma być zapewniona, poprzez osiągnięcie celów środowiskowych dla wód na obszarze dorzeczy do 2021 r.

Tabela 15. Cele środowiskowe dla jednolitych części wód na terenie gminy

Lp.	Cele środowiskowe	Jednolite części wód, dla których wyznaczono cele środowiskowe
JCWP rzeczne		
1.	osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego, osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	Supraśl od Źródła do Dzierniakówki Supraśl od Dzierniakówki do Grzybówki Dopływ spod Józefowa Radulinka Dopływ do Sofipola Pilnica Supraśl od Grzybówki do Pilnicy Słoja od Starzynki do ujścia Sokołda od Jałówki do ujścia Płoska Istoczanka granicach państwa Kołodziejanka Dopływ spod Jaryłówki Dopływ do Łosinian Nietupa do granicy państwa Świsłocz od Istoczanki wzdłuż granicy państwa
JCWPd		
2.	utrzymanie dobrego stanu chemicznego, utrzymanie dobrego stanu ilościowego	52 53

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Bazy aPWŚK. KZGW. 2017.

Należy zaznaczyć, że cele środowiskowe ustanowione dla wód, w znacznym stopniu obarczone są ryzykiem ich nieosiągnięcia w zakładanym terminie.

Tabela 16. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla jednolitych części wód na terenie gminy

Lp.	Nazwa JCW (kod)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
JCWP rzeczne		
1.	Supraśl od źródła do Dzierniakówki (RW200023261614)	zagrożona
2.	Supraśl od Dzierniakówki do Grzybówki (RW2000242616151)	zagrożona
3.	Dopływ spod Józefowa (RW2000232616154)	niezagrożona
4.	Radulinka (RW200023261616)	zagrożona
5.	Dopływ spod Sofipola (RW2000232616172)	niezagrożona
6.	Cieliczanka (RW200017261652)	zagrożona
7.	Pilnica (RW2000172616569)	zagrożona
8.	Supraśl od Pilicy do Grzybówki (RW200024261655)	zagrożona
9.	Słoja od Starzynki do ujścia (RW2000242616189)	niezagrożony
10.	Sokołda od Jałówki do ujścia (RW200024261629)	zagrożona
11.	Płaska (RW200017261649)	niezagrożony
12.	Istoczanka w granicach państwa (RW8000176229)	niezagrożony
13.	Kołodziejanka (RW8000176249)	niezagrożony
14.	Dopływ spod Jałówki (RW8000176254)	niezagrożony
15.	Dopływ spod Łosinian (RW8000176258)	niezagrożony
16.	Nietupa do granicy państwa (RW80001762691)	niezagrożony
17.	Świsłocz od Istoczanki wzdłuż granicy państwa (RW80001962591)	niezagrożony
JCWPd		
18.	JCWPd 52 (PLGW200052)	niezagrożona
19.	JCWPd 53 (PLGW200053)	niezagrożona

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Bazy aPWŚK. KZGW. 2017.

W sytuacji, gdy osiągnięcie celów środowiskowych dla poszczególnych jednolitych części wód jest niemożliwe, ze względu na uwarunkowania techniczne, zbyt duże koszty działań prowadzących do poprawy stanu lub uniemożliwiają to warunki naturalne, dopuszczalne jest zastosowanie odstępstw. Dla jednolitych części wód powierzchniowych, wyznaczonych w obrębie gminy Gródek, zaproponowano derogacje na podstawie: art. 4 ust. 7 RDW²⁹.

²⁹ Na podstawie analizy danych Bazy aPWŚK. KZGW. 2017.

Tabela 17. Odstępstw od osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP, w obrębie których położona jest gmina

Lp.	Nazwa JCW (kod)	Typ odstępstwa	Uzasadnienie odstępstwa/inwestycje determinujące odstępstwa
JCWP rzeczne			
1.	Supraśl od źródła do Dzierniakówki (RW200023261614)	-	-
2.	Supraśl od Dzierniakówki do Grzybówki (RW2000242616151)	-	-
3.	Dopływ spod Józefowa (RW2000232616154)	-	-
4.	Radulinka (RW200023261616)	-	-
5.	Dopływ spod Sofipola (RW2000232616172)	-	-
6.	Cieliczanka (RW200017261652)	-	-
7.	Pilnica (RW2000172616569)	4(4) - 1	Wpływ działalności antropogenicznej na stan JCW generuje konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCW.
8.	Supraśl od Pilicy do Grzybówki (RW200024261655)	-	-
9.	Słoja od Starzynki do ujścia (RW2000242616189)	-	-
10.	Sokołda od Jałówki do ujścia (RW200024261629)	-	-
11.	Płaska (RW200017261649)	-	-
12.	Istoczanka w granicach państwa (RW8000176229)	-	-
13.	Kołodziejanka (RW8000176249)	-	-
14.	Dopływ spod Jałówki (RW8000176254)	-	-
15.	Dopływ spod Łosinian (RW8000176258)	-	-
16.	Nietupa do granicy państwa (RW80001762691)	-	-
17.	Świsłocz od Istoczanki wzdłuż granicy państwa (RW80001962591)	-	-
JCWPd			
18.	JCWPd 52 (PLGW200052)	brak	-
19.	JCWPd 53 (PLGW200053)	brak	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Bazy aPGW. KZGW. 2018.

Poza zmianami bezpośrednio związanymi z działalnością człowieka, zgodnie ze *Strategią „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.”*, spodziewany jest wzrost intensywności i częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk, takich jak powódzie, susze, czy deficyt wody.

Najważniejsze tendencje zmian klimatu na obszarze dorzecza Wisły i Niemna, to znaczący przyrost częstości i wydłużania się okresów suszy glebowej i hydrologicznej, postępujący deficyt dobrej jakości zasobów wód powierzchniowych i podziemnych do celów komunalnych, przemysłowych, a przede wszystkim rolniczych. Prognozuje się występowanie opadów nawalnych, o charakterze lokalnym, skorelowanym z występowaniem zjawiska miejskiej wyspy ciepła, w tym upatrywane jest zagrożenie powodzią błyskawicznymi. Istotne dla zasobów wodnych jest prognozowane skrócenie czasu trwania pokrywy śnieżnej. Weryfikacja klimatyczna wskazuje w tej części obszaru dorzecza grupę działań wyróżniających się wrażliwością klimatyczną, wymagających jak najszybszego wdrożenia programu adaptacyjnego w następujących obszarach:

- gospodarka przestrzenna: wdrażanie planów miejscowych w celu zmniejszenia strat materialnych (indywidualnych, przemysłowych i komunalnych) powodowanych zwiększonym prawdopodobieństwem wystąpienia w regionie powodzi z opadów rozlewnych oraz powodzi o charakterze tranzytowym (głównie dolina Bugu);
- gospodarka rolna i leśna: wdrażanie metod zwiększenia retencji powierzchniowej i podziemnej w celu zapobiegania i niwelowania negatywnych skutków suszy atmosferycznej oraz deficytu wód powierzchniowych, wprowadzanie narzędzi ochrony gleb przed erozją, szczególnie dla małych, lokalnych zlewni o niskich zasobach wodnych;
- infrastruktura komunikacyjna, techniczna, zabudowa mieszkalna i inna: uwzględnienie w projektach zagrożeń wynikających ze zmienności i zmiany klimatu – zmian temperatury (szczególnie z uwagi na tendencję do wydłużania czasu trwania dni upalnych, temp. >300°C), oblodzenia i silnych wiatrów, wzrostu erozyjności rzek, lokalnego aktywowania osuwisk, ochrona przeciwpowodziowa obszarów położonych na ternach zalewowych³⁰.

Działania wspomagające realizację założeń w zakresie gospodarowania wodami, mogą obejmować również środki prawne, administracyjne i ekonomiczne, a także przedsięwzięcia badawcze, rozwojowe i edukacyjne.

Realizacja dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

W okresie 2016-2017 na terenie gminy podejmowano działania w zakresie ochrony wód, sprowadzające się do monitoringu jakości wód oraz odpowiednich zapisach w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Analiza SWOT

Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wody podziemne dobrej jakości (w dobrym 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ większość JCWP rzecznych wykazujące zły

³⁰ Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. KZGW. Warszawa, 2016.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2016, poz. 1911).

Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami	
stanie ilościowym i chemicznym); <ul style="list-style-type: none"> ▪ brak JCWPd zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych; ▪ naturalny charakter rzek i dolin rzecznych; 	stan wód; <ul style="list-style-type: none"> ▪ 7 JCWP rzecznych zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych; ▪ znaczne potrzeby w zakresie modernizacji obiektów i urządzeń melioracyjnych oraz w zakresie retencjonowania wody; ▪ niska świadomość społeczna o zagrożeniach wód;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ realizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły oraz Niemna; ▪ opracowanie i wdrożenie planów przeciwdziałania skutkom suszy; ▪ nowe instrumenty finansowe w finansowaniu projektów do 2020 r.; ▪ podejście zintegrowane, projekty nietypowe - łączące kilka dziedzin (np. związane z adaptacją do zmian klimatu, ochroną różnorodności biologicznej); ▪ zwiększająca się aktywność samorządów terytorialnych i instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych w zakresie gospodarowania wodami oraz wzrost społecznej świadomości ekologicznej w tym zakresie; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zmiany klimatu, prowadzące do wzrostu intensywności i częstotliwości występowania zjawisk o charakterze ekstremalnym (susze, deszcze nawalne); ▪ zrzut zanieczyszczonych wód w gminach/powiatach sąsiednich; ▪ niestabilność i niespójność przepisów prawnych, ciągle trwający proces implementacji prawa UE; ▪ dalszy wzrost biurokratyzacji systemu związanego z pozyskiwaniem środków unijnych, zniechęcający potencjalnych beneficjentów, w także w sektorze przedsiębiorców;

Podsumowanie

Jakość wód powierzchniowych na terenie gminy Gródek wskazuje na pilną potrzebę realizacji działań zmierzających do jej poprawy. Znacznie lepiej wypadają wody podziemne, których stan wskazuje na brak przekroczeń wartości decydujących o dobrej jakości.

Biorąc pod uwagę zagadnienia w zakresie adaptacji do zmian klimatu konieczne jest podejmowanie zadań dotyczących retencjonowania wody i przeciwdziałania suszy.

4.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Gospodarka wodno-ściekowa regulowana jest przede wszystkim zapisami ustawy z dnia 10 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1121), ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799, ze późn. zm.) oraz ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2018 r. poz. 1152).

W ramach gospodarki wodno-ściekowej rozpatrywana jest wielkość poboru wód na potrzeby komunalno-bytowe oraz na potrzeby poszczególnych sektorów gospodarki, stan sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz sprawność systemu oczyszczania ścieków.

Zrzuty ścieków bytowych pochodzące z gospodarki komunalnej (oczyszczalni ścieków) są jednym z głównych źródeł zanieczyszczeń wód na terenie gminy Gródek. Istotnym źródłem zanieczyszczeń są również ścieki pochodzące z terenów nieskanalizowanych. Wprowadzanie do wód substancji biogenych, zawartych w ściekach komunalnych, jest czynnikiem przyspieszającym eutrofizację wód.

Według danych GUS (stan na koniec 2016 r.) wielkość zużycia wód na potrzeby gospodarki narodowej i ludności wyniosła w gminie Gródek ogółem 144,0 dam³. Wielkość zużycia wód w stosunku do roku 2013 uległa wzrostowi. Na terenie gminy zużycie wody na potrzeby eksploatacji sieci wodociągowej to 5,45%, z czego ponad 60,62% stanowi eksploatacja na potrzeby gospodarstw domowych.

Na przestrzeni lat 2006-2015 wskaźnik zużycia wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy wzrósł z 473,1 m³ w pierwszym roku rozpatrywanego okresu, do 493,5 m³ w 2016 r. Zanotowany wzrost może być związany z rozbudową sieci wodociągowej i jednoczesnym wzrostem liczby ludności korzystającej z sieci.

Tabela 18. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na terenie gminy Gródek w latach 2013-2016 [dam³]

Wyszczególnienie rok [dam ³]	2013	2014	2015	2016
eksploatacja sieci wodociągowej	138,3	134,7	156,1	144,0
eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe	87,3	86,7	91,0	87,3
ogółem	2631,3	2626,7	2654,1	2642,0
zużycie wody na 1 mieszkańca	473,1	475,7	487,6	493,5

Źródło: GUS. Bank Danych Lokalnych.

Na terenie gminy zlokalizowane są następujące ujęcia wody:

- Gródek - SUW z 2 studniami wierconymi, o głębokości 150 i 151 m, o zasobach eksploatacyjnych: $Q_e = 180 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s_e = 5.5 \text{ m}$ - pobór wody odbywa się zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym, znak: RŚ.6341.102.2015 z dnia 07.07.2015 r. udzielonym do dnia 06.07.2025 r.,
- Waliły - SUW z 2 studniami wierconymi, o głębokości 72.5 i 73 m, o zasobach eksploatacyjnych: $Q_e = 44 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s_e = 5.2 \text{ m}$ - pobór wody odbywa się zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym, znak: RŚ.6341.150.2011 z dnia 08.12.2011 r. udzielonym do dnia 09.12.2031 r.,
- Bielewicze - SUW ze studnią wierconą, o głębokości 48.5 m i zasobach eksploatacyjnych: $Q_e = 74 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s_e = 14.2 \text{ m}$ - pobór wody odbywa się zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym, znak: OŚ.6341.99.2015 z dnia 08.07.2015 r. udzielonym do dnia 07.07.2025 r.,

- d) Bobrowniki - SUW ze studnią wierconą, o głębokości 109 m i zasobach eksploatacyjnych: $Q_e = 36 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s_e = 22.9 \text{ m}$ - pobór wody odbywa się zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym, znak: OŚ.6341.106.2013 z dnia 07.10.2013 r. udzielonym do dnia 06.10.2023 r.³¹.

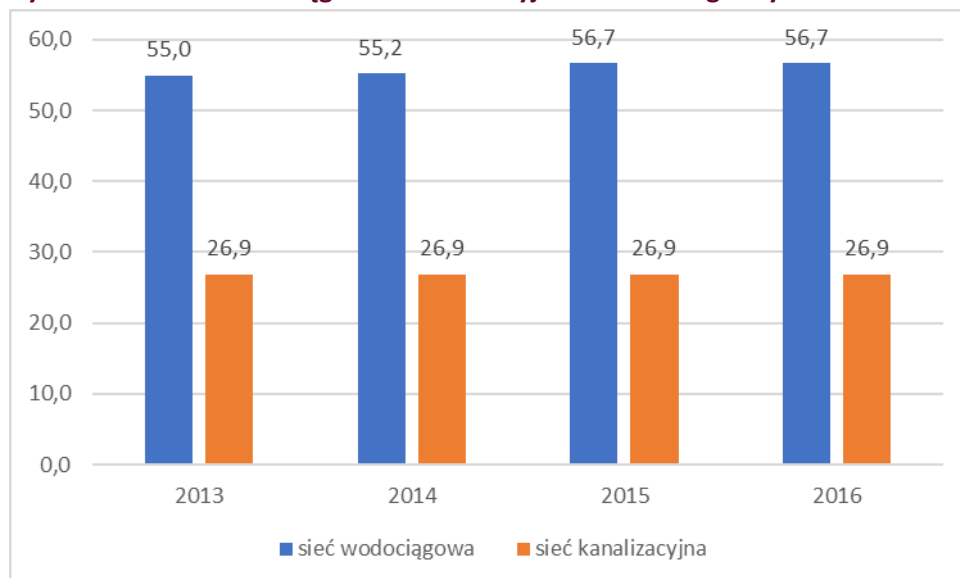
Według GUS sieć wodociągowa na terenie gminy Gródek, na koniec 2016 r., osiągnęła długość 56,7 km, przy 1 212 podłączeniach do budynków. Z sieci wodociągowej korzysta 3781 osób, co stanowi 45,4% ludności gminy³².

Na terenie Gminy Gródek zwodociągowane są miejscowości: Gródek, Słuczanka, Waliły – Stacja, Zarzeczany, Pieszczaniki, Radunin, Waliły, Załuki, Podzałuki, Mielezki, Bielewicze, Bobrowniki i Zubry.

Sieć kanalizacyjna w obrębie gminy, na koniec 2016 r., miała długość 26,9 km, przy 666 przyłączach do budynków. Z sieci kanalizacyjnej korzystają 2448 osoby, tj. 23,6% mieszkańców gminy³³.

Na terenie gminy Gródek skanalizowane są następujące miejscowości: Gródek, Waliły – Stacja, Waliły – Dwór i Zarzeczany.³⁴

Rycina 6. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna na terenie gminy Gródek w latach 2013-2016 [km]



Źródło: GUS. Bank Danych Lokalnych.

W obrębie gminy widoczna jest wyraźna dysproporcja między długością sieci wodociągowej, a długością sieci kanalizacyjnej, jak również w udziale korzystających z obu sieci.

O jakości wód w dużej mierze decyduje gospodarka ściekowa. Łączna ilość ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi na terenie gminy, ulegała na przestrzeni lat 2008-2015 wyraźnemu wzrostowi. W 2015 r. wyniosła 51 dam^3 .

³¹ Opracowanie ekofizjograficzne na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gródek

³² GUS. Bank Danych Lokalnych. 2016.

³³ GUS. Bank Danych Lokalnych. 2016.

³⁴ Opracowanie ekofizjograficzne na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gródek

Tabela 19. Oczyszczanie ścieków komunalnych odprowadzanych do wód lub do ziemi na terenie gminy Gródek w latach 2013-2016 [dam³]

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
Ścieki odprowadzone ogółem	94,0	93,0	91,0	91,0
Ścieki oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	116	105	110	122
Ścieki oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów w %	100	100	100	100

Źródło: GUS. Bank Danych Lokalnych.

Ścieki wytworzone na terenie gminy w 2016 r. podlegały oczyszczaniu w jednej komunalnej oczyszczalni ścieków, zlokalizowanej w miejscowości Gródek, o przepustowości 300 m³/d. Ścieki w 100% poddawane są procesowi oczyszczania z podwyższonym usuwaniem biogenów³⁵.

Masa osadów ściekowych wytworzonych w procesach oczyszczania ścieków komunalnych była na podobnym poziomie jak w latach poprzednich.

Tabela 20. Osady ściekowe z komunalnych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Gródek

Osady ściekowe	2013	2014	2015	2016
wytworzone ogółem	10	9	6	9
stosowane w rolnictwie	2	2	4	5
magazynowane czasowo	0	0	2	0

Źródło: GUS. Bank Danych Lokalnych.

W 2016 r. z oczyszczalni ścieków w Gródku korzystało 3221 osób, co stanowi 60,48% mieszkańców gminy. Na przestrzeni lat 2006-2015 liczba ludności korzystającej z oczyszczalni wyraźnie wzrosła.

Tabela 21. Ludność korzystająca z komunalnej oczyszczalni ścieków na terenie gminy Gródek w latach 2013-2016

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
Ludność korzystająca z oczyszczalni [os.]	3221	3221	3221	3221
Udział ludności korzystającej z oczyszczalni [%]	58,23	58,69	59,55	60,48

Źródło: GUS. Bank Danych Lokalnych.

Gródek nie jest wpisana do projektu piątej Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2017 – AKPOŚK 2017³⁶.

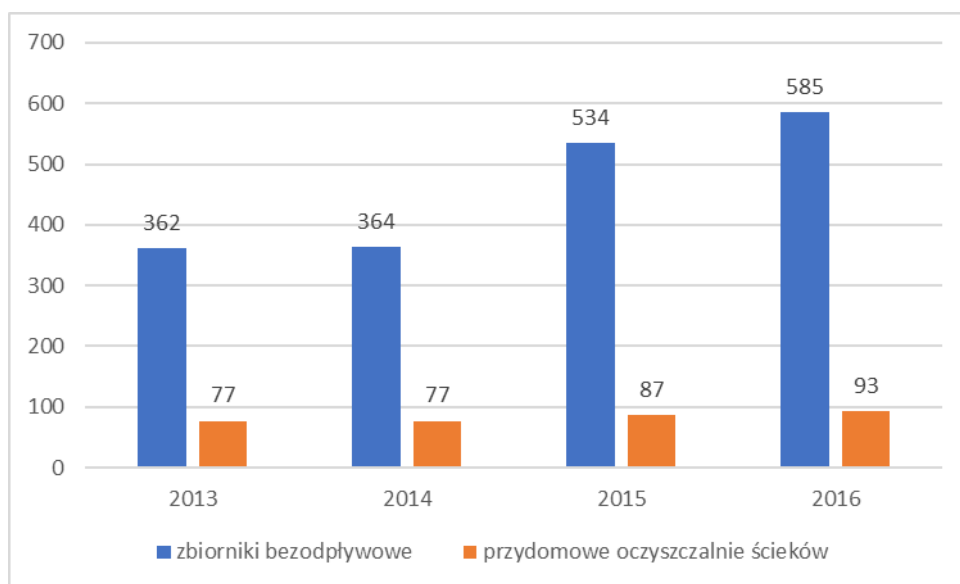
Na koniec 2016 r., na terenach nieskanalizowanych w obrębie całej gminy, ścieki bytowe gromadzone były w 585 zbiornikach bezodpływowych. Na tego rodzaju obszarach funkcjonowały również 93 przydomowe oczyszczalnie ścieków. Nieczystości ciekłe dowożono do stacji zlewnej³⁷.

Rycina 7. Liczba zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Gródek w latach 2013-2016

³⁵ GUS. Bank Danych Lokalnych. 2018.

³⁶ Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2017 – AKPOŚK 2017 (projekt), KZGW, 2017. (https://bip.mos.gov.pl/fileadmin/user_upload/bip/strategie_plany_programy/Zalacznik_2_-_Wykaz_aglomeracji_oraz_przedswiezec_ujetych_w_AKPOSK_2017.xls)

³⁷ GUS. Bank Danych Lokalnych. 2018.



Źródło: GUS. Bank Danych Lokalnych.

Na terenie gminy Gródek znajdują się także 3 przyzakładowe oczyszczalnie ścieków:

- na Międzynarodowym Drogowym Przejściu Granicznym w Bobrownikach, o przepustowości $Q_{d_{max}} = 88.5 \text{ m}^3/\text{d}$ - eksploatacja urządzeń oczyszczających oraz oczyszczanie i odprowadzanie ścieków do rowu odwadniającego, uchodzącego do rzeki Świsłocz odbywa się na podstawie pozwolenia wodnoprawnego, znak: RŚ.6341.118.2016 z dnia 27.09.2016 r., udzielonego Wojewodzie Podlaskiemu do dnia 26.09.2026 r.,
- na osiedlu mieszkaniowym Waliły - Dwór, o przepustowości $Q_{d_{max}} = 28.08 \text{ m}^3/\text{d}$ - eksploatacja urządzeń oczyszczających oraz oczyszczanie i odprowadzanie ścieków do rowu odbywa się na podstawie pozwolenia wodnoprawnego, znak: RŚ.6341.213.2016 z dnia 27.12.2016 r., udzielonego Komunalnemu Zakładowi Budżetowemu w Gródku do dnia 26.12.2026 r.,
- na terenie Ośrodka Kolonijnego PKN ORLEN w Waliłach o przepustowości $Q_{d_{max}} = 24.8 \text{ m}^3/\text{d}$ - aktualnie nieużytkowana, niegdyś służyła obsłudze ośrodka kolonijnego, dziś ośrodek ten to Centrum Konferencyjno - Bankietowe Rozłogi i posiada bezodpływowe zbiorniki szczelne.

Stan wyposażenia w infrastrukturę wodno-ściekową, a co za tym idzie dostęp do wody zdatnej do spożycia, w dużej mierze decyduje o jakości życia i zdrowiu społeczeństwa.

Podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę ludności zamieszkującej teren gminy Gródek stanowią wody podziemne. Wody te charakteryzują się stosunkowo dobrą jakością, w związku z tym w większości nie wymagają uzdatniania – wymagają natomiast ochrony ilościowej i jakościowej.

W wyniku nadzoru nad wodociągami w 2017 r. Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku nie stwierdził w wodzie wodociągowej dostarczanej mieszkańcom gminy Gródek nieprawidłowości.

Programy w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Reakcją na stan wód i warunki hydrogeologiczne jest podejmowanie działań zmierzających do ochrony wód i zachowania ich w dobrym stanie, zabezpieczania przed niepożądanymi sptywami wód powierzchniowych i opadowych, rozwoju systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach nieskanalizowanych.

Wspomniane działania realizowane są zgodnie z zapisami *Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2017 - AKPOŚK 2017*.

Obie wspomniane aktualizacje zawierają wykaz aglomeracji oraz planowanych inwestycji w zakresie ich wyposażenia w systemy kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalnie ścieków. Wykaz inwestycji planowanych wynika z dalszych niezbędnych potrzeb zgłaszanych przez samorządy w celu zakończenia inwestycji i wypełnienia wymogów dyrektywy 91/271/EWG, uwzględniając jednocześnie nową perspektywę finansową 2014-2020.

Kwestie gospodarki wodno-ściekowej, podobnie jak gospodarowanie wodą, ujęto również w *Aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju*, jak również w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.

Wdrażanie Ramowej Dyrektywy Wodnej, w tym opracowywanie planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz programu wodno-środowiskowego kraju odbywa się w cyklach 6-letnich. Obecnie przygotowywane są aktualizacje ww. dokumentów. Zaproponowane w nich działania zmierzające do utrzymania lub poprawy stanu jednolitych części wód zostały przewidziane do realizacji w perspektywie do 2021 r. (ewentualnie 2027 r.). W przypadku gminy Gródek obowiązuje *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły oraz Plan gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Niemna*.

W zakresie jakości wód kontynuowane będą działania związane z rozbudową i modernizacją infrastruktury wodno-ściekowej. W związku z ich realizacją spodziewane jest stopniowe ograniczanie zanieczyszczenia wód związkami azotu i fosforu.

Najistotniejsze tendencje zmian klimatu, to znaczący przyrost częstości i wydłużania się okresów suszy glebowej i hydrologicznej, postępujący deficyt dobrej jakości zasobów wód powierzchniowych i podziemnych do celów komunalnych, przemysłowych, a przede wszystkim rolniczych. Prognozuje się występowanie opadów nawałnych, o charakterze lokalnym, skorelowanym z występowaniem zjawiska miejskiej wyspy ciepła, w tym upatrywane jest zagrożenie powodziami błyskawicznymi. Istotne dla zasobów wodnych jest prognozowane skrócenie czasu trwania pokrywy śnieżnej. Weryfikacja klimatyczna wskazuje w obrębie województwa grupę działań wyróżniających się wrażliwością klimatyczną, wymagających jak najszybszego wdrożenia programu adaptacyjnego w obszarze:

- gospodarka komunalna: weryfikacja pozwoleń wodno-prawnych na korzystanie z wód powierzchniowych i podziemnych oraz zabezpieczenie dostępu do wody do celów komunalnych jako konsekwencja szczególnie szybko pogłębiającej się tendencji do występowania i wydłużania się okresów suszy glebowej i hydrologicznej³⁸.

Działania wspomagające realizację założeń w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, mogą obejmować również środki prawne, administracyjne i ekonomiczne, a także przedsięwzięcia badawcze, rozwojowe i edukacyjne.

³⁸Projekt aktualizacji *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Niemna- ibiden*.

Realizacja dotychczasowego Programu Ochrony środowiska

Tabela 22. Efekty realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska, w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Podjęte działania	Efekt działań
<ul style="list-style-type: none"> ▪ budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej; ▪ uzyskano środki na przebudowę i modernizację gminnej oczyszczalni ścieków; ▪ złożono wnioszek o dofinansowanie inwestycji w zakresie modernizacji stacji uzdatniania wody i budowy studni głębinowej SW-3; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przyłączono nowych odbiorców do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej; ▪ zmodernizowano gminną oczyszczalnię ścieków; ▪ uzyskano dofinansowanie inwestycji w zakresie modernizacji stacji uzdatniania wody i budowy studni głębinowej SW-3, których realizacja przypadnie na lata 2018-2020

Źródło: GUS. Bank Danych Lokalnych.

Analiza SWOT

Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ 45,4% ludności podłączonej do sieci wodociągowej; ▪ systematyczny rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej; ▪ realizacja AKPOŚK2017; ▪ 93 przydomowe oczyszczalnie ścieków; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewielki odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej – 23,6%; ▪ dysproporcja pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ nowe instrumenty finansowe w finansowaniu projektów do 2020 r.; ▪ zwiększająca się aktywność samorządów terytorialnych i instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej oraz wzrost społecznej świadomości ekologicznej w tym zakresie; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niestabilność i niespójność przepisów prawnych, ciągle trwający proces implementacji prawa UE; ▪ wzrastający poziom zadłużenia gmin oraz zagrożenie płynności finansowej; ▪ dalszy wzrost biurokratyzacji systemu związanego z pozyskiwaniem środków unijnych, zniechęcający potencjalnych beneficjentów, w także w sektorze przedsiębiorców;

Podsumowanie

Na przestrzeni ostatnich kilku lat, na terenie gminy Gródek widoczny jest wyraźny rozwój infrastruktury wodno-ściekowej. Poziom zwodociągowania gminy jest zadowalający. Widoczna jest wyraźna dysproporcja między stopniem zwodociągowania, a skanalizowania obszaru gminy. Wzrasta natomiast liczba zbiorników bezodpływowych i w mniejszym stopniu przydomowych oczyszczalni ścieków.

Jakość wód powierzchniowych wskazuje na konieczność kontynuacji działań w zakresie rozwoju infrastruktury wodno-ściekowej. Wskazane są działania związane z usprawnieniem oczyszczania ścieków. Konieczne jest również zwiększenie kontroli nad gospodarką ściekową na terenach nieskanalizowanych, szczególnie w zakresie szczelności zbiorników bezodpływowych oraz gospodarowania nieczystościami ciekłymi.

4.6. Zasoby geologiczne

Na terenie gminy udokumentowano osiem złóż kruszyw naturalnych, związanych z obecnością utworów piaszczysto - żwirowych. Są to złoża: „Kołodno”, „Załuki”, „Bobrowniki I”, „Bobrowniki III”, „Bobrowniki IV”, „Bobrowniki V”, „Wiejki” i „Wiejki II”, udokumentowane w kategorii C1, których powierzchnia poza złożem „Bobrowniki IV” nie przekracza 2 ha, miąższość serii złożowej w zależności od głębokości rozpoznania zazwyczaj wynosi kilka metrów, a zasoby są niewielkie, wykorzystywane na potrzeby lokalne, głównie dla potrzeb drogownictwa i budownictwa ogólnego.

Tabela 23. Zasoby geologiczne gminy i ich wydobycie

Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania	Zasoby tys Mg	Wydobycie w tys. t w 2017
Kołodno	Piaski	Niezagospodarowane	627,57	-
Załuki	Piaski	Złoże zagospodarowane	205,42	Eksplloatowane okresowo
Bobrowniki I	Piaski ze żwirem	Złoże zagospodarowane	144,63	12
Bobrowniki III	Piaski ze żwirem	Zaniechano wydobycia	158,70	-
Bobrowniki IV	Piaski	Niezagospodarowane	589,95	-
Bobrowniki V	Piaski	Niezagospodarowane	122,06	-
Wiejki	Piaski	Złoże zagospodarowane	394,57	Eksplloatowane okresowo
Wiejki II	Piaski ze żwirem	Niezagospodarowane	282,51	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych*, PiG.

Na obszarze gminy Gródek występują torfowiska, związane przede wszystkim z obniżeniami wytopiskowymi i dolinami rzecznyimi. Największą powierzchnię, rzędu 40 km² zajmuje torfowisko Niecki Gródecko - Michałowskiej. Miąższości torfów zmieniają się tutaj od kilkudziesięciu centymetrów do 6 m. Większość nagromadzeń torfów ma charakter torfowisk niskich, w których występują torfy mszysto - darniowe, turzycowiskowe i olesowe. Lokalizacja torfowisk na terenach chronionych przyrodniczo wyklucza ich perspektywiczność surowcową.

Wody podziemne zaliczane do kopalin

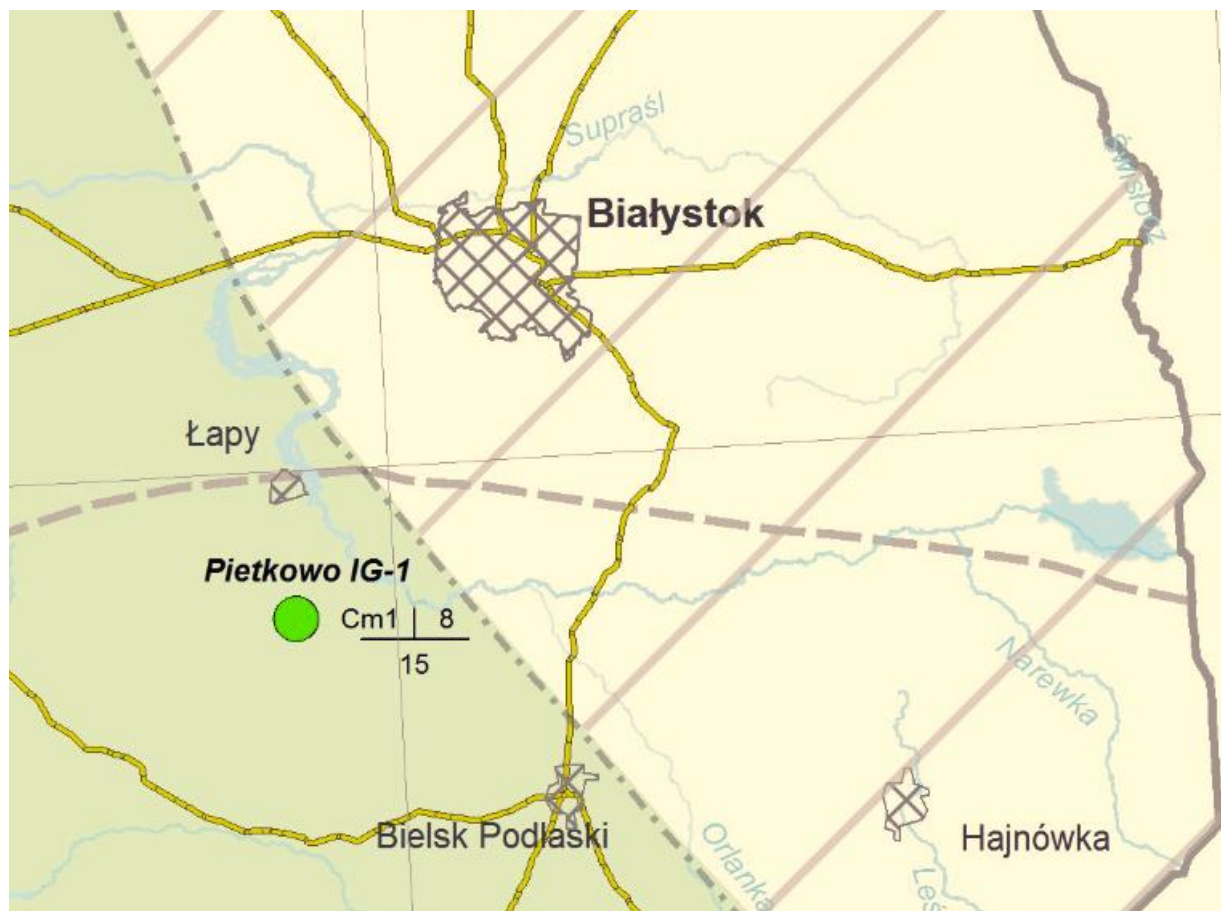
Udokumentowane geologiczne zasoby wód zmineralizowanych (chlorowych) występują w północnej, zachodniej i południowej części województwa. Według regionalizacji hydrogeologicznej wód leczniczych (wg Paczyńskiego, Płochniewskiego) zaliczają się one do prowincji platformy prekambryjskiej (A) regionu wyniesienia mazurko-suwalskiego (III) regionu augustowskiego (a).

Tabela 24. Charakterystyka wód podziemnych wg informacji z odwiertów

Nazwa otworu	Typ wody	Typ chemiczny wody	Wiek ujętego poziomu wodonośnego	Mineralizacja g/dm ³	Wydajność m ³ /h
Pietkowo		Chlorkowe	Kambr dolny	8	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Mapy zagospodarowania wód podziemnych będących kopalinami* (stan na koniec 2016 r.).

Mapa 5. Zagospodarowania wód podziemnych w pobliżu gminy



Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Mapy zagospodarowania wód podziemnych będących kopalinami* (stan na koniec 2015 r.).

Realizacja dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

Ochrona kopalin na terenie gminy w latach objętych raportem polegała przede wszystkim na przestrzeganiu zapisów w miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Prognoza zmian w zakresie zasobów geologicznych

Prognozuje się dalsze wykorzystanie zasobów z już istniejących wyrobisk na podobnym poziomie.

Spodziewane jest także dalsze rozpoznanie zasobów wód mineralnych i leczniczych, mogą one podnieść atrakcyjność turystyczną regionu.

Analiza SWOT

Obszar interwencji: Zasoby geologiczne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ochrona kopalin w opracowaniach planistycznych (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planach zagospodarowania 	<ul style="list-style-type: none"> przekształcenie krajobrazu na skutek pozyskiwania potencjalnych złóż kopalin;

Obszar interwencji: Zasoby geologiczne	
przestrzennego);	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ potencjalne możliwości wydobycia kopalin; ▪ potencjalne rozpoznanie wód podziemnych; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nielegalne pozyskiwanie kopalin;

Podsumowanie

Na terenie gminy występuje 8 udokumentowanych złóż surowców mineralnych. W roku 2017 wydobyto łącznie 12 tys. Mg piasków i żwirów z 1 złoża (Bobrowniki I).

Zagrożeniem dla zasobów naturalnych istniejących i potencjalnych złóż może być nielegalne ich pozyskiwanie, szczególnie na obszarach chronionych.

4.7. Gleby³⁹

Przekształcenia mechaniczne gleb powodowane są przede wszystkim przez zabudowę terenu, utwardzanie i ubicie podłoża, zdjęcie pokrywy glebowej lub jej wymieszanie z elementami obcymi (np. gruzem budowlanym) oraz w wyniku formowania wykopów i wyrównań. Do zanieczyszczenia gleb przyczynia się opad zanieczyszczeń emitowanych do powietrza.

Związane jest to przede wszystkim ze sposobem użytkowania terenu w gminie.

Gleby na terenie gminy narażone są na erozję wodną powierzchniową w stopniu małym, jak również w stopniu słabym na erozję wietrzną (<15%).

Tabela 25. Powierzchnia gminy z uwzględnieniem kierunków wykorzystania

Wyszczególnienie		Powierzchnia [ha]
Powierzchnia ogółem		13990
Użytki rolne	razem	8995
	grunty orne	5226
	sady	108
	łąki trwałe	1352
	pastwiska trwałe	1922
	grunty rolne zabudowane	282
	grunty pod stawami	39
	grunty pod rowami	66
Grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia razem		3356
Grunty pod wodami razem		48
Grunty zabudowane i zurbanizowane	razem	708
	tereny mieszkaniowe	75
	tereny przemysłowe	1
	inne zabudowy	23
	zurbanizowane niezabudowane	2
	rekreacja i wypoczynek	12
	komunikacyjne drogi	412
	komunikacyjne koleje	161
Nie użytki		882
Tereny różne		1

Źródło: GUS. Bank Danych Lokalnych.

³⁹ Opracowanie ekofizjograficzne gminy Gródek

W podziale województwa podlaskiego na regiony glebowo - rolnicze obszar gminy Gródek położony jest w obrębie dwóch regionów - Michałowskiego i Supraskiego. Region Michałowski, obejmuje wschodnią część gminy, gdzie w obrębie gruntów ornych przeważają słabe gleby piaszkowe (kompleks 6 - żytńi słaby i 7 - żytńi bardzo słaby), a wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej podnoszą użytki zielone występujące w dużych zwartych kompleksach. W regionie Supraskim, w zachodniej części gminy wśród gruntów ornych także przeważają słabe gleby piaszkowe (kompleks 6 i 7), a użytki zielone są słabej jakości (gleby bagienne, pobagienne) i są położone w dolinach rzek.

Na terenie gminy dominują gleby klasy V (gleby orne słabe) - 41.7%, mało żyzne, słabo urodzajne i zawodne: gleby brunatne, rdzawe, płowe, bielcowe wytworzone z piasków i żwirów gliniastych, płytkie mady, rędziny i gleby kamieniste. 38.2% zajmują gleby orne najszabsze, klasy VI, słabe wadliwe i zawodne, plony uprawianych na nich roślin są niskie i niepewne. Są to gleby rdzawe, bielcowe, rankery, płytkie rędziny, inicjalne, ciężkie mady podmokłe. Na terenie gminy brak jest gleb zaliczanych do klas I - IIIa, a więc najlepszych.

Tabela 26. Udział gleb według ich przydatności rolniczej

Wyszczególnienie	Gleby gruntów ornych i sadów									Grunty łąk i pastwisk						
	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIz	I	II	III	IV	V	VI	VIz
Powierzchnia (ha)	-	-	-	16	130	789	3591	3295	808	-	-	13	3189	2482	812	120

Źródło: opracowanie ekofizjograficzne gminy Gródek.

Na terenie gminy Gródek występują głównie gleby słabej i najszabszej jakości, klasy V i VI, zajmujące łącznie ok. 80% powierzchni gruntów ornych. Gleby średnie, klas IIIb i IVa zajmują poniżej 2% gruntów ornych. Najlepsze gleby, klasy IIIb - IVa występują niewielkimi płatami w rejonie wsi Załuki i Bobrowniki.

Wskaźnik jakości przestrzeni produkcyjnej w gminie wynosi 44.9 pkt i jest niższy zarówno od średniej województwa (55.0 pkt), jak i średniej krajowej 66.6, co jest spowodowane występowaniem słabej jakości kompleksów glebowych.

Gleby na terenie gminy zaliczane są w 51% do kwaśnych lub bardzo kwaśnych tylko 15%, to gleby obojętne. Ponadto charakteryzują się one średnim zasobem fosforu i magnezu oraz niskim poziomem potasu.

Stan gleb na terenie gminy jest stosunkowo dobry, z wyjątkiem bezpośrednio przyległych do dróg. Zagrożenie stanowi zakwaszenie gleb, co może powodować również zagrożenie dla wód powierzchniowych. Zagrożeniem dla gleb przyległych do pasów drogowych są spaliny pojazdów mechanicznych (m.in. Pb, WWA) oraz zasolenie z zimowego utrzymania dróg. Potencjalnymi problemami są wzrost antropopresji na środowisko glebowe i sukcesywne zwiększanie się powierzchni gleb przekształcanych w urbanoziemy i industroziemy, wzrost zanieczyszczenia gleb w bezpośrednim sąsiedztwie dróg (zwłaszcza o dużym ruchu pojazdów).

Na terenie gminy brak jest gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji.

Według informacji z Systemu Osłony Przeciwośuwiskowej na terenie gminy nie ma terenów uznanych za osuwiska oraz terenów zagrożonych osuwiskami⁴⁰.

⁴⁰ Stan na październik 2016 r.

Przeciwdziałanie przekształceniu gleb

W przypadku nadmiernego zakwaszenia gleb jakie występuje na terenie powiatu białostockiego (w którym położona jest gmina), procesem mogącym poprawić ich jakość jest wapnowanie. Około 39% gleb w gminie wykazuje potrzebę wapnowania, z czego w przypadku 22% wapnowanie jest konieczne.

Ponadto skuteczną ochroną przed tym zjawiskiem może być stosowanie konserwujących technologii uprawy, w tym uprawy bezorkowej i uproszczonej, przynoszącej dodatkowe korzyści w postaci zmniejszenia zagęszczenia warstwy podglebia oraz zwiększenia retencji wodnej w profilu i odbudowy struktury glebowej. Erozję można także ograniczyć poprzez zaprzestanie nadmiernej wycinki lasów, niszczenia szaty roślinnej, czy zaprzestanie odwodnienia bagien.

Szansą na ochronę jakości gleb w gminie, ale także i innych komponentów środowiska z nią powiązanych jest rozwój rolnictwa ekologicznego. Rolnictwo ekologiczne (biologiczne, organiczne lub biodynamiczne), definiuje się jako system gospodarowania o zrównoważonej produkcji roślinnej i zwierzęcej w obrębie gospodarstwa. Produkcja prowadzona metodami ekologicznymi, to sposób uzyskania produktu, w którym zastosowano w możliwie największym stopniu naturalne metody produkcji, sprzyjające zachowaniu równowagi przyrodniczej. Zgodnie z tą zasadą powinny być prowadzone wszystkie rodzaje i etapy produkcji, zarówno roślinnej, chowu i hodowli zwierząt, produktów akwakultury, jak również przetwórstwa. Rolnictwo ekologiczne stanowi system wpływający pozytywnie na środowisko naturalne, co przyczynia się do osiągnięcia szeroko rozumianych korzyści rolnośrodowiskowych, a w tym trwałej żyzności gleb oraz zdrowotności roślin i zwierząt. Produkcja ekologiczna opiera się w szczególności na stosowaniu prawidłowego płodozmianu i innych naturalnych metod utrzymania lub podwyższenia biologicznej aktywności i żyzności gleb oraz doboru gatunków i odmian roślin oraz gatunków i ras zwierząt, z uwzględnieniem ich naturalnej odporności na choroby. Jednocześnie wdrażanie rolnictwa ekologicznego można uznać za działania adaptacyjne do zmian klimatu.

Z uwagi na silną presję urbanizacji, przemysłu i transportu ochrona gleb sprowadza się w dużej mierze do odpowiednich zapisów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Należy każdorazowo dokładnie analizować presje związane z budową nowych obiektów mieszkaniowych i przemysłowych na gleby szczególnie tych objętych ochroną. W przypadku rozwoju infrastruktury drogowej (budowy i rozbudowy dróg) należy pamiętać o rozwoju infrastruktury jej towarzyszącej tj. przede wszystkim kanalizacji deszczowej, aby ograniczyć spływ zanieczyszczeń ropopochodnych bezpośrednio do gleb. Przy zimowym utrzymaniu dróg rozwiązaniem chroniącym gleby może być wykorzystanie piasku zamiast soli drogowej.

Ważnym elementem w zakresie ochrony tego komponentu jest prowadzona na szeroką skalę edukacja ekologiczna, szczególnie w zakresie rolnictwa ekologicznego sprzyjającego ochronie ziemi. Działalność w tym zakresie prowadzi w większości Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie. Systematycznie organizowane są szkolenia, konferencje, targi, wystawy itp. Zakresem swym obejmują one m.in. działania związane z właściwie prowadzonym nawożeniem upraw, wprowadzaniu wielogatunkowego płodozmianu, stosowaniu poplonów: wsiewek, poplonów ścierniskowych i ozimych, zakładaniu pasów zadrzewień i nasadzeń śródpolnych, utrzymaniu w należytych stanie gruntów ugorowanych i odłogowanych, wdrażaniu zasad dobrej praktyki

rolniczej, zabranianiu wypalania roślinności na łąkach, pastwiskach, nieużytkach rolnych, rowach, ścierniskach, trzcinowiskach i szuwarach, wdrażaniem programów rolnośrodowiskowych.

Realizacja dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

Ochrona gleb na terenie gminy w latach objętych raportem (2015-2016) polegała przede wszystkim na przestrzeganiu zapisów zawartych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Prognoza zmian w zakresie gleb

Zakłada się, że jakość gleb na terenie gminy nie ulegnie pogorszeniu.

Prognozuje się dalszy rozwój osiedli zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej i utratę gruntów ornych na rzecz gruntów pod tereny zurbanizowane.

Analiza SWOT

Obszar interwencji: Gleby	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak terenów zdegradowanych i zdewastowanych wymagających rekultywacji; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ postępująca urbanizacja i utrata terenu na cele mieszkaniowe i przemysłowe;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ realizacja zapisów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy dotyczących ochrony gleb najwyższej jakości; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ urbanizacja terenów na glebach o najwyższej w gminie jakości i klasie bonitacyjnej;

Podsumowanie

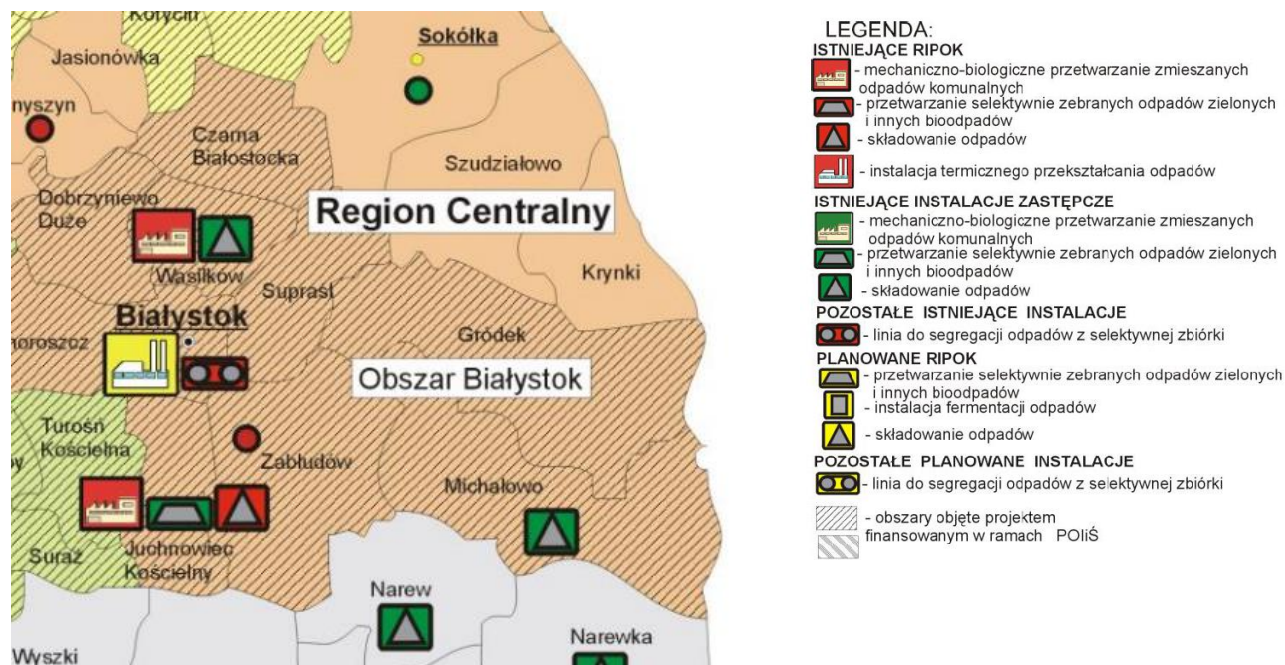
Gleby w gminie w 51% mają odczyn kwaśny i bardzo kwaśny i wymagają wapnowania. Narażone są także w 54,5% na erozję wodną i w 30% na erozję wietrzną. W układzie przestrzennym dominują gleby V i VI klasy bonitacyjnej, a więc gleby słabe.

Utrzymanie wysokiej jakości gleby i jej ochrona odbywać się będzie przede wszystkim poprzez realizację zapisów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowana i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

4.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Według informacji zawartych w *Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022* gmina Gródek przynależy do regionu Centralnego.

Mapa 6. Region centralny



Źródło: *Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022*.

W Rejonie znajduje się wydzielony obszar Białystok (do którego przynależy gmina).

Wykaz instalacji w Obszarze Centralnym:

- Instalacja do zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych - wydajność instalacji (na początek 2016 r.) wynosi 74 667 Mg/rok na jedną zmianę, a uwzględniając dodatkowo spalarnię 158 667 Mg/rok i jest wystarczająca do zagospodarowania powstającego strumienia odpadów (około 134 tys. Mg/rok). Wydajność tą zapewniają dwie instalacje MBP: ZUOK w Hryniewiczach i CIGO w Studziankach oraz instalacja termicznego przekształcania odpadów ZUOK Białystok.
- Instalacja frakcji ulegającej biodegradacji w części biologicznej MBP - wydajność wynosi 54,5 tys. Mg/rok. Wydajność tą zapewniają dwa zakłady: w Hryniewiczach i Studziankach. W skład zakładów wchodzi:
 - w ZUOK Hryniewiczach: kontenery KNEER i plac kompostowy o wydajności 35 000 Mg/rok);
 - w CIGO Studziankach: plac kompostowy o rzeczywistej wydajności 19 500 Mg/rok (wg pozwolenia 107 640 Mg/rok);
- Zagospodarowanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych biodegradowalnych prowadzi zakład w Hryniewiczach poprzez plac kompostowy, wspólnie eksploatowany razem z częścią biologiczną MBP (wydajność 4 tys. Mg/rok).
- Zagospodarowanie selektywnie zebranych odpadów surowcowych wydajność instalacji wynosi około 32,1 tys. Mg/rok i jest niewystarczająca do zagospodarowania przewidywanego strumienia odpadów (ok. 53,4 tys. Mg/rok), obliczonego jako 100% wytworzonych: papieru i tektury, metali, tworzyw sztucznych, wielomateriałowych. Wydajność tą zapewniają dwie

instalacje: - sortownia odpadów z selektywnego zbierania w ramach cz. mech. MBP ZUOK w Hryniewiczach (28 000 Mg/rok); - niezależna sortownia odpadów z selektywnego zbierania eksploatowana przez MPO Spółka z o.o., ul. 42 Pułku Piechoty 48, 15-950 Białystok (4 100 Mg/rok)

- Zagospodarowanie selektywnie zabranych odpadów budowlanych i remontowych wydajność instalacji jest wystarczająca do zagospodarowania powstającego strumienia odpadów (w przyszłości wynoszącego około 11 tys. Mg/rok) - na terenie regionu istnieje szereg instalacji zajmujących się przeróbką gruzu. Należy zaznaczyć, że nie są one jednak dedykowane do odpadów budowlanych pochodzenia komunalnego i przetwarzają głównie odpady spoza strumienia komunalnego. W regionie funkcjonuje jedna duża instalacja należąca do firmy budowlanej o mocach przerobowych 2 628 000 Mg/rok, która przetwarza tylko i wyłącznie odpady wytwarzane w ramach własnej działalności, nie przyjmuje odpadów pochodzących z sektora komunalnego (na podst. sprawozdań Marszałka Województwa Podlaskiego z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za lata 2012 – 2015). Natomiast nowe, planowane instalacje dedykowane są przede wszystkim odpadom z sektora komunalnego.
- Składowanie odpadów powstających w instalacjach MBP
 - 1) Na koniec 2015 r. łączne wolne pojemności składowisk odpadów komunalnych wynosiły 131 tys. m³, czyli około 157 tys. Mg (uwzględniając wskaźnik 1200 kg/m³ pojemności), a uwzględniając funkcjonowanie składowiska w Karczach gm. Sokółka, wolne pojemności wynosiły: 607 tys. m³, czyli około 728,5 tys. Mg. W roku 2016 r. rozpoczęto eksploatację nowej kwatery 4A w Hryniewiczach o poj. 259 557,95 m³, przez co łączne wolne pojemności wynoszą aktualnie (2016 r.) 1 039 923 m³.
 - 2) Szacowana ilość balastu powstałego po instalacjach MBP kierowanego do składowania (w procesie D5), obejmującego odpady o kodach: 19 12 12, 19 05 03 i 19 05 99 wyniesie może w 2016 r. około 36 tys. Mg (max 27% przyjmowanych odpadów komunalnych zmieszanych, max 20% w 2020 r.), co w okresie 8 lat (2015-2022) da łączną ilość balastu wynoszącą około 288,6 tys. Mg.
 - 3) Docelowa łączna wolna pojemności składowisk odpadów komunalnych (uwzględniająca wybudowaną kwaterę 4A w Hryniewiczach) wyniesie ok. 385 tys. Mg, czym zapewni przyjęcie całego wytworzonego balastu przeznaczonego do składowania w Regionie Centralnym (dodatkowo w regionie istnieje składowisko w Karczach gm. Sokółka posiadająca kwaterę nr 1 o nieuregulowanej sytuacji formalno-prawnej, o poj. całkowitej 572 tys. Mg. Docelowa łączna wolna pojemności składowisk wyniesie wówczas prawie 957 tys. Mg).

Odpady komunalne

Głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych są: gospodarstwa domowe, obiekty handlowo-usługowe, szkoły, przedszkola, biura, instytucje, obiekty turystyczne i targowiska. Odpady powstają ponadto z usług komunalnych jak: czyszczenie ulic, utrzymanie terenów zielonych, parków i cmentarzy.

Na koniec 2016 r. na terenie gminy zebrano 1313,10 Mg zmieszanych odpadów komunalnych i było to o 1,68% więcej niż rok wcześniej. Ponad 77,98% zebranych zmieszanych odpadów komunalnych pochodziło z gospodarstw domowych. Na jednego mieszkańca w gminie na koniec 2016 r. przypadało 245,3 kg odpadów i jest to wartość znacznie powyżej średniej dla powiatu białostockiego (148,2 kg).

Według *Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Gródek* segregacja odpadów obejmuje w szczególności: papier, tworzywa sztuczne, metal, szkło oraz odpady ulegające biodegradacji. Dopuszcza się, także przekazanie go punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych gromadzonych odpadów komunalnych, takich jak: metale, papier, szkło, tworzywa sztuczne, odpady ulegające biodegradacji, chemikalia, zużyty sprzęt elektroniczny i elektroniczny, opakowania wielomateriałowe, meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady rozbiórkowe i budowlane oraz zużyte opony powstałe w gospodarstwach domowych, do punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. W gminie Gródek funkcjonuje jeden taki punkt, który zlokalizowany jest w Gródku przy ul. A.i G. Chodkiewiczów – przy placu targowym.

Odpady przemysłowe i niebezpieczne

Odpady niebezpieczne wytwarzane na terenie gminy, to w większości oleje smarowe, hydrauliczne, baterie, akumulatory, odpady zawierające azbest oraz odpady medyczne.

Ponadto na terenie gminy zinwentaryzowano łącznie 1 306 367 kg odpadów azbestowych, z czego 97,51% należy do osób fizycznych, a 2,49% do osób prawnych. Odpady azbestowe w gminie stanowią zaledwie 3,03% odpadów azbestowych na terenie powiatu białostockiego. Dotychczas unieszkodliwiono 414 156 kg odpadów azbestowych, do unieszkodliwienia pozostało 894 211 kg.

Gmina systematycznie realizuje „Plan ochrony przed szkodliwością azbestu i program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Gródek na lata 2008 - 2032” przyjętego uchwałą Nr XIX/146/08 Rady Gminy Gródek z dnia 3 października 2008 r.

Realizacja dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

W latach 2015-2016, w zakresie gospodarki odpadami podejmowano działania związane głównie z organizacją PSZOK, usuwaniem wyrobów zawierających azbest, utrzymaniem czystości i porządku w gminie.

Tabela 27. Działania podjęte w zakresie gospodarki odpadami

Realizowane zadania	Uzyskany efekt
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zorganizowano punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych; ▪ usuwano wyroby zawierające azbest; ▪ organizowano kampanie edukacyjne i akcje np. Sprzątanie świata; ▪ utrzymywano porządek i czystość w gminie; ▪ szkolono pracowników w zakresie zmiany ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i innych; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost odpadów komunalnych zmieszanych zebranych w ciągu roku o 1,68%; ▪ osiągnięcie recyklingu i przygotowanie do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła na poziomie 30,71% (w 2017 r.); ▪ zutylizowanie 414,156 Mg odpadów azbestowych;

Prognoza zmian w zakresie gospodarki odpadami

Biorąc pod uwagę obowiązujące trendy i wymagania w gospodarce odpadami, prognozuje się stopniowe przechodzenie z zagospodarowania odpadów przez składowanie, na sposoby bardziej przyjazne środowisku, tj. przygotowanie do ponownego użycia, recykling oraz odzysk energii (do 2020 r., co najmniej 50% czterech frakcji odpadów komunalnych: papier, szkło, metal i tworzywa sztuczne, będzie przygotowywane do ponownego użycia i poddane recyklingowi).

W latach obowiązywania niniejszego Programu w zakresie gospodarki odpadami realizowane będą zadania wskazane w *Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022*.

Analiza SWOT

Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niższy od powiatowego wskaźnik zebranych odpadów komunalnych przypadających na jednego mieszkańca; ▪ Niski procent odpadów azbestowych w porównaniu do pozostałych gmin z terenu powiatu białostockiego; ▪ Lokalizacja na terenie gminy PSZOK; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niski procent unieszkodliwiania odpadów azbestowych;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość pozyskania środków na działania związane z rozwojem gospodarki odpadami; ▪ realizacja założeń ujętych w WPGO 2016-2022; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nieosiągnięcie wskaźników związanych z odzyskiem i recyklingiem odpadów; ▪ brak zaangażowania społeczeństwa w działania na rzecz ograniczenia ilości powstających odpadów w gospodarstwach domowych;

Podsumowanie

Wśród odpadów komunalnych dominują odpady zmieszane, których głównym źródłem są gospodarstwa domowe. W 2015 roku zebrano 503,96 Mg, w tym z gospodarstw domowych: 437,32 Mg.

Gmina systematycznie realizuje także *Program usuwania wyrobów zawierających azbest*.

4.9. Zasoby przyrodnicze

Wśród czynników sprawczych, najsilniej oddziałujących na zasoby przyrodnicze, a w tym również na obszary chronione, wymienić należy przede wszystkim:

- transport,
- rolnictwo,
- gospodarkę komunalną,
- gospodarowanie zasobami przyrody,
- turystykę i rekreację,
- zmiany klimatyczne,
- napływ obcych gatunków.

Zgodnie z zapisami *Programu ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2014-2020*, jednym z najistotniejszych czynników wywołujących zagrożenia dla zasobów przyrodniczych jest fragmentacja środowiska.

Bezpośrednią presją dla zasobów przyrody i różnorodności biologicznej jest przerwanie wzajemnych powiązań, spójności i ciągłości pomiędzy poszczególnymi elementami środowiska. Do barier o największym wpływie, powodujących ograniczenie możliwości swobodnej migracji gatunków, zaliczono sieć wybudowanych i planowanych dróg szybkiego ruchu. Fragmentację środowiska wzmagają również zabudowa rozproszona, budowle piętrzące na ciekach wodnych, niewyposażone w prawidłowo funkcjonujące przepławki. Presję o podobnym charakterze może wywoływać także rozwój zabudowy, w tym ograniczanie powierzchni biologicznie czynnej, związane z budownictwem na obszarach dotychczas niezabudowanych. Fragmentacja środowiska, prowadząca do utraty siedlisk w wyniku podziału na mniejsze, izolowane płaty, w konsekwencji osłabia zdolność gatunków do adaptacji do zmian klimatu.

Za jedno z najpoważniejszych zagrożeń dla różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich, uznawane jest rolnictwo. Istotną presją ze strony rolnictwa jest m. in. powiększanie gospodarstw rolnych (w tym scalanie działek), a w konsekwencji upraszczanie struktury krajobrazu, poprzez wzrost powierzchni jednorodnych, monokulturowych upraw.

Jednym z istotnych czynników, wpływających na różnorodność biologiczną, jest również zmiana stosunków wodnych. Osuszanie siedlisk bagiennych, w tym torfowisk, wywołuje niekorzystne zmiany, a w tym zanik cennej flory i fauny.

Wśród istotnych presji wskazuje się również zaniechanie rolniczego użytkowania gruntów rolnych, co jest szczególnie niekorzystne w przypadku łąk i pastwisk. Kośno-pastwiskowe użytkowanie gruntów sprzyja zapobieganiu procesom wtórnej sukcesji, a przez to służy zachowaniu różnorodności biologicznej łąk i pastwisk. Ograniczenie tradycyjnego użytkowania łąk i pastwisk odbywa się często w związku ze zmianą specjalizacji gospodarstw rolnych w kierunku wielkotowarowego chowu i hodowli zwierząt, w zamkniętych budynkach inwentarskich.

Znaczny wpływ na środowisko przyrodnicze wiąże się także ze stosowaniem nawozów i środków ochrony roślin. Ubożenie różnorodności agrocenoz powoduje ograniczenie związanych z nimi gatunków ptaków i owadów (w tym owadów zapylających)⁴¹.

Wśród czynników sprawczych, związanych z działalnością człowieka, oddziałujących na zasoby przyrodnicze, a w tym również na obszary chronione, wskazuje się gospodarkę komunalną. Zagrożeniem ze strony sektora komunalno-bytowego są zanieczyszczenia pochodzące przede wszystkim z obszarów nie uzbrojonych w infrastrukturę kanalizacyjną, tam, gdzie system oczyszczania ścieków opiera się na zbiornikach bezodpływowych, często niespełniających warunków szczelności.

Zachowanie różnorodności biologicznej gatunków warunkowane jest utrzymaniem siedlisk w niezmienionym stanie. Napływ zanieczyszczeń wynikający z niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę ściekową, może prowadzić do nieodwracalnych zmian w ekosystemach wodnych i glebowych. Tego typu oddziaływanie prowadzi do zmiany warunków bytowania poszczególnych gatunków, co jest szczególnie niekorzystne dla gatunków wrażliwych.

Presja ze strony zanieczyszczenia powietrza, a w tym głównie emisji niskiej, jest z kolei szczególnie destrukcyjna dla ekosystemów leśnych.

Zagrożenia związane z obecnością człowieka, w tym turystyka i rekreacja na obszarach przyrodniczo cennych, może się wiązać z nadmierną eksploatacją terenu wydeptywaniem i zaśmiecaniem, a w niektórych przypadkach także płoszeniem zwierząt, czy niszczeniem szaty roślinnej. Obecność człowieka niesie także ryzyko wystąpienia pożaru.

W *Programie ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej* wśród czynników istotnie wpływających na ograniczenie różnorodności biologicznej, wskazuje się presje skierowane w konkretne ekosystemy. W przypadku ekosystemów leśnych w perspektywie do 2020 r. nie przewiduje się poważniejszych zagrożeń dla różnorodności biologicznej obszarów leśnych. Powodów obecnie występujących zagrożeń często upatruje się w sposobie gospodarowania zasobami przyrodniczymi w przeszłości, np. sposobie prowadzenia zalesień, czy intensywnym pozyskiwaniu drewna, przy uwzględnieniu znacznej presji przemysłu i związanej z tym emisji zanieczyszczeń do powietrza⁴².

Biorąc pod uwagę produkcyjną funkcję lasów, wśród czynników naturalnych wywołujących ryzyko zagrożenia dla stabilności ekosystemów, w tym szczególnie ekosystemów leśnych, należy zwrócić uwagę na gradacje owadów. Wśród zagrożeń biotycznych wspomnieć należy również o szkodach powodowanych przez zwierzyne.

Obecność człowieka w przyrodzie, poza uporządkowanym gospodarowaniem zasobami, wywołuje dodatkowe presje. Wśród tego typu oddziaływań wymienić należy kłusownictwo i kradzieże drewna.

Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wśród czynników negatywnie oddziałujących na zasoby przyrody, wyróżnia presje skierowane na ekosystemy wodne. Za istotne zagrożenia dla różnorodności biologicznej ekosystemów wodnych uznano działania hydrotechniczne i zmiany w zagospodarowaniu obszarów zlewni (wzrost powierzchni uszczelnionych), wywołujące zmiany reżimu przepływów. Wśród zagrożeń wymieniono również:

⁴¹ *Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2014-2020.*

⁴² Projekt aktualizacji *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Niemna*- Ibidem.

- nadmierne pobory wody,
- nadmierne obniżenie poziomu wody w dolinach rzecznych przez odwadniające systemy melioracyjne,
- zaburzenia ciągłości cieków przez urządzenia piętrzące,
- obwałowania utrudniające lub przerywające łączność ekosystemów wodnych na terenach zalewowych z ekosystemami dolinowymi,
- przekształcenia linii brzegowej – umocnienia, zabudowa i pozbawienie roślinności przybrzeżnej i brzegowej,
- regulacja rzek prowadząca do ujednoczenia warunków hydraulicznych i morfologii koryt,
- nadmierna lub niewłaściwie prowadzona eksploatacja kruszywa⁴³.

Presję na ekosystemy wodne wywiera również hodowla ryb i wędkarstwo.

Istotne zagrożenia dla zasobów przyrody niosą również gwałtowne zjawiska meteorologiczne. Najgroźniejsze dla lasów są, występujące wiosną i jesienią, silne wiatry, obfite opady deszczu i śniegu (mogące powodować m.in. okiść). Zmiany klimatyczne zwiększają również ryzyko wystąpienia suszy, co ma wpływ na wszystkie typy ekosystemów.

Poza ekstremalnymi zjawiskami meteorologicznymi, zmiany klimatu wywołują również istotny wpływ na długość i przebieg okresu wegetacji, zasięgi występowania gatunków i ich warunki bytowe, co ma znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Powyższe zmiany sprzyjają także napływowi obcych gatunków inwazyjnych, uważanych za jedną z głównych przyczyn spadku różnorodności biologicznej i wymierania rodzimych gatunków.

Istotnym problemem, prowadzącym do powstawania presji w stosunku do przyrody, jest często niewystarczający poziom świadomości ekologicznej, zarówno społeczeństwa, jak również inwestorów, czy też władz samorządowych. Kwestie ochrony środowiska nadal traktowane bywają jako sprawy drugorzędne. Istotnym sygnałem w kwestii czynników, wywołujących zagrożenie dla stanu ekosystemów na terenie gminy Gródek są presje zidentyfikowane dla obszarów Natura 2000. Wśród zagrożeń o największym znaczeniu wskazuje się następujące presje:

- intensywne koszenie,
- zaniechanie/brak koszenia,
- zarzucenie pasterstwa/brak wypasu,
- ewolucja biocenotyczna, sukcesja,
- zmiana składu gatunkowego, sukcesja,
- problematyczne gatunki rodzime,
- drapieżnictwo,
- polowanie;
- zmiany stosunków wodnych spowodowane przez człowieka⁴⁴.

⁴³Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności ..., op. cit.

Stan zasobów przyrody

Obszar gminy jest mocno zalesiony. Lasy, w przeważającej mierze Puszczy Knyszyńskiej i grunty leśne zajmują łącznie 27905 ha, co stanowi 65% powierzchni gminy, przy lesistości powiatu białostockiego, wynoszącej 39,4% oraz województwa podlaskiego 29,4%. Lasy, w większości stanowią własność Skarbu Państwa (ok. 88%), pozostałe - to własność prywatna.

Gatunkiem dominującym w drzewostanie jest sosna z udziałem brzozy, świerka i olchy, zaś dominującym typem siedliskowym lasu jest bór mieszany świeży (BMśw).

Z pozostałych siedlisk znaczący udział ma bór świeży (Bśw) i las mieszany świeży (LMśw).

Gmina Gródek znajduje się w zasięgu trzech nadleśnictw:

- Walały (obręby ewidencyjne: Bielewicze, Bobrowniki, Chomontowce, Dzierniakowo, Gobiaty, Gródek, Grzybowce, Jaryłówka, Józefowo, Kol. Mielezki, Królowe Stojo, Łużany, Mielezki, Mostowlany, Narejki, Piłatowszczyzna, Podozierany, Podzałuki, Radunin, Skroblaki, Słuczanka, Straszewo, Świsłoczany, Walały Stacja, Wiejki, Wierobie, Zarzeczany, Zubki, Zubry) - podstawowa, centralna i wschodnia część gminy, o powierzchni 15841,3175 ha, w tym 14984,76 ha lasów,
- Żednia (obręby ewidencyjne: Downiewo, Kołodno, Nowosiółki, Pieszczaniki, Przechody, Sofipol, Walały, Załuki, Zasady) - zachodnia część gminy, o powierzchni 8071,2112 ha, w tym 7969,86 ha lasów,
- Supraśl (obręb ewidencyjny Borki) - niewielki, północno - zachodni fragment gminy, o powierzchni 720,6849 ha, w tym 715,65 ha lasów.

Lasy, obok wiodącej funkcji gospodarczej spełniają funkcje ochronne: wodochronne, glebochronne, rezerwatowe, stanowiące ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody oraz mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa państwa, a także dydaktyczne, rekreacyjno - turystyczne, historyczne, ekologiczne, krajobrazowe i kulturowe.

System ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000

Na terenie gminy Gródek zlokalizowano występowanie 27139,82 ha obszarów objętych ochroną przyrody, w myśl przepisów krajowych. Obszary chronione stanowią około 93% powierzchni gminy i obejmują:

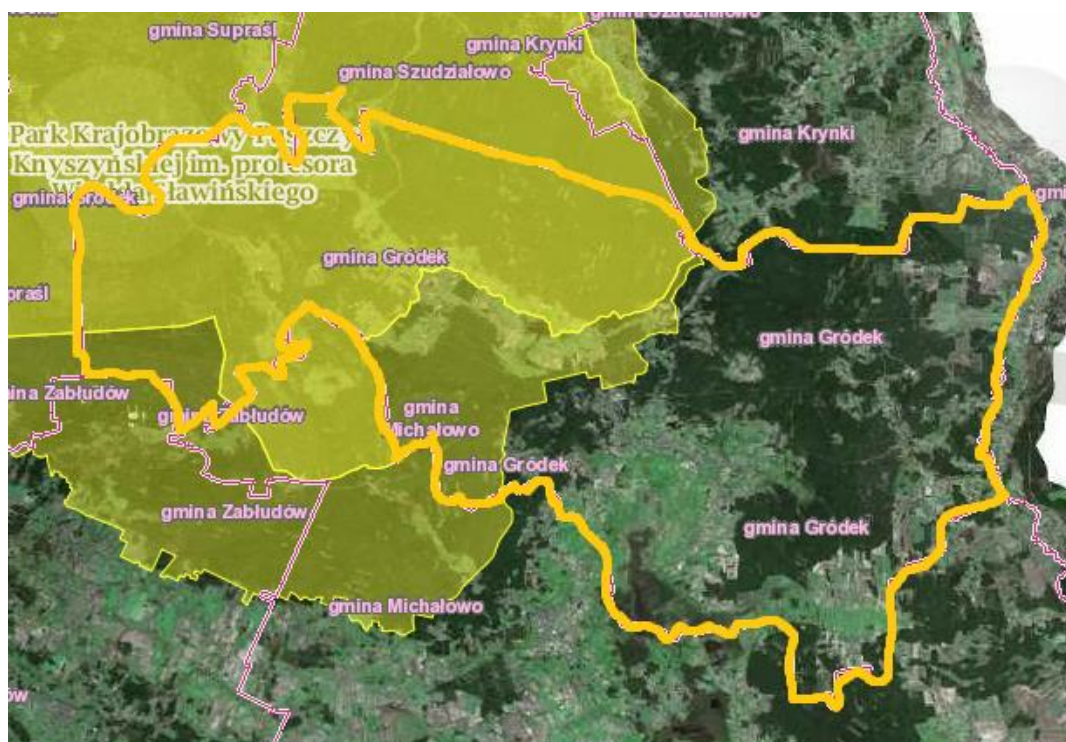
- Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. Witolda Sławińskiego;
- 2 obszary chronionego krajobrazu Wzgórza Sokólskie i Dolina Narwi;
- 4 rezerваты: Las Cieliczański, Chomontowszczyzna, Rabinówka, Jezioro Wiejki;
- 2 obszary Natura 2000: SOO Ostoja Knyszyńska i OSO Puszcza Knyszyńska;
- 22 pomniki przyrody;

Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej (PKPK) powołany przez Wojewódzką Radę Narodową rozporządzeniem Nr XXVI/172/88 z dnia 24 maja 1988 r. (Dz.U. Woj. Białostockiego z 1988 Nr 9 poz. 94). Przedmiotem ochrony jest obszar PKPK o powierzchni 74447 ha. Wokół Parku utworzona jest strefa ochronna - otulina o pow. 52255 ha. Obszary o bardzo dużych wartościach przyrodniczych

w obrębie Parku objęte są ochroną konserwatorską w formach rezerwatów przyrody: Budzisk, Karczmisko, Krzemianka, Krzemienne Góry, Stara Dębina, Surażkowo, Jesionowe Góry, Stare Biele, Góra Pieszczana, Kulikówka, Woronicza, Międzyrzecze, Bahno w Borkach, Jałówka, Las Cieliczański, Krasne, Wielki Las, Starodrzew Szyndzielski, Kozłowy Ług, Taboły i Chomontowszczyzna. Podstawową sieć dolin rzecznych Parku tworzy rzeka Supraśl oraz mniejsze dopływy Sokołdy, Słoi, Płoski, Pilnicy, Czarnej, Czapielówki, Jałówki, Kulikówki. Lasy stanowią podstawowy element w strukturze funkcjonalno-przestrzennej Parku, dlatego też podejmowane są działania na rzecz wzrostu stabilności i odporności zbiorowisk leśnych. Szczególną ochroną są objęte cenne obszary dolin rzecznych - torfowiska, mokradła, bagna. Dopuszczono jedynie do eksploatacji torfu leczniczego (borowiny) ze złoża „Podsokołka” na potrzeby lecznictwa uzdrowiskowego w Supraślu pod warunkiem stosowania metody nie zagrażającej istnieniu i funkcjonowaniu rezerwatu „Surażkowo”.

Wg informacji GUS (2016) PKPK zajmują powierzchnię 14543,85 ha, co stanowi 33,84% jej powierzchni.

Mapa 7. Położenie parku krajobrazowego i jego otuliny na terenie gminy



Źródło: Portal internetowy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>)

W gminie Gródek zlokalizowano dwa obszary chronionego krajobrazu.

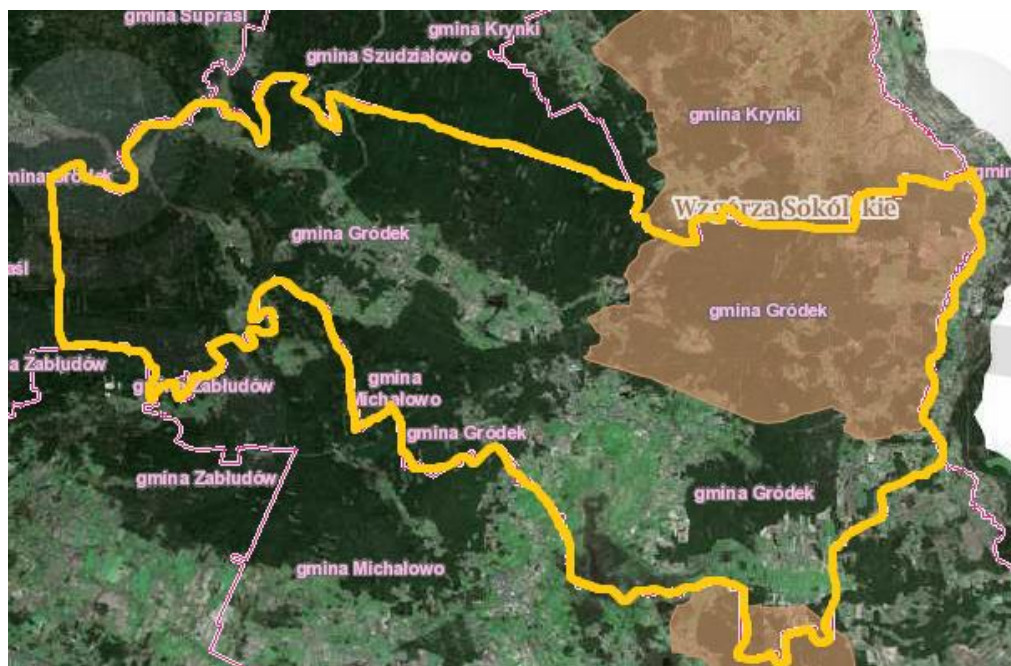
Wzgórza Sokólskie powołane przez Wojewódzką Radę Narodową rozporządzeniem Nr XII/84/86 z dnia 29 kwietnia 1988 (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 12 poz. 128). Obszar ten znajduje się na wschód od Puszczy Knyszyńskiej. Rozciągnięty jest wzdłuż granicy polsko-białoruskiej od Krynek do okolic Bobrownik. Zajmuje powierzchnię 38 742 ha. Cechuje się bardzo urozmaiconą rzeźbą terenu. Wysokie wzgórza pochodzenia lodowcowego – moreny, kemy i ozy - upodabniają ten region do północnej suwalszczyzny, na której jednak występują dodatkowo jeziora. Najwyższe wzniesienia, znajdujące się na wschód od Sokółki, dochodzą nawet do 235 m. n.p.m. W części południowej Obszaru dominują lasy – drzewostany wschodniego skraju P. Knyszyńskiej oraz młode lasy na ziemiach porolnych. Krajobraz urozmaicają malownicze rzeczki, z których najważniejsze, to Świsłocz (rz. graniczna) i Nietupa, będąca osią rezerwatu o tej samej nazwie. Część północna Obszaru, mniej zalesiona, to tereny pagórkowate stanowiące mozaikę pól, łąk i niewielkich lasów.

To również miejsce występowania knyszyńskich żubrów, dzięki którym krajobraz Wzgórz nabiera dodatkowych unikalnych cech. Stada tych zwierząt przebywając często na otwartych terenach upodabniają tą część Podlasia do prawdziwej amerykańskiej 'prerii z bizonami'. Krajobraz Wzgórz Sokólskich to nie tylko dzika przyroda i piękna, urozmaicona rzeźba terenu, ale także wpisane weń malownicze podlaskie wsie i miasteczka z tradycyjną drewnianą architekturą domostw, kościołów, cerkwi i meczetów.

Dolina Narwi powołana rozporządzeniem Nr 9/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Dolina Narwi", którego granice zostały zmienione uchwałą Nr III/21/11 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie zmiany Rozporządzenia Wojewody Podlaskiego w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Dolina Narwi" Obszar obejmuje większą część Doliny Górnej Narwi - od granicy państwa do Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi. Narwiański Park Narodowy dzieli Obszar na dwie powierzchnie, które zajmują w sumie 41 862 ha. Dolina Narwi jest tu w znacznym stopniu zabagniona, a koryto rzeki rozdziela się na liczne odnogi, tworzące naturalny labirynt cieków wijących się wśród rozległych szuwarów i trzcinowisk. OCK Dolina Narwi to jedna z największych ostoi ptactwa wodno - błotnego w Polsce. Występują tu gatunki zagrożone w skali kraju i Europy, tj. wodniczka, dubelt, batalion, bocian czarny, świstun i zielonka. Do innych ptasich perełek tego Obszaru zaliczyć można takie gatunki jak: cyranka, krwawodziób, derkacz, bąk, rybitwa czarna i rzeczna, błotniak łąkowy, brzęczka, dudek, kulik wielki, rycyk, kropiatka, sowa błotna, podróżniczek i wodnik. Wśród roślin można tu spotkać takie gatunki objęte ochroną ścisłą jak np.: goryczka wąskolistna, grzybień białe, kosaciec syberyjski, wielosił błękitny, goździk pyszny, grązel żółty, kukułka krwista i mieczyk dachówkowaty. Dominują zbiorowiska szuwarowe i łąkowe, gdzieśgdzie porośnięte kępami krzewiastych wierzb. Szczególnie cenne przyrodniczo są łąki ze stanowiskami kilku gatunków storczyków. Lasy to niewielkie kompleksy grądów, a w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki - łągów wierzbowych, topolowych, jesionowych i olszowych. Na suchszych glebach rosną ubogie bory sosnowe lub występują murawy kserotermiczne, ciepłolubne i napiaskowe oraz fragmenty suchych wrzosowisk.

Wg danych GUS (2016) obszary chronionego krajobrazu na terenie gminy zajmowały 11914,62 ha co stanowi 27,72% jej powierzchni.

Mapa 8. Położenie obszarów chronionego krajobrazu na terenie gminy



Źródło: Portal internetowy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>)

Na terenie gminy Gródek znajdują się cztery rezerваты przyrody.

Rabinówka rezerwat powołany przez Wojewodę Podlaskiego rozporządzeniem Nr 67/05 z dnia 2 grudnia 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2005r. Nr 257 poz. 2899). Jest on położony w południowo – zachodniej części Nadleśnictwa Waliły w okolicach wsi Mieleszki - Kolonia przypomina ze względu na obfitość wody i typ roślinności, Kotlinę Biebrzańską. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie, ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych, ostoi rzadkich i chronionych gatunków awifauny lęgowej, a w szczególności populacji cietrzewia, na terenie Niecki Gródecko – Michałowskiej. Typ rezerwatu - faunistyczny i torfowiskowy. Obszar "Rabinówki" stanowi bardzo dobrą ostoję zwierzyny, szczególnie jeleniowatych (sarna, jeleń, łось).

Chomontowszczyzna rezerwat powołany przez Wojewodę Podlaskiego rozporządzeniem Nr 28/99 z dnia 10 sierpnia 1999 r.(Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 1999 Nr 26 poz. 411). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu Puszczy Knyszyńskiej, głównie zbiorowisk lasów mieszanych bagiennych odznaczającego się wysokim stopniem naturalności, oraz szeregu siedlisk borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów świeżych o różnym stopniu naturalności, stanowiących ostoję wolno żyjącego stada żubrów. Wśród płatów zbiorowisk leśnych spotyka się liczne otwarte, różnej wielkości zbiorowiska turzycowe i łąkowe. Z gatunków chronionych i rzadkich zasługujących na uwagę wymienić należy: podkolan biały, listera jajowata i sercowata, storczyk plamisty i szerokolistny, kruszczyk błotny i szerokolistny, wielosił błękitny i widłak wroniec.

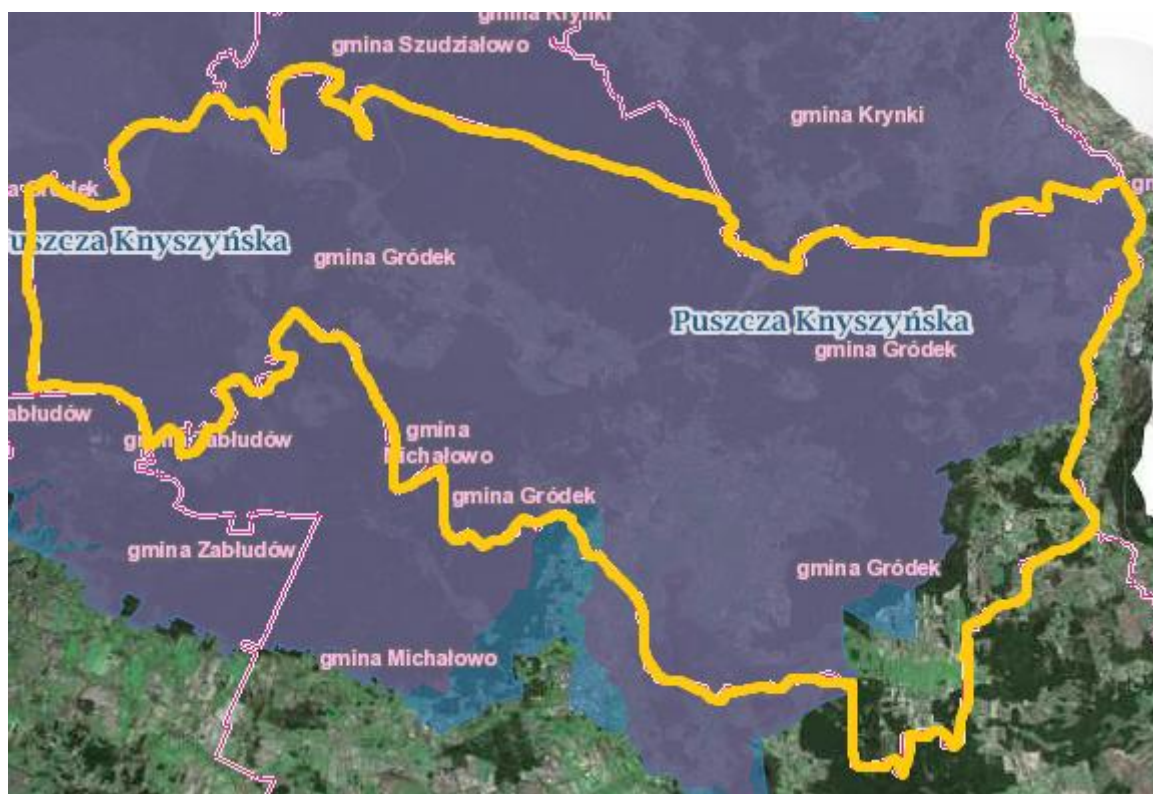
Las Cieliczański rezerwat powołany przez MOŚNiL zarządzeniem z 25 czerwca 1990 r. (Dz. Urz. M.P. z 1990 r. Nr 31 poz. 248). Celem ochrony jest zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej z licznymi, cennymi zbiorowiskami leśnymi o charakterze naturalnym reprezentowanymi głównie przez grady z rzadkim wiązem górskim, bory mieszane i olsy. Przez teren rezerwatu płyną leśne strumienie zasilane źródłiskami.

Jezioro Wiejki rezerwat powołany rozporządzeniem Wojewody Podlaskiego Nr 66/05 z dnia 2 grudnia 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2005 r. Nr 257 poz. 2898). Jezioro Wiejki jest jednym z nielicznych pozostałości systemu jeziornego obszarów staroglacjalnych, związanych genetycznie z formami wytopiskowymi zlodowacenia środkowopolskiego. W obrębie jeziora występuje las brzoźowo – wierzbowy w inicjalnym stadium oraz ols porzeczkowy zbiorowiska te tworzą strefę okalającą. W obrębie zakrzaczeń brzoźowych w kierunku północno-wschodnim znajduje się rzadkie reliktowe stanowisko brzozy niskiej. Warunki występujące w rezerwacie sprzyjają rozwojowi ptactwa lęgowego. Corocznie lęgnie się tu 26-29 gatunków ptaków.

Wg danych GUS (2016) rezerваты przyrody na terenie gminy zajmowały 1155,75 ha co stanowi 2,68% jej powierzchni.

Na terenie gminy wyznaczono również obszary należące do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000: Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Knyszyńska” (PLB200003) oraz obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Ostoja Knyszyńska” (PLH200006).

Mapa 9. Obszary Natura 2000 na terenie gminy



Źródło: Portal internetowy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Knyszyńska” (PLB200003). Obszar obejmuje Puszcę Knyszyńską - dość silnie rozczłonkowany kompleks leśny, którego wiele fragmentów zachowało jeszcze naturalny charakter. Poszczególne części Puszczy noszą historyczne nazwy: Puszcza Błudowska, P. Knyszyńska, P. Kryńska, P. Malawicka, P. Odelska i P. Supraska. Walorem puszczy są liczne źródła oraz czyste strumienie i rzeczki; istnieje tu około 450 wypływów wód podziemnych w postaci źródeł, młak i wysięków. Główną rzeką puszczy jest Supraśl (dopływ Narwi); niewielkie fragmenty puszczy odwadniane są przez systemy wodne Biebrzy oraz Nietupy - dopływu Niemna. Na rzekach utworzonych jest kilka zbiorników zaporowych. Rzeźba terenu jest bardzo zróżnicowana, deniwelacje względne dochodzą tu do 80 m. Doliny rzek, w większości osuszone, zajęte są przez

torfowiska niskie i przejściowe. Na lokalnych wododziałach, w bezodpływowych zagłębieniach terenu, rozwinęły się torfowiska przejściowe i rzadziej torfowiska wysokie. W puszczy dominują drzewostany iglaste (ok. 80% powierzchni leśnej). Tereny odlesione zajęte są przez pola uprawne i użytki zielone oraz dość liczne osiedla ludzkie. Włączona do tego terenu od strony południowo-wschodniej Niecka Gródecko-Michałowska to rozległa kotlina, wysłana grubą warstwą torfów, odwadniana przez rzeczki wpadające do górnego biegu Supraśli, która przecina kotlinę w północnej jej części. Większość terenu kotliny jest osuszona, jednakże w wielu miejscach zachowały się różnej wielkości zabagnienia. W centralnej części kotliny znajduje się małe jezioro Gorbacz, a w części wschodniej jezioro Wiejki. Około 20% terenu niecki zajmują lasy (głównie brzeziny bagienne). Występują również zakrzewienia wierzbowe.

Obszar obejmuje dwie ostoje ptasie o randze europejskiej E 28 i E 29 (Puszcza Knyszyńska i Niecka Gródecko-Michałowska). Występuje co najmniej 38 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: błotniak łąkowy, błotniak zbożowy (PCK), bocian czarny, trzmielojad, orlik krzykliwy (PCK), gadożer (PCK), cietrzew (PCK), dubelt (PCK), dzięcioł biało-grzbiety (PCK), dzięcioł trójpalczasty (PCK), puchacz (PCK), sowa błotna (PCK), włośchatka (PCK) i kraska (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje zimorodek.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Knyszyńska” (PLH200006). Ostoja Knyszyńska obejmuje rozległy kompleks leśny Puszczy Knyszyńskiej, którego wiele fragmentów zachowało naturalny charakter, rozcięty przez użytkowane rolniczo doliny niewielkich rzek i polany, otoczony przez obszary o ekstensywnej gospodarce rolnej, o mozaikowym krajobrazie, z licznymi torfowiskami. Przez projektowaną ostoję przebiega wododział zlewni Wisły i Niemna - do tej drugiej należą dorzecza Świsłoczy i uchodzącej do niej Nietupy. Główną rzeką Ostoi jest Supraśl, dopływ Narwi. Rzeźba terenu jest bardzo zróżnicowana, występuje tu duże zagęszczenie różnorodnych form geomorfologicznych, takich jak kemy, ozy, doliny i baseny wytopiskowe. Względne wysokości wzgórz dochodzą do kilkudziesięciu metrów, a nachylenia stoków do 30 stopni. Najwyższe wzniesienia występują na Wzgórzach Świętojańskich, najniższe położone miejsca znajdują się w dolinie Supraśli. Osobliwością Puszczy Knyszyńskiej są liczne źródła. Istnieje tu ponad 450 wypływów wód podziemnych w postaci źródeł, młak i wysięków. Około 1/5 obszaru ostoi zajmują różnego typu tereny hydrogeniczne - podmokliska i torfowiska. Około 50% obszarów hydrogenicznych jest zatorfiona, a wskaźnik zatorfienia oscylujący w granicach 10% wskazuje, że jest to jeden z najbardziej zabagnionych regionów w Polsce. Struktura powierzchniowa leśnych ekosystemów mokradłowych Puszczy Knyszyńskiej przedstawia się następująco:

- łągi na murszach (*Circaeo-Alnetum*, *Fraxinio-Ulmetum*, *Piceo-Alnetum*) - 1 418 ha
- olsy na torfach niskich - (*Carici elongatae-Alnetum*) - 1 948 ha
- brzeziny szuwarowe na torfach przejściowych (*Thelypteri-Betuletum*) - 408 ha
- bory mechowiskowe na torfach przejściowych i wysokich (*Carici chordorrhizae-Pinetum*) - 307 ha
- bór świerkowy na torfach niskich i przejściowych (*Sphagno-Piceetum*) - 910 ha
- bór bagienny na torfach wysokich (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Ledo-Sphagnetum*) - 475 ha.

W Puszczy dominują drzewostany iglaste. Największe powierzchnie porastają bory brusznicowe, sosnowo-świerkowe bory mieszane świeże i trzcinnikowo –sosnowe bory mieszane świeże. Lasy liściaste Puszczy to przede wszystkim grądy, olsy, sosnowo-brzozowe lasy bagienne, a w dolinach rzecznych łęgi jesionowo-olszowe i olszowo-świerkowe. Przeważają drzewostany w wieku 40-70 lat. Cechą charakterystyczną Puszczy Knyszyńskiej jest współistnienie zbiorowisk subborealnych (grąd *Tilio-Carpinetum*, grud świerkowy *Tilio-Piceetum*, las mieszany wysoczyznowy *Melitti-Carpinetum*, świerczyna na torfie *Sphagno-Piceetum*, bór mechowiskowy *Caricichordorrhizae-Pinetum*) oraz zbiorowisk o charakterze podgórskim (grąd szczyrowy *Aceri-Tilietum*). Interesujące są także śródleśne zbiorowiska turzycowe o wysokim stopniu naturalności. Na obszarze Puszczy jednym z najważniejszych gatunków lasotwórczych jest świerk, obecny przynajmniej jako domieszka na prawie wszystkich siedliskach leśnych. Południowo-wschodnią część ostoi stanowi Niecka Gródecko-Michałowska o genezie wytopiskowej, w obrębie której dominują różnego typu mokradła. Tu zachowały się jedyne na terenach starogłacialnych północno-wschodniej Polski jeziora - oligotroficzne Gorbacz i mezotroficzne Wiejki z wykształconymi przy brzegach płami mszarnymi. Tu znajduje się zniszczone eksploatacją torfu, ale wciąż cenne, torfowisko wysokie Gorbacz. Dzięki jedynie nieznacznie zmienionym warunkom naturalnym, Puszcza Knyszyńska jest jednym z najcenniejszych kompleksów leśnych w Polsce. Jej lasy mają charakter subborealny, a krajobraz przypomina południowo-zachodnią tajgę. Utrzymuje się tu bogata flora z istotnym udziałem gatunków borealnych i górskich - ok. 800 gatunków roślin naczyniowych, w tym 43 gatunki objęte ochroną gatunkową a 6 z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Wśród tych ostatnich jest m.in. rzepik szczeciniasty *Agrimonia pilosa*, dla którego Ostoja Knyszyńska jest jednym z najważniejszych obszarów występowania w Polsce. W uroczyskach Gorbacz i Machnaczy występują dwie spośród zaledwie kilku znanych w Polsce populacji Chamedafne północnej *Chamaedaphne calyculata*, rośliny uważanej za relikw glacialny. Faunę o charakterze puszczańskim reprezentują m. in. duże drapieżniki - wilk *Canis lupus* i ryś *Lynx lynx*, a spośród ptaków np. orlik krzykliwy *Aquila pomarina* i puchacz *Bubo bubo*. Występuje tu jedno z pięciu wolno żyjących stad żubra *Bison bonasus* w Polsce. W sumie Puszcza jest ostoją 9 gatunków zwierząt wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG (5 kolejnych ma ocenę D). W rez. Starodrzew Szyndzielski obserwowano w 2008 r. zgniotka cynobrowego - *Cucujus haematodes*. Występowanie pogrzybicy mannerheimia - *Oxyporus mannerheimii* wymaga potwierdzenia. Obszar ten jest również ważną ostoją ptasią o randze europejskiej E028. Występuje tu 39 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG. Szczególnie duże znaczenie Ostoja Knyszyńska pełni dla włośchatki *Aegolius funereus*, jarzębka *Bonasa bonasa* i dzięcioła trójpalczastego *Picoides tridactylus*, których populacje są tu bardzo duże, a także dla orlika krzykliwego *Aquila pomarina*, dzięcioła biało-grzbietego *Dendrocopos leucotos*, muchołówki białoszyjej *Ficedula albicollis*, muchołówki małej *Ficedula parva* i trzmiełojada *Pernis apivorus*. Na jedynym znanym polskim stanowisku występuje *Polyommatus eroides* (modraszki).

Obszary natura 2000 zajmują łącznie 90,72% powierzchni gminy. Oba obszary mają opracowane plany zadań ochronnych zatwierdzone przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Ponadto na terenie gminy Gródek występują 22 pomniki przyrody – w większości to drzewa lub grupy drzew, jeden zaś to głąz narzutowy⁴⁵.

⁴⁵ Rejestr pomników przyrody na terenie województwa podlaskiego RDOŚ Białystok

Poza ochroną obszarową na terenie gminy występują liczne gatunki roślin objęte ochroną ścisłą lub częściową oraz chronione gatunki zwierząt.

Korytarze ekologiczne

Sieć powiązań przyrodniczych na terenie gminy Gródek stanowi system obszarów chronionych w myśl przepisów krajowych, pokrywający się z obszarami objętymi ochroną w ramach sieci Natura 2000. Obszary chronione uzupełniają tereny „zielone”, w tym kompleksy leśne, sieć hydrograficzna i korytarze migracji zwierząt.

Mapa 10. Gmina na tle sieci korytarzy ekologicznych



Źródło: Portal internetowy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>)

Prawie cały obszar gminy Gródek, z wyłączeniem obszarów zabudowanych kilku miejscowości, obejmujących: Waliły, Waliły - Stację, Gródek, Zarzeczany, Bobrowniki i Chomontowce znajduje się w zasięgu korytarza głównego północnego GKPn-3 Puszcza Knyszynska.

Korytarz GKPn-3 jest korytarzem bardzo rozległym, mającym charakter obszaru siedliskowego (węzłowego), pełni kluczową rolę w sieci ekologicznej tej części Polski. Jest on ważnym siedliskiem dla takich gatunków dużych ssaków jak wilk, ryś czy łoś. Jest również istotnym ogniwem sieci ogólnopolskiej oraz ogólnoeuropejskiej (ranga korytarza międzynarodowego).

Poza obszarem gminy, korytarz GKPn-3 jest powiązany z siecią innych korytarzy:

- na południu - z korytarzem GKPN-23A Dolina Górnej Narwi,
- na północy - z korytarzami: KPn-3E Wzgórza Sokólskie, KPn-3C Dolina Brzozówki, KPn-3B Bagna Biebrzańskie - Puszcza Knyszyńska - uzupełniającymi o randze krajowej, łączącymi Puszcę Knyszyńską, poprzez Dolinę Górnej Biebrzy z Puszcą Augustowską, GKPN-3D Puszcza Knyszyńska - Puszcza Augustowska,
- od zachodu i południowego zachodu - GKPN-3A Bagna Biebrzańskie - Puszcza Knyszyńska

Ochrona korytarzy ekologicznych polega na zapewnieniu ich funkcjonowania poprzez utrzymanie:

- odpowiednich warunków siedliskowych w ich obrębie
- drożności na całym ich przebiegu.

Ponadto obszar gminy Gródek znajduje się w granicach obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski, obejmującego tereny o bezcennej wartości kulturowej i przyrodniczej województw: mazowieckiego, podlaskiego i warmińsko - mazurskiego, o łącznej powierzchni 63234 km², stanowiącej 20,2% powierzchni Polski.

Zielone Płuca Polski jako system ochrony zasobów przyrodniczych i kulturowych powstał na początku lat osiemdziesiątych XX wieku i obejmował wówczas część Polski północno - wschodniej, tj. tereny byłego województwa suwalskiego wraz z Wielkimi Jeziorami Mazurskimi, Bagna Biebrzańskie, Puszcę Knyszyńską, Dolinę Górnej Narwi i Puszcę Białowieską. W miarę upływu czasu powiększał się o takie perły polskiej przyrody i krajobrazu, jak Dolina Bugu, Puszcza Kurpiowska, Pojezierze Brodnickie, Dolina Drwęcy, Pojezierze Iławsko - Ostródzkie oraz Wyżyna Elbląska i Zalew Wiślany.

Krajobraz kulturowy⁴⁶

Krajobraz kulturowy terenu gminy Gródek kształtował się w długim okresie, w efekcie szeregu przemian historycznych i kulturowych, od załóżków osadnictwa do dzisiaj.

Najstarsze obiekty wiejskiego budownictwa drewnianego zachowane do czasów współczesnych pochodzą głównie z początku XX wieku. Przeważnie budowane były z drewna, w konstrukcji wieńcowej, ze zrębem, łączonym w narożach na jaskółczy ogon. Pierwotnie budynki mieszkalne nie były szalowane, a zabezpieczano tak tylko narożniki budynków. Chałupy pochodzące z okresu międzywojennego lub pierwszych lat powojennych zdobiono wycinanymi w deskach ornamentami umieszczanymi na krawędziach dachu, wokół drzwi i okien.

Zgodnie z informacjami Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na terenie gminy Gródek znajduje się zabytkowe rozplanowanie przestrzenne wraz z obiektami architektonicznymi, zabytkowe budownictwo sakralne, założenia parkowe oraz obiekty budownictwa mieszkalnego. Występują tutaj też kurhany z okresu pierwszego osadnictwa, cmentarze i mogiły upamiętniające tragiczne wydarzenia z okresu I i II wojny światowej oraz obiekty historyczne.

Zabytki wpisane do rejestru:

GRÓDEK

- teren części miasta, XVI-XIX w., Nr rej. A-344 z 24.01.1957 r.

⁴⁶ Opracowanie ekofizjograficzne na potrzeby Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gródek, 2017

- cerkiew cmentarna p.w. Matki Boskiej Opiekuńczej, drewniana, poł. XIX w., A-395 z 11.02.1977 r.
- cerkiew parafialna prawosławna p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Gródku (murowana, wzniesiona w latach 1946-1970) wraz z cmentarzem przycerkiewnym w granicach ogrodzenia, ogrodzeniem i bramą - świątynię wybudowano w miejscu drewnianej cerkwi parafialnej, zbudowanej w 1789 r. i drewnianej dzwonnicy z 1858 r., które spłonęły w 1943 r., A-126 z 9.12.2004 r.
- kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Jezusowego, 1934-1937, otoczenie kościoła w granicach ogrodzenia, A-152 z 29.05.2006 r.
- cmentarz żydowski, A-113 z 16.02.1995 r.
- 38-91 - nr obszaru AZP, 5 - nr stanowiska na obszarze AZP, 1 - grodzisko wczesnośredniowieczne zwane „Górą Zamkową”, C-93 z 28.12.1937 r. i z 27.04.1973 r.

JARYŁÓWKA

- park dworski, XVIII-XX w., A-338 z 19.12.1991 r.

KRÓLOWY MOST

- cerkiew prawosławna p.w. św. Anny, 1904-1928, A-381 z 5.11.1987 r.
- kaplica rzymskokatolicka p.w. św. Anny, poł. XIX, A-382 z 10.1986 r.

MOSTOWLANY

- cerkiew parafialna prawosławna p.w. św. Apostoła Jana Teologa, drewniana, ok. 1862, A-678 z 21.12.1987 r.
- cerkiew cmentarna prawosławna p.w. śś. Kosmy i Damiana, drewniana, k. XVIII wraz z otoczeniem, tj. cmentarzem, A-384 z 21.12.1987 r.

WIEROBIE

- wiatrak holender, drewniany, pocz. XX w., A-408 z 24.10.1966 r.

ŁUŻANY

- 37-93 - nr obszaru AZP, 1 - nr stanowiska na obszarze AZP, 1 - cmentarzisko kurhanowe wczesnośredniowieczne (21 kurhanów i przestrzeń międzykurhanowa), C-60 z 15.11.2004 r.

ŚWISŁOCZANY

- 38-93 - nr obszaru AZP, 1 - nr stanowiska na obszarze AZP, 1 - cmentarzisko kurhanowe (18 kurhanów), C-62 z 1.12.2004 r.

ZAŁUKI

- 37-90 - nr obszaru AZP, 2 - nr stanowiska na obszarze AZP, 1 - cmentarzisko średniowieczne ze stellami, C-76 z 22.12.1977 r.

Monitoring przyrody

Jednym z elementów Państwowego Monitoringu Środowiska jest podsystem monitoringu przyrody. Celem funkcjonowania podsystemu monitoringu przyrody, zgodnie art. 26 ustawy – Prawo ochrony środowiska, jest uzyskiwanie informacji w zakresie stanu zasobów środowiska, w tym lasów.

Za realizację zadań w ramach podsystemu monitoring przyrody odpowiada Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Podsystem obejmuje:

- monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych – którego głównym celem jest uzyskanie informacji w skali regionu biogeograficznego oraz całego kraju nt. stanu zachowania wybranych dzikich gatunków flory i fauny (z wyłączeniem ptaków) oraz siedlisk przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000;
- monitoring ptaków – którego celem jest zapewnienie informacji o stanie populacji wybranych gatunków ptaków w Polsce dla potrzeb oceny skuteczności metod ochronnych, jak również zgromadzenie danych niezbędnych do wypełnienia obowiązków sprawozdawczych;
- monitoring lasów – którego celem jest zapewnienie informacji o stanie zdrowotnym lasów i procesach powodujących odkształcenia w ich strukturze i funkcjonowaniu, na potrzeby kształtowania polityki leśnej i zarządzania ekosystemami leśnymi dla poprawy jakości środowiska przyrodniczego kraju;
- zintegrowany monitoring środowiska przyrodniczego – którego celem jest dostarczanie danych o stanie reprezentatywnych geoekosystemów Polski (z uwzględnieniem ich georóżnorodności i różnorodności biologicznej), mechanizmach ich funkcjonowania, tendencjach krótko- i długookresowych zmian zachodzących w nich pod wpływem zmian klimatu i działalności człowieka, rodzaju i charakterze zagrożeń geoekosystemów; ZMŚP ma charakter kompleksowy, traktujący środowisko przyrodnicze jako system złożony zarówno z komponentów biotycznych i abiotycznych pozostających ze sobą we wzajemnych powiązaniach ekologicznych; przedmiotem monitoringu są wybrane zlewnie jako geoekosystemy reprezentatywne dla zróżnicowanych pasmowo struktur krajobrazowych Polski.

Programy ochrony zasobów przyrody

Główne cele w zakresie zachowania różnorodności biologicznej, wyznaczone na poziomie kraju, zawarto w *Programie ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2014-2020*. Założenia dokumentu, będące jednocześnie założeniami unijnej strategii ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r., uwzględniają następujący cel:

- powstrzymanie pogarszania się stanu wszystkich gatunków i siedlisk objętych unijnym prawodawstwem w dziedzinie ochrony przyrody oraz osiągnięcie znaczącej i wymiernej poprawy ich stanu, tak aby w porównaniu z obecnymi ocenami do 2020 r. osiągnąć zwiększenie o 100% liczby ocen siedlisk oraz o 50% liczby ocen gatunków przeprowadzonych na mocy dyrektywy siedliskowej wykazujących poprawę stanu ochrony; a także zwiększenie

o 50% liczby ocen gatunków przeprowadzonych na mocy dyrektywy ptasiej wskazujących bezpieczny lub lepszy stan ochrony⁴⁷.

Na terenie kraju, a w tym także w obrębie gminy Gródek, realizowane są założenia *Aktualizacji Krajowego Programu Zwiększania Lesistości 2014* (IBL, Sękocin Stary, 2014).

Reakcją na stale obecną konieczność zachowania, a miejscami poprawy spójności obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, są również zmiany zachodzące w obrębie zarządzania obszarami chronionymi, a w tym obszarami Natura 2000. Sporządzane są plany zadań ochronnych oraz w mniejszym stopniu plany ochrony obszarów chronionych.

Wśród obszarów objętych ochroną, w obrębie których położona jest gmina Gródek opracowano „Plan ochrony dla obszarów Natura 2000: Ostoja Knyszyńska i Puszcza Knyszyńska”. Wspomniany dokument ma być podstawą do skutecznej ochrony obszarów Natura 2000 i Narwiańskiego Parku Narodowego przez opracowanie dla nich wysokiej jakości planów zadań ochronnych, zapewniających zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony oraz stworzenie warunków społecznych, umożliwiających i ułatwiających wdrożenie w życie planów zadań ochronnych⁴⁸.

Wśród dokumentów regulujących gospodarowanie zasobami przyrodniczymi wymienić należy również plany urządzenia lasu. Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2017 r. poz. 788, z późn. zm.) trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu lub uproszczonego planu urządzenia lasu, z uwzględnieniem w szczególności następujących celów:

- zachowania lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą;
- ochrony lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody lub lasów szczególnie cennych ze względu na:
 - zachowanie różnorodności przyrodniczej,
 - zachowanie leśnych zasobów genetycznych,
 - walory krajobrazowe,
 - potrzeby nauki;
- ochrony gleb i terenów szczególnie narażonych na zanieczyszczenie lub uszkodzenie oraz o specjalnym znaczeniu społecznym;
- ochrony wód powierzchniowych i głębinowych, retencji zlewni, w szczególności na obszarach wododziałów i na obszarach zasilania zbiorników wód podziemnych;
- produkcji, na zasadzie racjonalnej gospodarki, drewna oraz surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu.

Plany urządzenia lasu stanowią podstawowy dokument gospodarki leśnej opracowywany dla określonego obiektu, zawierający opis i ocenę stanu lasu oraz cele, zadania i sposoby prowadzenia gospodarki leśnej. Plany urządzenia lasu dla lasów pozostających w zarządzie Lasów Państwowych

⁴⁷ Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności ..., op. cit.

⁴⁸ RDOŚ Białystok

sporządzane są dla nadleśnictw. Dla lasów prywatnych i gminnych sporządzane są uproszczone plany urządzenia lasu.

Ochronę zasobów przyrody w obrębie ekosystemów związanych z rolnictwem wspiera realizacja Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, który zakłada poprawę środowiska przyrodniczego i obszarów wiejskich, w szczególności:

- przywracanie walorów lub utrzymanie stanu cennych siedlisk użytkowanych rolniczo oraz zachowanie różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich;
- promowanie zrównoważonego systemu gospodarowania;
- odpowiednie użytkowanie gleb i ochrona wód;
- ochrona zagrożonych lokalnych ras zwierząt gospodarskich i lokalnych odmian roślin uprawnych.

W ramach programów rolno-środowiskowo-klimatycznych możliwe jest uzyskanie wsparcia, m.in. w ramach pakietów: rolnictwo zrównoważone, ochrona gleb i wód, zachowanie sadów z tradycyjnymi odmianami drzew, cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000, cenne siedliska poza obszarami Natura 2000, zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin i zwierząt w rolnictwie⁴⁹.

Należy również zwrócić uwagę na fakt powiązania różnorodności biologicznej i funkcje ekosystemów w dostosowaniu do zmian klimatu i łagodzeniu ich skutków. Zmiany klimatu dotyczą wielu systemów przyrodniczych, co może powodować postępującą utratę różnorodności biologicznej i degradację ekosystemów, poprzez zmniejszanie ich zdolności do pełnienia podstawowych funkcji. Zachowane w dobrym stanie, odporne ekosystemy posiadają większą zdolność do łagodzenia zmian klimatu oraz do przystosowania się do nich, a co za tym idzie do ograniczenia skali globalnego ocieplenia. Ochrona ekosystemów i ich odporność na zmiany klimatu jest także gwarancją zachowania przez nie zdolności świadczenia usług ekosystemowych, z korzyścią dla ludzi. W związku z powyższym należy uznać, że bez skutecznego przeciwdziałania zmianom klimatu nie ma możliwości zapobiegania utracie różnorodności biologicznej i jednocześnie nie można przeciwdziałać zmianom klimatu bez działań na rzecz różnorodności biologicznej i ochrony ekosystemów⁵⁰.

Prognoza zmian w obrębie zasobów przyrodniczych

Zgodnie z zapisami *Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.”* potencjału rozwojowego kraju, a co za tym idzie również obszaru gminy, należy upatrywać w różnorodności biologicznej. W związku z powyższym można się spodziewać zwiększenia intensywności podejmowania działań zmierzających do zwiększania efektywności ochrony środowiska przyrodniczego.

W perspektywie do 2020 r. spodziewane jest umocnienie ochrony przyrody na obszarach objętych ochroną przyrody i obszarach Natura 2000, dzięki zakończeniu prac nad planem ochrony i opracowaniu planów zadań ochronnych.

Wszelkie działania społeczno-gospodarcze realizowane będą z uwzględnieniem zachowania zasobów przyrodniczych i przeciwdziałania fragmentacji środowiska. Zapisy wspomnianej *Strategii* mówią przy

⁴⁹ Strona internetowa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (www.arimr.gov.pl)

⁵⁰ *Rola przyrody w zmianach klimatu. Natura i różnorodność biologiczna*, Komisja Europejska, 2009.

tym o konieczności zdefiniowania formy prawnej korytarzy ekologicznych (o randze kontynentalnej i krajowej), w celu skutecznej ochrony ich funkcji.

Ponadto do 2020 r. planowana jest realizacja działań zmierzających do pełnej inwentaryzacji gatunków i siedlisk przyrodniczych, co w konsekwencji prowadzić ma do poprawy efektywności i jakości ocen oddziaływania na środowisko oraz innych narzędzi planowania rozwoju, zarówno na szczeblu krajowym, wojewódzkim, jak i powiatowym czy gminnym.⁵¹

Zgodnie z *Programem ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2014-2020*, w perspektywie do 2020 r. spodziewane są następujące zmiany:

- utrzymanie na dotychczasowym poziomie lub wzrost presji na środowisko, wynikających z sukcesywnej intensyfikacji rolnictwa, budowy dróg szybkiego ruchu oraz rozbudowy infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej;
- umocnienie ochrony przyrody na obszarach Natura 2000, dzięki zakończeniu prac nad planami zadań ochronnych i planami ochrony;
- w przypadku ekosystemów półnaturalnych na obszarach chronionych, zachowanie różnorodności biologicznej, warunkowane jest zapewnieniem ciągłości wsparcia finansowego dla koszenia łąk bagiennych i muraw;
- różnorodność biologiczna lasów, w zarządzie Lasów Państwowych, nie powinna ulec zmianom; niekorzystne zmiany spodziewane są w lasach prywatnych, z uwagi na wzrastające zapotrzebowanie na drewno opałowe;
- w przypadku ekosystemów wodnych prognozowana jest poprawa stanu, w związku z realizacją celów Ramowej Dyrektywy Wodnej;
- spodziewane jest rozszerzanie areatów dużych drapieżników;
- wzmocnienie intensywności działań w zakresie ochrony gatunków ptaków zagrożonych wymarciem⁵².

Wśród czynników wywołujących wpływ w środowisku przyrodniczym, jedną z sił sprawczych mogących dotknąć niemal wszystkich komponentów środowiska, są zmieniające się warunki klimatyczne. W odniesieniu do zasobów przyrodniczych, zmiany klimatu mogą wywoływać znaczące oddziaływanie, zarówno na ekosystemy, jak i na indywidualne gatunki. Zmiany klimatyczne mogą powodować wzrost wrażliwości lasów na szkodniki i choroby oraz wzrost ryzyka wystąpienia pożarów. W perspektywie długofalowej spodziewane są również zmiany składu gatunkowego lasów oraz zmiany naturalnych zasięgów gatunków drzew. Ponadto zmiany klimatu wiążą się również z nasileniem ekstremalnych zjawisk pogodowych, co nie pozostaje bez wpływu na stan zasobów przyrody, a szczególnie lasów czy terenów mokradłowych.

Ocieplenie klimatu może mieć istotny wpływ na wcześniejsze rozpoczęcie sezonu wegetacyjnego, czy też przyspieszenie faz fenologicznych roślin. W związku z tym zmiany klimatu mogą przynieść również korzystne skutki gospodarcze, np. w rolnictwie czy leśnictwie, a w tym wzrost tempa

⁵¹Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.”

⁵²Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności..., op. cit.

przyrostów, a przez to wzrost zapasów drewna, dzięki korzystnym warunkom do odnowienia i regeneracji lasu oraz sukcesję leśną na tereny dotychczas bezleśne⁵³.

Ponadto w świetle znacznej dynamiki wzrostu powierzchni zabudowanych, można się spodziewać nasilenia niekorzystnych skutków tych zjawisk dla przyrody ożywionej. Wśród zagrożeń, które mogą nabrać znaczenia należy wymienić przede wszystkim ekspansję gatunków obcego pochodzenia, wypierających gatunki rodzime oraz zagrożenia ze strony gatunków modyfikowanych genetycznie.

Realizacja dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

W dotychczasowym „Programie Ochrony Środowiska Gminy” zadania z zakresu zasobów przyrody realizowane były w ramach priorytetu: Ochrona przyrody i krajobrazu. W tym celu prowadzona była współpraca ze szkołami z terenu gminy i edukacja dzieci i młodzieży w zakresie informacji o stanie środowiska naturalnego, jego zagrożeniach oraz sposobach przeciwdziałania zagrożeniom, ochrony środowiska oraz racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych.

Analiza SWOT

Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ występowanie obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, objętych najwyższą formą ochrony; ▪ opracowany plan ochrony dla Parku i obszarów Natura 2000; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak pełnej inwentaryzacji przyrodniczej obszaru gminy; ▪ brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wielu obszarów;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wsparcie finansowe dla projektów ochrony czynnej gatunków i siedlisk przyrodniczych; ▪ uregulowania prawne sprzyjające podejmowaniu działań na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wystąpienie ekstremalnych zjawisk meteorologicznych gwałtowne opady, silne wiatry, susze; ▪ inwazja obcych gatunków; ▪ brak kompromisu w kwestiach spornych dotyczących gospodarowania środowiskiem na terenach o wysokich walorach przyrodniczych (konflikty na styku gospodarka - środowisko - społeczeństwo), wykraczający poza obszar gminy;

Podsumowanie

Stan zasobów przyrodniczych gminy wskazuje przede wszystkim na potrzebę dalszej kontynuacji działań w zakresie inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej oraz opracowania i wdrażania planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych. Wskazane jest również podejmowanie działań w kierunku zachowania gatunków i siedlisk cennych przyrodniczo, szczególnie poprzez ich monitoring i działania ochronne.

Istotne jest również podejmowanie działań edukacyjnych, skierowanych zarówno do dzieci i młodzieży, jak również osób dorosłych.

⁵³Rykowski K., *Adaptacje do zmian klimatu i odpowiedzialność społeczna leśników*, Zakład Ekologii Lasu, Instytut Badawczy Leśnictwa, Warszawa, 2016.

4.10. Zagrożenia poważnymi awariami

Poważne awarie mogą powstawać, zarówno w obiektach przemysłowych zlokalizowanych na terenie gminy Gródek, jak również poza jej obszarem, w wyniku wypadków drogowych z udziałem cystern i autocystern przewożących materiały niebezpieczne, a także na skutek rozszczelnienia rurociągów transportujących gaz ziemny. Ich eksploatacja stwarza zagrożenie dla środowiska (możliwość awarii zbiorników, pożar, itp.). Główne zagrożenie wynika z transportu paliw w celu zaopatrzenia tych obiektów.

Do źródeł zagrożenia na terenie gminy należy zaliczyć gazociągi tranzytowe oraz indywidualne instalacje gazowe. Zagrożenie może powstawać w przypadku uszkodzenia i rozszczelnienia gazociągu lub instalacji. Na terenie gminy długość sieci gazowej to ok. 37,56 km.

Poważne źródło zagrożenia na terenie gminy stwarzają wypadki drogowe środków transportu przewożące materiały niebezpieczne. Szczególnie groźne są awarie w rejonach przepraw mostowych, które grożą bezpośrednim zanieczyszczeniem rzek (Supraśl, Płoska, Świsłocz). Zanieczyszczeniem grozi w zasadzie każde zdarzenie na terenie gminy powodujące spływ do rzek zarówno produktów ewentualnej awarii, jak też zanieczyszczeń (w tym ropopochodnych) powstających podczas normalnej eksploatacji ulic i parkingów na terenie gminy.

W ostatnich latach na terenie gminy Gródek nie odnotowano zdarzeń o znamionach poważnych awarii.

Według informacji z Wojewódzkiej Komendy Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku na terenie gminy nie ma zakładów zwiększonego oraz dużego ryzyka występowania poważnych awarii.

Realizacja dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

W analizowanym okresie na terenie gminy nie zanotowano zdarzeń o charakterze poważnych awarii. Dopuszają regularnie jednostki ratownicze w niezbędny sprzęt.

Prognoza zmian w zakresie poważnych awarii przemysłowych

Główne niebezpieczeństwo może wiązać się z przemieszczaniem się po drogach gminy pojazdów transportujących ładunki niebezpieczne. Rozwój infrastruktury drogowej i wzrost natężenia ruchu może spowodować zwiększenie niebezpieczeństwa wystąpienia awarii na drogach, jednakże przyczynia się również do rozwoju gospodarczego gminy. Należy zatem mieć na uwadze aspekt zagrożenia w trakcie planowania inwestycji. Bardzo ważne jest również właściwe wyposażenie i przygotowanie jednostek reagowania, tj. Straży Pożarnej czy Policji.

Analiza SWOT

Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak zakładów ZDR i ZZR; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przewóz substancji niebezpiecznych szlakami komunikacyjnymi; ▪ niewłaściwie przygotowana sieć dróg na wypadek awarii podczas przewożenia materiałów niebezpiecznych oraz brak miejsc postoju dla samochodów przewożących materiały niebezpieczne;

Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> możliwość pozyskania środków finansowych na doposażenie służb odpowiadających za kontrole w zakładach mogących spowodować poważne awarie; 	<ul style="list-style-type: none"> narastający ruch pojazdów przewożących substancje niebezpieczne przez teren gminy;

Podsumowanie

Główne niebezpieczeństwo występowania poważnych awarii może wiązać się z przemieszczaniem się po drogach w gminie pojazdów transportujących ładunki niebezpieczne.

Na terenie gminy, w ostatnich latach nie odnotowano poważnych awarii, jak również zdarzeń o znamionach poważnych awarii, zarówno na terenie zakładów, jak i w transporcie towarów niebezpiecznych.

5. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

Zgodnie z *Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*, opublikowanych przez Ministerstwo Środowiska oraz programami ochrony środowiska dla województwa podlaskiego i powiatu białostockiego, wyznaczono 10 obszarów interwencji, w ramach, których wyznaczono 18 celów. Realizacji tych założeń posłużyć mają działania podejmowane w 59 kierunkach interwencji. Łącznie wyznaczono 142 zadania.

Obszar interwencji związany z gospodarką odpadami przedstawiono w sposób ogólny, szczegółowe informacje znajdują się bowiem w *Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022*.

Należy również zaznaczyć, że w obrębie wyznaczonych obszarów interwencji określono także zagadnienia o charakterze horyzontalnym, tj. adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, edukację ekologiczną i monitoring środowiska.

Cele ustalone w ramach poszczególnych obszarów interwencji ustalone w niniejszym dokumencie mają charakter synergiczny. Realizacja zadań wyznaczonych w obrębie jednego obszaru, może się przyczynić do zaspokojenia potrzeb, czy też poprawy stanu środowiska w obrębie innego komponentu.

W ramach *Programu* Wójt Gminy realizować będzie również zadania o charakterze organizacyjno-prawnym oraz promocyjnym i edukacyjnym.

Zadania monitorowane realizowane będą przez jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, organy administracji państwowej, służby i inspekcje.

Tabela 28. Cele, kierunki interwencji i zadania

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
1.	Ochrona klimatu i jakość powietrza	Spełnienie wymagań w zakresie jakości powietrza	Modernizacja transportu w kierunku transportu niskoemisyjnego

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
			Opracowanie i aktualizacja programów w zakresie ochrony powietrza
			Monitoring powietrza
			Edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony powietrza i przeciwdziałania zmianom klimatu
			Rozbudowa przesyłowej i dystrybucyjnej sieci ciepłowniczej i gazowej
		Poprawa efektywności energetycznej	Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i prywatnym, w tym termomodernizacja i wymiana oświetlenia
		Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych jako działania adaptacyjne do zmian klimatu	Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych (słońca, wiatru, wody, biomasy i biogazu) do produkcji energii elektrycznej i ciepłej
2.	Zagrożenia hałasem	Ograniczenie emisji hałasem	Uwzględnienie aspektów związanych z ponadnormatywnym hałasem w zagospodarowaniu przestrzennym
			Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, realizowana z uwzględnieniem konieczności ograniczenia presji na środowisko oraz życie i zdrowie ludzi (w tym usprawnienie organizacji ruchu)
			Eliminacja zagrożenia mieszkańców województwa nadmiernym hałasem
			Monitoring hałasu komunikacyjnego i kontynuacja kontroli jednostek gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu
3.	Pola elektromagnetyczne	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem ochrony przed polami elektromagnetycznymi
			Monitoring natężeń pól elektromagnetycznych
4.	Gospodarowanie wodami	Ograniczanie ryzyka powodziowego i przeciwdziałanie suszy i deficytowi wody, jako adaptacja do zmieniających się warunków klimatycznych	Ochrona zasobów wodnych (w tym ochrona naturalnej hydromorfologii cieków)
			Budowa i odtwarzanie systemów i urządzeń melioracji wodnych (w tym niezbędnych do realizacji zrównoważonego rolnictwa) oraz pozostałej infrastruktury służącej do retencjonowania, regulacji i ochrony zasobów wód
			Odtwarzanie ciągłości ekologicznej i renaturalizacja rzek
			Ograniczenie presji rolnictwa na wody
			Planowanie przestrzenne jako instrument w zakresie gospodarowania wodami
			Monitoring wód
			Edukacja ekologiczna w zakresie gospodarowania wodami
5.	Gospodarka wodno-ściekowa	Racjonalizacja gospodarowania zasobami wodnymi i zapewnienie dobrej jakości wody pitnej	Rozbudowa i modernizacja ujęć wody oraz stacji uzdatniania
			Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej z uwzględnieniem konieczności ograniczania strat wody
			Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego ograniczeń związanych z zaopatrzeniem w wodę

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
		Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Realizacja projektów sanitacji w zabudowie rozproszonej Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej (sanitarnej i deszczowej) Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja działań w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych Monitoring wód oraz kontrola jakości wody wodociągowej przeznaczonej do spożycia Edukacja społeczeństwa w zakresie gospodarki wodno-ściekowej
6.	Zasoby geologiczne	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin	Ograniczenie presji wywieranej na środowisko i ludność lokalną podczas prowadzenia prac geologicznych oraz eksploatacji i magazynowania kopalin, w tym monitorowanie wydobycia Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zrównoważonego gospodarowania kopalinami Edukacja społeczeństwa w zakresie gospodarowania zasobami geologicznymi
7.	Gleby	Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	Rekultywacja terenów zdegradowanych lub zdewastowanych w celu przywrócenia im wartości użytkowych lub przyrodniczych Przeciwdziałanie degradacji gleb i powierzchni ziemi Monitoring gleb i powierzchni ziemi Edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony gleb i powierzchni ziemi
8.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalne gospodarowanie odpadami	Zapewnienie funkcjonowania systemu selektywnego zbierania/odbioru odpadów komunalnych Zapewnienie sprawnego funkcjonowania procesów przygotowania do ponownego użycia, recyklingu i innych procesów odzysku (w tym ograniczenie masy odpadów składowanych) Zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury służącej składowaniu odpadów Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów i gospodarki odpadami
9.	Zasoby przyrodnicze	Zachowanie różnorodności biologicznej, poprzez przywracanie/utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków	Aktualizacja inwentaryzacji oraz stworzenie spójnego systemu informacji, opartego o technologie informatyczne, o zasobach gatunków i siedlisk przyrodniczych województwa wraz z wyceną wartości środowiska przyrodniczego Planowanie działań ochronnych na terenach przyrodniczo cennych Zwiększanie powierzchni obszarowych form ochrony przyrody i krajobrazu Ochrona siedlisk i gatunków Wielofunkcyjna, zrównoważona gospodarka leśna Racjonalna gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska Minimalizacja ryzyka wprowadzenia do środowiska gatunków obcych oraz usuwanie, kontrola i

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji		
			przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się gatunków obcych		
			Powiązanie systemów dolin rzecznych (jako naturalnych korytarzy ekologicznych) z zarządzaniem ryzykiem powodziowym, systemem obszarów chronionych i programem zwiększania możliwości retencyjnych, poprzez wykorzystanie naturalnych uwarunkowań terenu		
			Monitoring przyrodniczy różnorodności biologicznej i krajobrazowej		
			Zarządzanie środowiskiem		
		Adaptacja do zmian klimatu w zakresie zasobów przyrodniczych	Racjonalne powiększanie zasobów leśnych i dostosowanie składu gatunkowego drzewostanu do siedliska oraz zwiększanie różnorodności biocenoz leśnych, z uwzględnieniem gatunków odpornych na susze i podtopienia		
			Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów		
			Planowanie przestrzenne jako instrument w zakresie gospodarowania środowiskiem		
		Ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego	Wykonanie audytu krajobrazowego – identyfikacja krajobrazów występujących na terenie województwa, określenie ich cech charakterystycznych oraz ocena ich wartości		
			Ochrona krajobrazu		
		Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i zainteresowania środowiskiem przyrodniczym	Podjęcie działań edukacyjnych służących ochronie i zachowaniu różnorodności biologicznej i dziedzictwa kulturowego oraz zagwarantowanie udziału społeczeństwa w ochronie środowiska i dostępu do informacji o środowisku		
		10.	Zagrożenia poważnymi awariami	Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym	Wspieranie działania jednostek reagowania kryzysowego
				Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego	Zapobieganie sytuacjom kryzysowym poprzez kompleksowe działania prewencyjne
Monitoring obszarów zagrożonych występowaniem poważnych awarii	Ograniczenie występowania poważnych awarii				

Źródło: Opracowanie własne.

Łącznie szacunkowe koszty przewidziane na realizację zadań na terenie gminy Gródek, w ramach Programu wyniosą ponad 45,726 mln zł. Należy pamiętać, że są to koszty jedynie orientacyjne i uzależnione w dużej mierze od uzyskanego dofinansowania ze środków zewnętrznych, a więc na przestrzeni lat mogą ulec zmianom.

W ramach zadań własnych Samorządu Gminy określono 44 zadania, w tym 30 zadań o charakterze inwestycyjnym (14 z nich dotyczyło kwestii formalno-prawnych).

6. System realizacji programu ochrony środowiska

Realizacja *Programu Ochrony Środowiska Gminy Gródek na lata 2019-2022* jest działaniem ciągłym.

Za opracowanie *Programu* odpowiada Wójt Gminy. Zgodnie z obowiązującymi wymaganiami prawnymi, Wójt Gminy prowadzi monitoring polityki środowiskowej, której wyniki publikuje w wykonywanych co 2 lata raportach z realizacji *Programu*. W raportach dokonuje się ewaluacji realizowanych zadań i poziomów osiągnięcia przyjętych wskaźników. Wójt Gminy Gródek przedkłada raport Radzie Gminy i do wiadomości Zarządu Powiatu.

Projekt programu ochrony środowiska zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

Poniżej przedstawiono wskaźniki kontroli realizacji *Programu* z wartościami odniesienia i spodziewanymi efektami jego realizacji.

Tabela 29. Wskaźniki realizacji Programu Ochrony Środowiska

Obszar interwencji	Wskaźnik	Jednostka	Źródło	Wartość bazowa /2015/2016/2017	Wartość docelowa 2022
Ochrona klimatu i jakość powietrza	Moc instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii	MWh	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	60 839	62 685*
	Emisja poziomu gazów cieplarnianych (ekwiwalent CO ₂) z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	3213,13	2570,50*
	Liczba stref z przekroczeniami na terenie województwa	szt.	WIOŚ	1	0
	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych **	Mg/rok	GUS	243613	1948904
Zagrożenia hałasem	Odsetek ludności narażonych na ponadnormatywny poziom dźwięku L _{dwn}	%	Na podstawie programów ochrony środowiska przed hałasem	2,142	1,6065
	Udział dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg	%	Opracowanie ekofizjograficzne	60,12	48,09
Pole elektromagnetyczne	Liczba punktów, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych	szt.	WIOŚ	0	0
o w a n i e	Powierzchnia obiektów małej retencji wodnej	ha	Opracowanie ekofizjograficzne	140,464	140,464

Obszar interwencji	Wskaźnik	Jednostka	Źródło	Wartość bazowa /2015/2016/2017	Wartość docelowa 2022
	Tereny rolne i leśne wyłączone z produkcji rolnej i leśnej na potrzeby budowy zbiorników wodnych	ha	Raport z Programu Ochrony Środowiska	0	0
	Udział JCWP rzecznych o stanie dobrym (wody powierzchniowe)	%	Baza aPWŚK**	23,53	100
	Udział JCWPd o stanie dobrym (wody powierzchniowe)	%	Baza aPWŚK**	100	100
Gospodarka wodno-ściekowa	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem	hm ³	GUS	2642	2113
	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej	km	GUS	56,7	68,08
	Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	GUS	7	7
	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków	%	GUS	60,48	72,58
	Wielkość oczyszczalni komunalnych w RLM	os	Baza aPWŚK**	3711	3711
	Długość sieci kanalizacyjnej (ogólnospławnej i na ścieki gospodarcze)	km	GUS	26,93	32,28
	Nieoczyszczone ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzane do wód lub do ziemi	hm ³	GUS	0	0
Zasoby geologiczne	Użytki kopalne	ha	PIG	42	42
Gleby	Powierzchnia gruntów zrehabilitowanych w ciągu roku ogółem	ha	GUS	0	0
	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji ogółem	ha	PIG	42	42
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Osiągnięty poziom recyklingu odpadów opakowaniowych	%	Sprawozdanie z analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi	47,33	50
	Odpady wytworzone w ciągu roku poddane odzyskowi	Mg	Sprawozdanie z analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi	84,5	101,4
	Tereny składowania odpadów, niezrehabilitowane	ha	GUS	0	0,0
Zasoby przyrodnicze	Poziom lesistości	%	GUS	62,3	62,3
	Powierzchnia lasów	ha	GUS	26781,85	26781,58
	Powierzchnia obiektów i obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych	ha	GUS	27139,82	27139,82

Obszar interwencji	Wskaźnik	Jednostka	Źródło	Wartość bazowa /2015/2016/2017	Wartość docelowa 2022
	ogółem				
	Liczba pomników przyrody ogółem	szt.	GUS	22	22
	Liczba wdrażanych planów zadań ochronnych	szt.	RDOŚ	1	1
	Powierzchnia gruntów zalesionych ha w danym roku	ha	GUS/Aktualizacja Krajowego Programu Zwiększania Lesistości 2014	0	5
	Grunty rolne i leśne wyłączone z produkcji rolnej i leśnej na cele komunikacyjne, osiedlowe, przemysłowe i inne	ha	GUS	0	0
Zagrożenia poważnymi awariami	Ilość przypadków wystąpienia poważnych awarii	Zdarzenie/ szt.	WIOŚ	0	0
	Ogólna liczba kontroli zakładów z wyjazdem w teren, na podstawie których stwierdzono naruszenia wymagań ochrony środowiska przeprowadzonych w województwie podlaskim	szt.	WIOŚ	0	0

Objaśnienia: *- do 2020; ** z powiatu białostockiego do którego należy gmina;

Podsumowanie

Zarządzanie *Programem* nie może koncentrować się tylko na planowaniu. Z punktu widzenia efektywności tego procesu niezwykle istotne są również pozostałe elementy – organizacja pracy, realizacja zadań oraz ewaluacji wyników połączona z analizą przyczyn braku realizacji zaplanowanych działań. Promocja i wdrażanie przyjętego *Programu* mogą odbywać się poprzez zorganizowanie konferencji dla jego realizatorów lub spotkań z gminami i przedstawicielami grup, organizowanymi z inicjatywy Wójta Gminy.

7. Spis załączników

W niniejszym załączniku przedstawiono cele, kierunki interwencji oraz zadania, jakie podejmie gmina w celu ochrony poszczególnych komponentów środowiska w latach 2019-2022.

- Załącznik nr 1.1. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza
- Załącznik nr 1.2. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji zagrożenia hałasem
- Załącznik nr 1.3. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji pola elektromagnetyczne
- Załącznik nr 1.4. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji gospodarowanie wodami
- Załącznik nr 1.5. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji gospodarka wodno-ściekowa
- Załącznik nr 1.6. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji zasoby geologiczne
- Załącznik nr 1.7. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji gleby
- Załącznik nr 1.8. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
- Załącznik nr 1.9. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji zasoby przyrodnicze
- Załącznik nr 1.10. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji zagrożenia poważnymi awariami
- Załącznik nr 2. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem
- Załącznik nr 3.1. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem w obszarze interwencji ochrona klimatu i jakość powietrza
- Załącznik nr 3.2. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem w obszarze interwencji zagrożenia hałasem
- Załącznik nr 3.3. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem w obszarze interwencji zagrożenia polem elektromagnetycznym
- Załącznik nr 3.4. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem w obszarze interwencji gospodarowanie wodami
- Załącznik nr 3.5. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem w obszarze interwencji gospodarka wodno-ściekowa
- Załącznik nr 3.6. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem w obszarze interwencji zasoby geologiczne
- Załącznik nr 3.7. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

w obszarze interwencji gleby

- Załącznik nr 3.8. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem w obszarze interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
- Załącznik nr 3.9. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem w obszarze interwencji zasoby przyrodnicze
- Załącznik nr 3.10. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem w obszarze interwencji zagrożenia poważnymi awariami

8. Spis tabel

- Tabela 1. Struktura ludności gminy według wieku
- Tabela 2. Powierzchnia gruntów w użytkowaniu gospodarstw rolnych
- Tabela 3. Struktura zasiewów na teren gminy
- Tabela 4. Struktura chowu i hodowli zwierząt gospodarskich
- Tabela 5. Nawozy w gospodarstwach rolnych
- Tabela 6. Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na koniec 2016 r.
- Tabela 7. Emisja zanieczyszczeń ze spalania paliw w budynkach mieszkalnych
- Tabela 8. Emisja dwutlenku węgla pochodząca ze środków transportu
- Tabela 9. Wyniki klasyfikacji stref w latach 2014-2017 dla poszczególnych zanieczyszczeń w celu ochrony zdrowia
- Tabela 10. Wyniki klasyfikacji stref w latach 2014-2017 dla poszczególnych zanieczyszczeń w celu ochrony roślin
- Tabela 11. Efekty realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza
- Tabela 12. Efekty realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska w zakresie zagrożenia hałasem
- Tabela 13. Stan jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych w obrębie gminy
- Tabela 14. Klasyfikacja stanu ekologicznego, stanu chemicznego i stanu wód JCWP
- Tabela 15. Cele środowiskowe dla jednolitych części wód na terenie gminy
- Tabela 16. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla jednolitych części wód na terenie gminy
- Tabela 17. Odstępstw od osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP, w obrębie których położona jest gmina
- Tabela 18. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na terenie gminy Gródek w latach 2013-2016 [dam3]
- Tabela 19. Oczyszczanie ścieków komunalnych odprowadzanych do wód lub do ziemi na terenie gminy Gródek w latach 2013-2016 [dam3]
- Tabela 20. Osady ściekowe z komunalnych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Gródek
- Tabela 21. Ludność korzystająca z komunalnej oczyszczalni ścieków na terenie gminy Gródek w latach 2013-2016
- Tabela 22. Efekty realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej
- Tabela 23. Zasoby geologiczne gminy i ich wydobycie

- Tabela 24. Charakterystyka wód podziemnych wg informacji z odwiertów
- Tabela 25. Powierzchnia gminy z uwzględnieniem kierunków wykorzystania
- Tabela 26. Udział gleb według ich przydatności rolniczej
- Tabela 27. Działania podjęte w zakresie gospodarki odpadami
- Tabela 28. Cele, kierunki interwencji i zadania
- Tabela 29. Wskaźniki realizacji Programu Ochrony Środowiska

9. Spis map

- Mapa 1. Poglądowa mapa sieci drogowej na terenie gminy
- Mapa 2. Przestrzenne rozmieszczenie korytarzy powietrznych w powiecie białostockim
- Mapa 3. Rozmieszczenie stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie gminy
- Mapa 4. Sieć hydrograficzna
- Mapa 5. Zagospodarowania wód podziemnych w pobliżu gminy
- Mapa 6. Region centralny
- Mapa 7. Położenie parku krajobrazowego i jego otuliny na terenie gminy Gródek
- Mapa 8. Położenie obszarów chronionego krajobrazu na terenie gminy
- Mapa 9. Obszary Natura 2000 na terenie gminy
- Mapa 10. Gmina Gródek na tle sieci korytarzy ekologicznych

10. Spis rycin

- Rycina 1. Położenie gminy
- Rycina 2. Tendencje emisji pyłowej i gazowej w ostatnich trzech latach na terenie powiatu białostockiego
- Rycina 3. Modelowanie ozonu dla kryterium ochrony zdrowia i roślin oraz jego rozkład w województwie podlaskim
- Rycina 4. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach komunalnych po oczyszczeniu w kg/rok
- Rycina 5. Schemat przepływu wód podziemnych
- Rycina 6. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna na terenie gminy Gródek w latach 2013-2016 [km]
- Rycina 7. Liczba zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Gródek w latach 2013-2016

11. Spis literatury i materiałów źródłowych

- 1) Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2017 – AKPOŚK 2017 (projekt), KZGW, 2017. (https://bip.mos.gov.pl/fileadmin/user_upload/bip/strategie_plany_programy/Zalacznik_2_-_Wykaz_aglomeracji_oraz_przedswiezec_ujetych_w_AKPOSK_2017.xls)
- 2) Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, KZGW, Warszawa, 2016. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2016, poz. 1911).
- 3) Analiza zagrożenia powodziowego z określeniem prognoz jego rozwoju dla województwa podlaskiego”, Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku, Białystok 2002.
- 4) Baza aPGW, KZGW, 2018.
- 5) Baza aPWŚK, KZGW, 2018.
- 6) Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
- 7) Dane Wojewódzkiej Komendy Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku.
- 8) Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności.
- 9) GUS. Bank Danych Lokalnych.
- 10) Informacja o stanie środowiska na terenie powiatu białostockiego. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku. WIOŚ Białystok. 2018.
- 11) Jan Marek Matuszkiewicz, Potential natural vegetation of Poland (Potencjalna roślinność naturalna Polski), IGiPZ PAN, Warszawa, 2008.
- 12) Karta informacyjna JCWPd 52. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (<https://www.pgi.gov.pl/docman/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-40-59/4411-karta-informacyjna-jcwpd-nr-52/file.html>)
- 13) Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie.
- 14) Krajowy plan gospodarki odpadami 2022.
- 15) Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020.
- 16) Mapa zagospodarowania wód podziemnych będących kopalinami.
- 17) Monitoring tła zanieczyszczenia atmosferycznego w Polsce dla potrzeb EMEP, GAW/WHO i Komisji Europejskiej, GIOŚ, 2015.
- 18) Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej.
- 19) Ochrona przed suszą w planowaniu gospodarowania wodami metodyka postępowania. KZGW, Warszawa, 2013.
- 20) Ochrona środowiska i leśnictwo w 2016 r., GUS. 2017.
- 21) Ochrona przed suszą w planowaniu gospodarowania wodami metodyka postępowania. KZGW, Warszawa, 2013.
- 22) Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gródek.
- 23) Plan Gospodarki Odpadami dla województwa podlaskiego na lata 2016-2022.
- 24) Plan ochrony dla Narwiańskiego Parku Narodowego (http://bip.npn.pl/sites/default/files/podstawy-prawne-dzialalnosci/plan_ochrony/plan_u_ochrony_npn_29.05.pdf).
- 25) Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Środkowej Wisły. KZGW. Warszawa. 2015.

- 26) Portal mapowy GeoMelio Podlaskie. Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku (<http://212.33.86.218/GeoMelioPortal/>).
- 27) Portal internetowy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>).
- 28) Polityka energetyczna Polski do 2030 roku.
- 29) Portal internetowy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>).
- 30) Portal internetowy IMGW – Monitoring chemizmu opadów atmosferycznych i ocena stanu depozycji zanieczyszczeń do podłoża (<http://www.gios.gov.pl/chemizm2010/index.html>).
- 31) Portal internetowy KZGW (http://www.powodz.gov.pl/pl/plans_search).
- 32) Portal internetowy Państwowej Służby Hydrogeologicznej. PIG-PIB (http://www.psh.gov.pl/plik/id,5233,v,artykul_6605.pdf).
- 33) Portal internetowy RZGW w Warszawie (<http://warszawa.rzgw.gov.pl/nasza-dzialalnosc/zarzadzanie-zasobami-wodnymi/susza>).
- 34) Portal internetowy RZGW w Warszawie (<http://warszawa.rzgw.gov.pl/ogloszenia/konsultacje-spoleczne/plan-utrzymania-wod>).
- 35) Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2014-2020.
- 36) Program Ochrony Środowiska Powiatu Białostockiego na lata 2015-2018 z perspektywą lat 2019 – 2022.
- 37) Program operacyjny Infrastruktura i środowisko 2014-2020.
- 38) Program Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2016-2020. WIOŚ Białystok.
- 39) Projekt aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju. KZGW, Warszawa, 2014.
- 40) Projekt Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Środkowej Wisły, 2015.
- 41) Raport o stanie sanitarnym województwa podlaskiego za 2016 rok. Państwowa Inspekcja Sanitarna Województwa Podlaskiego. Białystok. 2017.
- 42) Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskiego w 2016, 2015, 2014. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, WIOŚ 2017, 2016, 2015.
- 43) Rola przyrody w zmianach klimatu. Natura i różnorodność biologiczna, Komisja Europejska, 2009.
- 44) Rozporządzenie nr 5/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 3 kwietnia 2015 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Wisły (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2015, poz. 1249).
- 45) Rykowski K., Adaptacje do zmian klimatu i odpowiedzialność społeczna leśników, Zakład Ekologii Lasu, Instytut Badawczy Leśnictwa, Warszawa, 2016
- 46) Standardowy Formularz Danych obszaru Natura 2000 „Narwiańskie Bagna” PLH200002. (<http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>).
- 47) Standardowy Formularz Danych obszaru Natura 2000 „Bagienna Dolina Narwi” PLB200001. (<http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>).
- 48) Stan i ochrona środowiska w 2016 r., GUS. 2017.
- 49) Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022.
- 50) Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko.
- 51) Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki Dynamiczna Polska 2020.
- 52) Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.
- 53) Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

- 54) Strategia Rozwoju Kraju 2020.
- 55) Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (perspektywa do 2030).
- 56) Strategia Sprawne Państwo 2020.
- 57) Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020.
- 58) Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2013.
- 59) Strona internetowa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (www.arimr.gov.pl).
- 60) Strona internetowa posucha.imgw.pl
- 61) Strona Internetowa Narwiańskiego Parku Narodowego (<http://www.npn.pl/>)
- 62) Strona internetowa Natura 2000 – GDOŚ (<http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>).
- 63) Strona internetowa RZGW w Warszawie (http://warszawa.rzgw.gov.pl/__data/assets/image/0004/8896/Obszary-zagrozone-susza.jpg).
- 64) Strona internetowa www.ekologia.pl/hałaswrodowisku.
- 65) Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 ze zm.).
- 66) Ustawa z dnia 21 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r. poz. 519).
- 67) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r. poz. 774 ze zm.).
- 68) Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405, z późn. zm.).
- 69) www.btsearch.pl
- 70) www.gminy.pl.
- 71) www.google/maps
- 72) Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2015.

Załącznik nr 1.1. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Spełnienie wymagań w zakresie jakości powietrza	Modernizacja transportu w kierunku transportu niskoemisyjnego	1. Zakup niskoemisyjnego taboru na potrzeby transportu publicznego	Zadanie monitorowane: spółki transportowe	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata	
			2. Zakup pojazdów spełniających najnowsze normy emisji spalin w celu zastąpienia starszych wysłużonych pojazdów	Zadanie monitorowane: przedsiębiorcy, mieszkańcy	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata	
		Opracowanie i aktualizacja programów w zakresie ochrony powietrza	3. Aktualizacja planów gospodarki niskoemisyjnej oraz planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz ich realizacja (w tym inwentaryzacje emisji gazów cieplarnianych)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata, niska świadomość konieczności tworzenia takich programów	
	Monitoring powietrza			4. Realizacja Państwowego Monitoringu w zakresie jakości powietrza atmosferycznego (w tym obserwacja poziomu ozonu w środowisku i prowadzenie działań zmierzających do jego redukcji)	Zadanie monitorowane: WIOŚ	Niewystarczający poziom dofinansowania
				5. Modernizacja infrastruktury i urządzeń do monitorowania powietrza	Zadanie monitorowane: WIOŚ	Brak środków finansowych
				6. Uruchomienie linii alarmowych w ramach kontroli przestrzegania zakazu spalania odpadów w instalacjach indywidualnych	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych
				7. Nakładanie obowiązku ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko lub przywrócenia środowiska do stanu właściwego.	Zadanie własne: Urząd Gminy	Brak zagrożenia
	Edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony powietrza i przeciwdziałania zmianom klimatu		8. Akcje informacyjne, wydanie broszur i ulotek, organizacja spotkań oraz imprez upowszechniających wykorzystanie OZE, konieczność ograniczenia „niskiej emisji”	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, ODR	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji	

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			i adaptacji do zmian klimatu		inwestycji na inne lata
	Poprawa efektywności energetycznej	Rozbudowa przesyłowej i dystrybucyjnej sieci ciepłowniczej i gazowej	9. Budowa/ rozbudowa/ modernizacja sieci gazowej i infrastruktury towarzyszącej	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, PGNiG	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
		Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i prywatnym, w tym termomodernizacja i wymiana oświetlenia	10. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych (w tym wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w budynkach użyteczności publicznej i budynkach prywatnych)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, mieszkańcy	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			11. Budowa energooszczędnych budynków	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, jednostki podległe, przedsiębiorcy, mieszkańcy	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			12. Wymiana nieefektywnych kotłów na nowe o wyższej sprawności	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, przedsiębiorcy, mieszkańcy	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			13. Modernizacja istniejących kotłowni w kierunku wykorzystania odnawialnych źródeł energii i odzysku energii	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, przedsiębiorcy, mieszkańcy	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			14. Modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, zarządcy dróg	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			15. Modernizacja oświetlenia wewnętrznego na energooszczędne	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, jednostki podległe, instytucje publiczne, przedsiębiorcy, mieszkańcy	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
	Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych jako działania adaptacyjne do zmian klimatu	Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych (słońca, wiatru, wody, biomasy i biogazu) do produkcji energii elektrycznej i ciepłej	16. Instalacja kolektorów słonecznych, paneli fotowoltaicznych, pomp ciepła, mikroinstalacji wiatrowych w budynkach użyteczności publicznej i gospodarstwach domowych	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, instytucje podległe, przedsiębiorcy, mieszkańcy	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			17. Budowa biogazowni oraz wysokosprawne wytwarzanie energii ciepłej i elektrycznej w kogeneracji	Zadanie monitorowane: przedsiębiorcy, mieszkańcy	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata

Objaśnienia:

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku;

ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie;

PGNiG – Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. Oddz. Białystok

Załącznik nr 1.2. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji zagrożenia hałasem

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Zagrożenie hałasem	Ograniczenie emisji hałasu	Uwzględnienie aspektów związanych z ponadnormatywnym hałasem w zagospodarowaniu przestrzennym	1. Sporządzanie planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem źródeł hałasu oraz wprowadzanie zapisów dotyczących standardów akustycznych dla poszczególnych terenów	Zadanie Własne: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych, niewystarczający poziom dofinansowania
		Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, realizowana z uwzględnieniem konieczności ograniczenia presji na środowisko oraz życie i zdrowie ludzi (w tym usprawnienie organizacji ruchu)	2. Budowa/ przebudowa/ modernizacja dróg gminnych	Zadanie monitorowane: Zarządcy dróg,	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przedłużające się procedury realizacji inwestycji, protesty, wykup gruntów, archeologia, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			3. Przebudowa ładu komunikacyjnego w miejscach o dużym natężeniu ruchu	Zadanie monitorowane: Zarządcy dróg,	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
		Eliminacja zagrożenia mieszkańców województwa nadmiernym hałasem	4. Budowa/ rozbudowa sieci ścieżek rowerowych	Zadanie monitorowane: Zarządcy dróg,	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			5. Zastosowanie środków ograniczających rozprzestrzenianie się hałasu (w tym budowa ekranów akustycznych, stosowanie mat antywibracyjnych, tworzenie pasów zieleni)	Zadanie monitorowane: Zarządcy dróg,	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
		Monitoring hałasu komunikacyjnego i kontynuacja kontroli jednostek gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu	6. Zakup urządzeń do pomiaru hałasu	Zadanie monitorowane: WIOŚ	Brak środków finansowych
			7. Realizacja Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie hałasu	Zadanie monitorowane: WIOŚ	Niewystarczający poziom dofinansowania

Objaśnienia:

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku;

Załącznik nr 1.3. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji pola elektromagnetyczne

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Pola elektromagnetyczne	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem ochrony przed polami elektromagnetycznymi	1. Opracowanie i aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem ochrony przed polami elektromagnetycznymi	Zadanie własne: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych, niewystarczający poziom dofinansowania
		Monitoring natężeń pól elektromagnetycznych	2. Realizacja Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie pomiarów pola elektromagnetycznego	Zadanie monitorowane: WIOŚ	Niewystarczający poziom dofinansowania
			3. Zakup i wymiana urządzeń do pomiaru pól elektromagnetycznych	Zadanie monitorowane: WIOŚ	Brak środków finansowych

Objaśnienia:

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku;

Załącznik nr 1.4. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji gospodarowanie wodami

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Gospodarowanie wodami	Ograniczanie ryzyka powodziowego i przeciwdziałanie suszy i deficytowi wody, jako adaptacja do zmieniających się warunków klimatycznych	Ochrona zasobów wodnych (w tym ochrona naturalnej hydromorfologii cieków)	1. Analiza możliwości zwiększenia retencji na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych, w tym w ramach planów zarządzania ryzykiem powodziowym (PZPR) dla obszaru dorzecza Wisły (oraz PZPR dla regionu wodnego Środkowej Wisły)	Zadanie monitorowane: RZGW	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			2. Przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu ustalenia przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu wód	Zadanie monitorowane: RZGW	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			3. Opracowanie i wdrażanie planów gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy	Zadanie monitorowane: RZGW	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			4. Opracowanie warunków korzystania z wód regionów wodnych	Zadanie monitorowane: RZGW	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			5. Realizacja działań wynikających z Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy	Zadanie monitorowane: RZGW	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
			6. Ochrona wód w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	Bariery prawne, brak środków finansowych
		Budowa i odtwarzanie systemów i urządzeń melioracji wodnych (w tym niezbędnych do realizacji zrównoważonego rolnictwa) oraz pozostałej infrastruktury służącej do	7. Budowa zbiorników retencyjnych (w ramach adaptacji do zmian klimatu)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, PGL LP, właściciele nieruchomości,	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		retencjonowania, regulacji i ochrony zasobów wód	8. Melioracje gruntów - budowa/ przebudowa/ modernizacja urządzeń melioracji wodnych	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, ZZ, właściciele gruntów	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			9. Zagospodarowanie brzegów rzek i jezior (w tym infrastruktura turystyczna i rekreacyjna)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, właściciele gruntów	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			10. Budowa/ remont budowli hydrotechnicznych	Zadanie monitorowane: RZGW, ZZ	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			11. Udrożnianie/ przebudowa/ odbudowa zabudowy regulacyjnej rzek i odtworzenie koryt kanałów	Zadanie monitorowane: RZGW, ZZ, PK	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			12. Remont umocnień brzegowych i ubezpieczenie brzegów rzek (w tym zabudowa przeciwerozyjna)	Zadanie monitorowane: RZGW, ZZ	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
		Odtwarzanie i utrzymanie ciągłości ekologicznej i renaturalizacja rzek	13. Zapewnienie ciągłości rzek i potoków poprzez udrażnianie obiektów stanowiących przeszkodę dla migracji ryb	Zadanie monitorowane: RZGW, administratorzy cieków i obiektów, ZZ	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
			14. Ochrona, zachowanie i przywracanie biotopów i naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory	Zadanie monitorowane: RZGW, RDOŚ, URZĄD GMINY, administratorzy cieków i obiektów, ZZ, PK	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
			15. Wdrożenie małej retencji na obszarach Natura 2000 i innych cennych przyrodniczo (w tym na obszarach	Zadanie monitorowane: RZGW, PGL LP, RDOŚ, URZĄD GMINY,	Brak środków finansowych, brak dofinansowania,

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			bagiennych i torfowiskowych)	administratorzy cieków i obiektów, ZZ, PK	przeniesienie realizacji na inne lata
		Ograniczenie presji rolnictwa na wody	16. Ograniczenie spływu zanieczyszczeń powierzchniowych z rolnictwa poprzez stosowanie kodeksu dobrej praktyki rolniczej oraz racjonalne dawkowanie i przestrzeganie terminów stosowania nawozów i środków ochrony roślin	Zadanie monitorowane: ODR, WIOŚ, ARiMR, właściciele gospodarstw rolnych, podmioty gospodarcze działające w rolnictwie	Brak środków finansowych, brak zaangażowania poszczególnych podmiotów, niska świadomość ekologiczna
			17. Realizacja działań wynikających z programów dotyczących zrównoważonego rolnictwa (w tym np. wspieranie rolnictwa zrównoważonego, ochrona gleb i wód, ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków, czy zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych w rolnictwie)	Zadanie monitorowane: PODR, URZĄD GMINY właściciele gospodarstw rolnych, podmioty gospodarcze działające w rolnictwie, PK	Brak środków finansowych, brak zaangażowania poszczególnych podmiotów
		Planowanie przestrzenne jako instrument w zakresie gospodarowania wodami	18. Tworzenia i aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zrównoważonego gospodarowania i ochrony wód	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych, brak zaangażowania właścicieli gruntów, brak odpowiednich uregulowań prawnych
		Monitoring wód	19. Monitoring wód zanieczyszczonych azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych - OSN	Zadanie monitorowane: WIOŚ	Niewystarczający poziom środków finansowych
			20. Monitoring jakości wód w kąpieliskach i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli	Zadanie monitorowane: PSSE, URZĄD GMINY	Brak środków finansowych
		Edukacja ekologiczna w zakresie gospodarowania wodami	21. Szeroko zakrojone działania edukacyjne promujące potrzebę ochrony wód	Zadania własne: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			22. Promowanie wody do picia jako alternatywy dla konsumpcji wód stołowych i napojów sprzedawanych w opakowaniach	Zadanie monitorowane: spółki wodociągowe	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata

Objaśnienia:

RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Białymstoku;

ZZ – Zarząd Zlewni w Białymstoku;

PGL LP – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe w Białymstoku;

PK – Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. Witolda Sławińskiego;

ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Białymstoku;

PSSE - Powiatowa Stacja Sanitaro – Epidemiologiczna w Białymstoku;

Załącznik nr 1.5. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji gospodarka wodno-ściekowa

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Gospodarka wodno-ściekowa	Racjonalizacja gospodarowania zasobami wodnymi i zapewnienie dobrej jakości wody pitnej	Rozbudowa i modernizacja ujęć wody oraz stacji uzdatniania	1. Budowa/ przebudowa/ modernizacja ujęć wody	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych, brak zainteresowania mieszkańców
			2. Budowa/ rozbudowa/ przebudowa/ modernizacja stacji uzdatniania wody i infrastruktury towarzyszącej (w tym zbiorników wody uzdatnionej)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych, brak zainteresowania mieszkańców
			3. Przebudowa hydroforni wraz z infrastrukturą (w tym zbiorniki wyrównawcze)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych, brak zainteresowania mieszkańców
		Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej z uwzględnieniem konieczności ograniczania strat wody	4. Budowa/ rozbudowa/ modernizacja sieci wodociągowej	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych, brak zainteresowania mieszkańców
			5. Wymiana rur azbestowych na PCV	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych, brak zainteresowania mieszkańców
		Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego ograniczeń związanych z zaopatrzeniem w wodę	6. Wystąpienie o ustalenie strefy ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnych	Zadanie własne: Zarządcy ujęć	Bariery prawne, brak środków finansowych
	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Realizacja projektów sanitacji w zabudowie rozproszonej	7. Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
		Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej (sanitarnej i deszczowej)	8. Budowa/ rozbudowa/ modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej (w tym usprawnienie systemu odprowadzania ścieków)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			9. Budowa/ rozbudowa/ modernizacja sieci kanalizacji deszczowej (w tym montaż separatorów)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, zarządcy dróg	Brak środków finansowych, brak dofinansowania,

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
					przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata	
		Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja działań w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	10. Budowa/ rozbudowa/ przebudowa/ modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków (w tym wymiana/ remont przepompowni ścieków)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata	
			11. Budowa/ modernizacja stacji zlewnych nieczystości ciekłych i usprawnienie systemu odbioru nieczystości płynnych	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata	
			12. Usprawnienie gospodarki osadowej	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata	
	Monitoring wód oraz kontrola jakości wody wodociągowej przeznaczonej do spożycia		13. Realizacja Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości wody	Zadanie monitorowane: WIOŚ	Niewystarczający poziom dofinansowania	
				14. Doposażenie systemu monitoringu wód w sprzęt, urządzenia i oprogramowanie	Zadanie monitorowane: WIOŚ	Brak środków finansowych
				15. Badanie wody wodociągowej przeznaczonej do spożycia oraz informowanie społeczeństwa o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	Zadanie monitorowane: PSSE, URZĄD GMINY,	Brak środków finansowych
	Edukacja społeczeństwa w zakresie gospodarki wodno-ściekowej		16. Organizacja imprez o charakterze edukacyjnym, ulotki, broszury, kampanie informacyjne, wycieczki	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata	

Objaśnienia:

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku;

PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Białymstoku;

Załącznik nr 1.6. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji zasoby geologiczne

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Zasoby geologiczne	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin	Ograniczenie presji wywieranej na środowisko i ludność lokalną podczas prowadzenia prac geologicznych oraz eksploatacji i magazynowania kopalin, w tym monitorowanie wydobycia	1. Eliminacja nielegalnych eksploatacji kopalin	Zadanie monitorowane: Starostwo powiatowe, właściciele gruntów	Brak środków finansowych, brak zaangażowania właścicieli gruntów
			2. Aktualizacja bazy danych o surowcach na terenie województwo podlaskiego, ustalanie zasobów złóż kopalin, a także ich ochrona	Zadanie monitorowane: PSG	Brak środków finansowych, brak odpowiednich uregulowań prawnych
			3. Prowadzenie centralnego archiwum geologicznego w tym także zasobów województwa podlaskiego	Zadanie monitorowane: PSG	Brak środków finansowych, brak odpowiednich uregulowań prawnych
			4. Gromadzenie, udostępnianie, przetwarzanie i archiwizacja informacji geologicznych, w tym także z terenów województwa podlaskiego	Zadanie monitorowane: PSG	Brak środków finansowych, brak odpowiednich uregulowań prawnych
			5. Prowadzenie bazy danych geologicznych, w tym także dotyczących województwa podlaskiego	Zadanie monitorowane: PSG	Brak środków finansowych, brak odpowiednich uregulowań prawnych
			6. Sporządzanie krajowego bilansu zasobów kopalin w tym także z terenu województwa podlaskiego	Zadanie monitorowane: PSG	Brak środków finansowych, brak odpowiednich uregulowań prawnych
			7. Koordynacja i wykonywanie prac z zakresu kartografii geologicznej w tym także na terenie województwa podlaskiego	Zadanie monitorowane: PSG	Brak środków finansowych, brak odpowiednich uregulowań prawnych
			8. Rozpoznanie i monitoring zagrożeń geologicznych w tym także na terenie województwa podlaskiego	Zadanie monitorowane: PSG	Brak środków finansowych, brak odpowiednich uregulowań prawnych
		Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zrównoważonego gospodarowania kopalinami	9. Ochrona zasobów geologicznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin	Zadanie własne: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Edukacja społeczeństwa w zakresie gospodarowania zasobami geologicznymi	10. Działania edukacyjne promujące racjonalne wykorzystanie kopalin	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych

Objaśnienia:

PSG – Państwowa Służba Geologiczna w Warszawie;

Załącznik nr 1.7. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji gleby

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Gleby	Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	Rekultywacja terenów zdegradowanych lub zdewastowanych w celu przywrócenia im wartości użytkowych lub przyrodniczych	1. Likwidacja „dzikich wysypisk” odpadów (w tym rekultywacja wyrobisk po „dzikich wysypiskach”)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, właściciele/ zarządcy gruntów	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
			2. Rekultywacja terenu po wydobyciu kopalin	Zadanie monitorowane: właściciele/ zarządcy gruntów	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, brak zaangażowania właścicieli gruntów
		Przeciwdziałanie degradacji gleb i powierzchni ziemi	3. Realizacja działań zapobiegających erozji	Zadanie monitorowane: właściciele/ zarządcy gruntów	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, brak zaangażowania właścicieli gruntów
			4. Prowadzenie właściwej gospodarki wodnej na terenach rolnych, łąkowych i wodno-błotnych	Zadanie monitorowane: właściciele/ zarządcy gruntów	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, brak zaangażowania właścicieli gruntów
			5. Zrównoważone stosowanie środków ochrony roślin, z uwzględnieniem zasady zintegrowanej ochrony roślin	Zadanie monitorowane: ARiMR, ODR, podmioty gospodarcze	Brak środków finansowych, brak zaangażowania poszczególnych podmiotów
			6. Przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu zaplanowania działań ukierunkowanych na redukcję fosforu	Zadanie monitorowane: RZGW	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
			7. Realizacja działań wynikających z wdrażaniem Dyrektywy Azotanowej	Zadanie monitorowane: RZGW	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
			8. Wprowadzanie obowiązku umieszczania w miejscowych planach zagospodarowania	Zadanie własne: URZĄD GMINY	Brak ryzyka

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			przestrzennego obszarów, na których zostały przekroczone standardy jakości gleb		
			9. Wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia scalania, wymiany lub podziału gruntu	Zadanie własne: Starostwo powiatowe	Brak ryzyka
		Monitoring gleb i powierzchni ziemi	10. Rozpoznanie obszarów zanieczyszczonych	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, jednostki podległe, ARMiR, podmioty gospodarcze	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
			11. Monitoring gleb po rekultywacji składowisk odpadów	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, jednostki podległe, właściciele/ zarządcy składowisk	Brak środków finansowych
Edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony gleb i powierzchni ziemi	12. Promowanie zachowań sprzyjających ochronie gleb i powierzchni ziemi	Zadanie monitorowane: ODR, URZĄD GMINY	Brak środków finansowych, brak zaangażowania społeczeństwa		

Objaśnienia:

ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie;

RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Białymstoku;

ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Białymstoku;

Załącznik nr 1.8 Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalne gospodarowanie odpadami	Zapewnienie funkcjonowania systemu selektywnego zbierania/odbioru odpadów komunalnych	1. Zakup pojemników do selektywnego zbierania odpadów i organizacja miejsc ich lokalizacji	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, jednostki podległe, podmioty odbierające odpady, zarządcy nieruchomości, właściciele nieruchomości	Brak środków finansowych w budżecie URZĄD GMINY, brak dofinansowania
			2. Realizacja zapisów ustawy o odpadach i ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminie w tym wydawanie pozwoleń / zezwoleń, prowadzenie odpowiednich rejestrów	Zadanie własne: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych w budżecie URZĄD GMINY, brak dofinansowania
	Zapewnienie sprawnego funkcjonowania procesów przygotowania do ponownego użycia, recyklingu i innych procesów odzysku (w tym ograniczenie masy odpadów składowanych)	3. Budowa instalacji do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów	Zadanie monitorowane: Podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata	
		4. Usprawnienie systemu recyklingu odpadów	Zadanie monitorowane: Podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata	
		5. Zapewnienie instalacji do odzysku i recyklingu odpadów remontowo – budowlanych	Zadanie monitorowane: Podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata	
		6. Budowa instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych	Zadanie monitorowane: Podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata	
		7. Organizacja stanowisk rozbiórki odpadów wielkogabarytowych	Zadanie monitorowane: Podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji	

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
				odpadami	inwestycji na inne lata
		Zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury służącej składowaniu odpadów	8. Budowa/ modernizacja kwatery na odpady resztkowe, których zagospodarowanie przez odzysk/ recykling jest niemożliwe	Zadanie monitorowane: Podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			9. Instalacja wzbogacania i oczyszczania gazów składowiskowych	Zadanie monitorowane: Podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			10. Rekultywacja zamkniętych składowisk odpadów niespełniających wymagań prawnych i technicznych	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, właściciele/zarządcy składowisk	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
		Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest	11. Aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz aktualizacja programów usuwania azbestu na terenach gmin	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, mieszkańcy	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
			12. Usuwanie wyrobów zawierających azbest (w tym demontaż, transport i unieszkodliwianie)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, mieszkańcy	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata, brak finansowania nowych pokryć dachowych, brak zainteresowania mieszkańców gmin
			13. Prowadzenie bazy azbestowej	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	Brak zagrożenia
		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów i gospodarki odpadami	14. Akcje związane z zapobieganiem powstawaniu odpadów i gospodarką odpadami, konkursy, ulotki, broszury, spotkania, szkolenia, budowa ścieżek edukacyjnych	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			15. Edukacja ekologiczna – Centrum Badawczo Rozwojowe	odpadami Zadanie monitorowane: Podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami, uczelnie wyższe, centra innowacyjności, parki naukowo-technologiczne	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata

Załącznik nr 1.9. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji zasoby przyrodnicze

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Zasoby przyrodnicze	Zachowanie różnorodności biologicznej, poprzez przywracanie/utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków	Aktualizacja inwentaryzacji oraz stworzenie spójnego systemu informacji, opartego o technologie informatyczne, o zasobach gatunków i siedlisk przyrodniczych województwa wraz z wyceną wartości środowiska przyrodniczego	1. Inwentaryzacja i waloryzacja zasobów przyrodniczych oraz stworzenie bazy danych o zasobach przyrodniczych	Zadanie monitorowane: PK, RDOŚ, URZĄD GMINY	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
		Planowanie działań ochronnych na terenach przyrodniczo cennych	2. Opracowanie/aktualizacja planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 oraz planów ochrony parków narodowych, krajobrazowych i rezerwatów przyrody	Zadanie monitorowane: RDOŚ, PK	Brak środków finansowych, przesunięcie realizacji na kolejne lata
		Zwiększanie powierzchni obszarowych form ochrony przyrody i krajobrazu	3. Powoływanie nowych form ochrony przyrody	Zadanie monitorowane: RDOŚ, URZĄD GMINY	Konieczność przełożenia realizacji zadania na kolejne lata z uwagi na procedury, opór społeczny itd.
		Ochrona siedlisk i gatunków	4. Ochrona czynna siedlisk i gatunków	Zadanie monitorowane: RDOŚ, PN, organizacje pozarządowe, URZĄD GMINY, właściciele i zarządcy terenu	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
			5. Ochrona bierna procesów w ekosystemach	Zadanie monitorowane: PN, właściciele i zarządcy gruntów	Brak środków finansowych
			6. Wypuk gruntów na terenach chronionych	Zadanie monitorowane: PN, RDOŚ, PGL LP	Brak środków finansowych
			7. Przywracanie walorów przyrodniczych zabytkowym parkom	Zadanie monitorowane: PK, właściciele i zarządcy terenu	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
		Wielofunkcyjna, zrównoważona gospodarka leśna	8. Prowadzenie gospodarki leśnej z zachowaniem wszystkich funkcji lasu	Zadanie monitorowane: PGL LP, Starostwo powiatowe	Brak środków finansowych
		Racjonalna gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska	9. Regulacja populacji zwierząt łownych	Zadanie monitorowane: PGL LP, PZŁ, koła	Brak środków finansowych

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
				łowieckie, starostwo powiatowe, RDOŚ	
		Minimalizacja ryzyka wprowadzenia do środowiska gatunków obcych oraz usuwanie, kontrola i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się gatunków obcych	10. Eliminacja i ograniczenie populacji występowania inwazyjnych gatunków obcych	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, PK, właściciele lub zarządcy terenu	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
		Powiązanie systemów dolin rzecznych (jako naturalnych korytarzy ekologicznych) z zarządzaniem ryzykiem powodziowym, systemem obszarów chronionych i programem zwiększania możliwości retencyjnych, poprzez wykorzystanie naturalnych uwarunkowań terenu	11. Rewitalizacja zieleni	Zadanie monitorowane: PN, URZĄD GMINY, właściciele lub zarządcy terenu, RZGW	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
			12. Zachowanie naturalnego charakteru rzek i dolin rzecznych oraz poprawa warunków wodnych	Zadanie monitorowane: PN, RDOŚ, ZZ, URZĄD GMINY, GIOŚ	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
		Monitoring przyrodniczy różnorodności biologicznej i krajobrazowej	13. Modernizacja i rozbudowa bazy monitoringu przyrodniczego	Zadanie monitorowane: PN, RDOŚ, GIOŚ, właściciele lub zarządcy terenu, URZĄD GMINY, RZGW	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
			14. Monitoring siedlisk i gatunków Natura 2000	Zadanie monitorowane: PK, RDOŚ, GDOŚ	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
		Zarządzanie środowiskiem	15. Aktualizacja programu ochrony środowiska	Zadanie własne: URZĄD GMINY	W ramach bieżącej działalności – brak ryzyka
			16. Opracowanie raportów z programu ochrony środowiska	Zadanie własne: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych w budżecie URZĄD GMINY, przesunięcie realizacji na kolejne lata
			17. Realizacja zapisów ustawy o ochronie przyrody w tym wydawanie pozwoleń / zezwoleń, prowadzenie odpowiednich rejestrów	Zadanie własne: URZĄD GMINY	W ramach bieżącej działalności – brak ryzyka

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
	Adaptacja do zmian klimatu w zakresie zasobów przyrodniczych	Racjonalne powiększanie zasobów leśnych i dostosowanie składu gatunkowego drzewostanu do siedliska oraz zwiększanie różnorodności biocenozy leśnych, z uwzględnieniem gatunków odpornych na susze i podtopienia	18. Aktualizacja i sporządzanie (w miarę potrzeb) planów urządzenia lasu i uproszczonych planów urządzenia lasu (zgodnie z przepisami ustawy o lasach)	Zadanie monitorowane: PGL LP, Starostwo powiatowe	Brak środków finansowych, przeniesienie realizacji na inne lata	
			19. Realizacja Krajowego Programu Zwiększania Lesistości	Zadanie monitorowane: PGL LP, URZĄD GMINY, właściciele lasów	Brak środków finansowych, przeniesienie realizacji na inne lata	
			20. Ocena stanu lasów	Zadanie monitorowane: PGL LP, Starostwa powiatowe, PK	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata	
		Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów	21. Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów	Zadanie monitorowane: PGL LP, URZĄD GMINY, PSP właściciele lub zarządcy terenów	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata	
		Planowanie przestrzenne jako instrument w zakresie gospodarowania środowiskiem	22. Tworzenie i aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem ochrony zasobów przyrody i krajobrazu	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, jednostki podległe	Brak środków finansowych	
			23. Utrzymywanie, ochrona i odtwarzanie korytarzy ekologicznych i przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej	Zadanie monitorowane: zarządcy dróg, administratorzy cieków	Brak środków finansowych	
			24. Utrzymanie stref zalewowych w dolinach wolnych od zabudowy	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, RZGW	Brak środków finansowych	
			25. Uporządkowanie stanu prawno-własnościowego nieruchomości w ewidencji gruntów	Zadanie monitorowane: Starostwo powiatowe	Brak środków finansowych, uwarunkowania prawne	
			Ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego	Wykonanie audytu krajobrazowego - identyfikacja krajobrazów występujących na terenie województwa, określenie ich cech charakterystycznych oraz ocena ich	26. Lokalizacja krajobrazów priorytetowych	Zadanie własne: URZĄD GMINY

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		wartości			
		Ochrona krajobrazu	27. Uzgadnianie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie uwzględnienia wyników audytu krajobrazowego	Zadanie monitorowane: PBPP	Brak audytu krajobrazowego
	Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i zainteresowania środowiskiem przyrodniczym	Podejmowanie działań edukacyjnych służących ochronie i zachowaniu różnorodności biologicznej i dziedzictwa kulturowego oraz zagwarantowanie udziału społeczeństwa w ochronie środowiska i dostępu do informacji o środowisku	28. Organizacja konkursów i olimpiad, prowadzenie akcji, kampanii informacyjnych, konkursy, wystawy, warsztaty, publikacje o charakterze edukacyjnym, ulotki, broszury	Zadanie własne: URZĄD GMINY	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata
29. Budowa ścieżek edukacyjnych			Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, PK, PGL LP	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata	
30. Budowa / modernizacja infrastruktury przy szlakach edukacyjnych			Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, PK, PGL LP	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata	
31. Prowadzenie zakładki poświęconej edukacji ekologicznej na stronie internetowej			Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, PN, PGL LP	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata	
32. Budowa nowych i doposażenie istniejących obiektów edukacyjnych i rozszerzanie oferty edukacyjnej			Zadanie monitorowane: PK, PGL LP	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji na inne lata	

Objaśnienia:

RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Białymstoku;

ZZ – Zarząd Zlewni w Białymstoku;

PGL LP – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe w Białymstoku;

PK – Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. Witolda Sławińskiego;

ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Białymstoku;

RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku;
PZł – Polski Związek Łowiecki Oddz. Białystok;
GDOŚ – Główna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie;
PSP – Państwowa Straż Pożarna w Białymstoku;
PBPP – Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego w Białymstoku;

Załącznik nr 1.10. Cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze interwencji zagrożenia poważnymi awariami

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Zagrożenia poważnymi awariami	Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym	Wspieranie działania jednostek reagowania kryzysowego	1. Doposażenie jednostek OSP w niezbędny sprzęt	Zadanie własne: URZĄD GMINY, jednostki OSP	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			2. Usprawnienie systemu ratownictwa i zwiększanie skuteczności prowadzenia długotrwałych akcji ratowniczych	Zadanie monitorowane: KW PSP	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			3. Ochrona przeciwpożarowa	Zadanie monitorowane: PGL LP, PK, zarządcy budynków, KW PSP i jednostki podległe	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
	Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego	Zapobieganie sytuacjom kryzysowym poprzez kompleksowe działania prewencyjne	4. Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Zadanie monitorowane: KWP, zarządcy dróg	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			5. Modernizacja i doposażenie ośrodków szkoleniowych	Zadanie monitorowane: KWP, KW PSP	Brak środków finansowych, brak dofinansowania, przeniesienie realizacji inwestycji na inne lata
			6. Szkolenia i warsztaty w zakresie ratownictwa	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, jednostki podległe URZĄD GMINY, KW PSP i jednostki podległe	Brak środków finansowych w budżecie gminy, brak dofinansowania
	Monitoring obszarów zagrożonych występowaniem poważnych awarii	Ograniczenie występowania poważnych awarii	7. Prowadzenie kontroli instalacji na terenach zakładów przemysłowych	Zadanie monitorowane: WIOŚ, KW PSP	Brak ryzyka
			8. Prowadzenie i aktualizacja rejestru zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku występowania poważnych awarii	Zadanie monitorowane: WIOŚ, KW PSP	Brak ryzyka

Objaśnienia:

PGL LP – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe w Białymstoku;

PK – Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. Witolda Sławińskiego;
 KW PSP – Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku;
 WIOŚ - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku;
 KWP – Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku;

Załącznik nr 2. Harmonogram realizacji zadań własnych

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	2019	2020	2021	2022	Razem	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu	
Ochrona klimatu i jakości powietrza Zagrożenia hałasem	1. Nakładanie obowiązku ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko lub przywrócenia środowiska do stanu właściwego.	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	Środki własne	W ramach zadań własnych	
	2. Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy Gródek	Urząd Gminy	600 000,00					600 000,00	Środki własne, WFOŚiGW, RPO WP	Zadanie inwestycyjne
	3. Budowa instalacji kolektorów słonecznych i fotowoltaicznych w budynkach mieszkalnych w gminie Gródek	Urząd Gminy	2 028 150,10					2 028 150,10	Kapitał prywatnych inwestorów, RPO WP	Zadanie inwestycyjne (realizowane w latach 2018-2019)
	4. Budowa instalacji solarnych w budynkach gminy Gródek	Urząd Gminy	409 350,00					409 350,00	Środki własne, RPO WP	Zadanie inwestycyjne
	5. Modernizacja systemów grzewczych w budynkach mieszkalnych w gminie Gródek	Urząd Gminy	650 000,00					650 000,00	Kapitał prywatnych inwestorów, WFOŚiGW lub RPO WP	Zadanie inwestycyjne
	6. Przebudowa budynku OSP i adaptacji na świetlicę wiejską w Nowosiótkach	Urząd Gminy	288 000,00					288 000,00	Środki własne EFRR	Zadanie inwestycyjne
	7. Modernizacja systemów ogrzewania budynków publicznych	Urząd Gminy	1 250 000,00					1 250 000,00	Środki własne, RPO WP	Zadanie inwestycyjne

Program Ochrony Środowiska Gminy Gródek na lata 2019-2022

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	2019	2020	2021	2022	Razem	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
	w gminie Gródek								
	8. Modernizacja oświetlenia ulicznego	Urząd Gminy	680 000,00				680 000,00	Środki własne, RPO WP	Zadanie inwestycyjne
	9. Termomodernizacja budynku OSP w Gródku	Urząd Gminy	437 422,18				437 422,18	Środki własne, PW Interreg V-A Litwa - Polska	Zadanie inwestycyjne
	10. Sporządzanie planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem źródeł hałasu oraz wprowadzanie zapisów dotyczących standardów akustycznych dla poszczególnych terenów	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	Środki własne	W ramach zadań własnych
	11. Przebudowa drogi do Łużan	Urząd Gminy	692 420,00				692 420,00	PW Polska – Białoruś - Ukraina, środki własne	Zadanie inwestycyjne
	12. Przebudowa z rozbudową drogi powiatowej nr 1282B Krynki – Kruszyniany – Łużany – Bobrowniki na odcinku granica państwa – Łużany – Bobrowniki	Urząd Gminy, Powiat białostocki	4 055 980,00				4 055 980,00	PW Polska – Białoruś – Ukraina, środki własne, środki powiatu	Zadanie inwestycyjne
	13. Przebudowa drogi w miejscowości Słuczanka	Urząd Gminy, Powiat białostocki	480 000,00				480 000,00	PROW, Środki własne, Środki powiatu	Zadanie inwestycyjne
	14. Przebudowa drogi powiatowej do miejscowości Borki	Urząd Gminy, Powiat białostocki	900 000,00				900 000,00	PRGiPiD	Zadanie inwestycyjne
	15. Przebudowa ul. Kwiatowej, Zaułek,	Urząd Gminy						Środki własne	Zadanie do realizacji w latach 2021-2022 bez

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	2019	2020	2021	2022	Razem	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
	Podleśnej i Spacerowej w m. Waliły - Stacja								określonych na ta chwilę środków
	16. Przebudowa ul. Pięknej w m. Waliły – Stacja	Urząd Gminy						Środki własne	Zadanie do realizacji w latach 2021-2022 bez określonych na ta chwilę środków
	17. Przebudowa ul. Cmentarnej, Ogrodowej, Wąskiej i Spółdzielczej w Gródku	Urząd Gminy			200 000,00		200 000,00	Środki własne	Zadanie inwestycyjne
Pola elektromagnetyczne	18. Opracowanie i aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem ochrony przed polami elektromagnetycznymi	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	Środki własne	W ramach zadań własnych
Gospodarowanie wodami	19. Szeroko zakrojone działania edukacyjne promujące potrzebę ochrony wód	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	Środki własne	W ramach zadań własnych
Gospodarka wodno-ściekowa	20. Wystąpienie o ustalenie strefy ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnych	Zarządcy ujęć	-	-	-	-	-	Środki własne	W ramach zadań własnych
	21. Budowa linii wodociągowej Downiewo – Królowy Most – Kołodno	Urząd Gminy			1 400 000,00		1 400 000,00	Środki własne, PROW	Zadanie inwestycyjne
	22. Budowa wodociągu w Straszewie i Bielewiczach	Urząd Gminy						Środki własne, PROW	Zadanie do realizacji w latach 2021-2022 bez określonych na ta chwilę środków
	23. Rozbudowa sieci wodociągowej w Załukach	Urząd Gminy						Środki własne, PROW	Zadanie do realizacji w latach 2020-2022 bez określonych na ta chwilę środków

Program Ochrony Środowiska Gminy Gródek na lata 2019-2022

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	2019	2020	2021	2022	Razem	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
	24. Budowa sieci kanalizacji na ul. Agrestowej w Gródku	Urząd Gminy	310 000,00				310 000,00	Środki własne	Zadanie inwestycyjne
	25. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Urząd Gminy	112 000,00				112 000,00	Środki własne	Zadanie inwestycyjne
	26. Rozbudowa i przebudowa stacji uzdatniania wody w Gródku	Urząd Gminy	2 610 481,45				2 610 481,45	Środki własne, PROW	Zadanie inwestycyjne
	27. Budowa studni głębinowej wierconej SW-3 ujęcie wody	Urząd Gminy	292 789,36				292 789,36	Środki własne, PROW	Zadanie inwestycyjne
Zasoby geologiczne	28. Ochrona zasobów geologicznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin	Urząd Gminy	-	-	-	-	-		W ramach zadań własnych
Gleby	29. Wprowadzenie obowiązku umieszczania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszarów, na których zostały przekroczone standardy jakości gleb	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	Środki własne	W ramach zadań własnych
Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	30. Realizacja zapisów ustawy o odpadach i ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminie w tym wydawanie pozwoleń / zezwoleń, prowadzenie	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	Środki własne	W ramach zadań własnych

Program Ochrony Środowiska Gminy Gródek na lata 2019-2022

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	2019	2020	2021	2022	Razem	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
	odpowiednich rejestrów								
	31. Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Urząd Gminy, właściciele nieruchomości		100 000,00			100 000,00	Środki własne	Zadanie inwestycyjne
	32. Likwidacja „dzikich” składowisk odpadów	Urząd Gminy		10 000,00			10 000,00	Środki własne	Zadanie inwestycyjne
	33. Wymiana pojemników do selektywnej zbiórki odpadów	Urząd Gminy		5 000,00			5 000,00	Środki własne	Zadanie inwestycyjne
	34. Wydruk ulotek dotyczących zasad selektywnej zbiórki odpadów, promocja w klasach I- III zasad selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	Urząd Gminy		6 000,00			6 000,00	Środki własne	Zadanie inwestycyjne
Zasoby przyrodnicze	35. Aktualizacja/ opracowanie programu ochrony środowiska	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	Środki własne	W ramach zadań własnych
	36. Opracowanie raportów z programu ochrony środowiska	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	Środki własne	W ramach zadań własnych
	37. Realizacja zapisów ustawy o ochronie przyrody w tym wydawanie pozwoleń / zezwoleń, prowadzenie odpowiednich rejestrów	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	Środki własne	W ramach zadań własnych
	38. Lokalizacja krajobrazów priorytetowych	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	Środki własne	W ramach zadań własnych
	39. Organizacja konkursów i olimpiad, prowadzenie akcji, kampanii informacyjnych,	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	Środki własne	W ramach zadań własnych

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	2019	2020	2021	2022	Razem	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
	konkursy, wystawy, warsztaty, publikacje o charakterze edukacyjnym, ulotki, broszury								
	40. Ekologiczne Święto Dzieci	Urząd Gminy, jednostki podległe		20 000,00			20 000,00	Środki własne, WFOŚiGW	Zadanie inwestycyjne
	41. Akcje związane z edukacją ekologiczną	Urząd Gminy, jednostki podległe		1 000,00			1 000,00	Środki własne, WFOŚiGW	Zadanie inwestycyjne
	42. Budowa obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej przy zbiorniku rekreacyjnym w Zarzeczanach	Urząd Gminy	500 000,00				500 000,00	Środki własne	Zadanie inwestycyjne
Zagrożenia poważnymi awariami	43. Dopuszanie jednostek OSP w niezbędny sprzęt	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	Środki własne	W ramach zadań własnych, corocznie
	44. Zakup ciężkiego samochodu gaśniczo - ratowniczego	Urząd Gminy	1 230 000,00				1 230 000,00	Środki własne, PW Interreg V-A Litwa Polska	Zadanie inwestycyjne

Objaśnienia:

WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku;

PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich;

RPO WP – Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020;

PRGiPiD – Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej 2016-2019;

Załącznik nr 3.1. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem w obszarze interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
Ochrona klimatu i jakości powietrza	1. Zakup niskoemisyjnego taboru na potrzeby transportu publicznego (zad. 1 z zał. nr 1.1.)	Zadanie monitorowane: spółki transportowe	102	RPOWP, środki własne, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	2. Zakup pojazdów spełniających najnowsze normy emisji spalin w celu zastąpienia starszych wysłużonych pojazdów (zad. 2 z zał. nr 1.1.)	Zadanie monitorowane: przedsiębiorcy, mieszkańcy	87	RPOWP, środki własne, kredyt, środki UE, środki własne	Realizacja w latach 2019-2022
	3. Aktualizacja planów gospodarki niskoemisyjnej oraz planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz ich realizacja (w tym inwentaryzacje emisji gazów cieplarnianych) (zad. 3 z zał. nr 1.1.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	10	Środki własne, UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Realizacja w miarę zaistniałej potrzeby
	4. Realizacja Państwowego Monitoringu w zakresie jakości powietrza atmosferycznego (w tym obserwacja poziomu ozonu w środowisku i prowadzenie działań zmierzających do jego redukcji) (zad. 4 z zał. nr 1.1.)	Zadanie monitorowane: WIOŚ	21,78	Budżet państwa	Realizacja w latach 2019-2022
	5. Modernizacja infrastruktury i urządzeń do monitorowania powietrza (zad. 5 z zał. nr 1.1.)	Zadanie monitorowane: WIOŚ	8,25	Budżet państwa, WFOŚiGW	Realizacja w 2019
	6. Uruchomienie linii alarmowych w ramach kontroli przestrzegania zakazu spalania odpadów w instalacjach indywidualnych (zad. 6 z zał. nr 1.1.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	10,5	Środki własne, środki UE	Realizacja w latach 2019-2022
	7. Akcje informacyjne, wydanie broszur i ulotek, organizacja spotkań oraz imprez upowszechniających wykorzystanie OZE, konieczność ograniczenia „niskiej emisji” i adaptacji do zmian klimatu (zad. 8 z zał. nr 1.1.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, ODR	4,8	WFOŚiGW, NFOŚiGW, Środki własne, Fundusze unijne, Dotacje celowe, środki ze wsparcia FDPA w Warszawie, inne podmioty	Realizacja w latach 2019-2022
	8. Budowa/ rozbudowa/ modernizacja sieci gazowej i infrastruktury towarzyszącej (zad. 9 z zał. nr 1.1.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, PGNiG	180,12	Środki własne	Realizacja w latach 2019-2022
	9. Termomodernizacja budynków użyteczności	Zadanie monitorowane:	4058,00	NFOŚiGW, WFOŚiGW,	Termin realizacji 2019-2022

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
	publicznej i budynków mieszkalnych (w tym wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w budynkach użyteczności publicznej i budynkach prywatnych) (zad. 10 z zał. nr 1.1.)	URZĄD GMINY, mieszkańcy		środki UE, środki własne, PROW, RPO WP, Fundusz leśny, POIiŚ,	
	10. Budowa energooszczędnych budynków (zad. 11 z zał. nr 1.1.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, jednostki podległe, przedsiębiorcy, mieszkańcy	27,00	Środki własne, środki UE	Termin realizacji 2019-2019
	11. Wymiana nieefektywnych kotłów na nowe o wyższej sprawności (zad. 12 z zał. nr 1.1.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, przedsiębiorcy, mieszkańcy	1000,00	NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki UE, środki własne	Realizacja w latach 2019 - 2024
	12. Modernizacja istniejących kotłowni w kierunku wykorzystania odnawialnych źródeł energii i odzysku energii (zad. 13 z zał. nr 1.1.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, przedsiębiorcy, mieszkańcy	508,00	NFOŚiGW/WFOŚiGW, RPO WP 2014-2020, ZIT, LGD Puszcza Knyszyńska	Termin realizacji 2019-2022
	13. Modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne (zad. 14 z zał. nr 1.1.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, zarządcy dróg	209,00	Środki własne, RPO WP 2014-2020, ZIT, WFOŚiGW, NFOŚiGW/ środki UE, RPO WP i PROW,	Termin realizacji 2019-2022
	14. Modernizacja oświetlenia wewnętrznego na energooszczędne (zad. 15 z zał. nr 1.1.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, jednostki podległe, instytucje publiczne, przedsiębiorcy, mieszkańcy	120,00	Środki UE, środki własne Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego. RPOWP, inne środki unijne, środki z programów transgranicznych	Realizacja w latach 2019-2022
	15. Instalacja kolektorów słonecznych, paneli fotowoltaicznych, pomp ciepła, mikroinstalacji wiatrowych w budynkach użyteczności publicznej i gospodarstwach domowych (zad. 16 z zał. nr 1.1.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, instytucje podległe, przedsiębiorcy, mieszkańcy	1304,00	NFOŚiGW, WFOŚiGW, POIiŚ, fundusze UE, Środki własne, PROW, RPO WP, ZIT, LGD Puszcza Knyszyńska, inne środki unijne, środki z programów transgranicznych	Termin realizacji 2019-2022

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
	16. Budowa biogazowni oraz wysokosprawne wytwarzanie energii cieplnej i elektrycznej w kogeneracji (zad. 17 z zał. nr 1.1.)	Zadanie monitorowane: przedsiębiorcy, mieszkańcy	702,00	Środki własne, fundusze unijne	Termin realizacji 2019-2022

Objaśnienia:

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku;

ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie;

PGNiG – Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. Oddz. Białystok;

WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku;

NFOŚiGW w Warszawie – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie;

PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich;

RPO WP – Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020;

ZIT- Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Województwa Podlaskiego;

FDPA – Fundacja na Rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa w Warszawie;

Załącznik nr 3.2. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem w obszarze interwencji zagrożenia hałasem

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
Zagrożenia hałasem	1. Budowa/ przebudowa/ modernizacja dróg gminnych (zad. 2 z zał. nr 1.2.)	Zadanie monitorowane: Zarządcy dróg	5232,00	RPOWP, środki własne POPW (Program Operacyjny Polska Wschodnia), Środki własne, środki powiatu białostockiego, PRGiPID Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019, NPPDL, RSOBP - rezerwa subwencji ogólna budżetu państwa - dofinansowanie z budżet państwa Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych, fundusze unijne, budżet województwa podlaskiego	Realizacja w latach 2019-2022
	2. Przebudowa ładu komunikacyjnego w miejscach o dużym natężeniu ruchu (zad. 3 z zał. nr 1.2.)	Zadanie monitorowane: Zarządcy dróg	353,00	PRGiPID - program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019 - dofinansowanie z budżetu państwa, PROW 2014-2020 – środki UE, Środki własne	Realizacja w latach 2019-2022
	3. Budowa/ rozbudowa sieci ścieżek rowerowych	Zadanie monitorowane:	1000,00	RPOWP, środki własne	Realizacja w latach 2019-

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
	(zad. 4 z zał. nr 1.2.)	Zarządcy dróg		RPO WP 2014-2020, ZIT środki UE	2022
	4. Zastosowanie środków ograniczających rozprzestrzenianie się hałasu (w tym budowa ekranów akustycznych, stosowanie mat antywibracyjnych, tworzenie pasów zieleni) (zad. 5 z zał. nr 1.2.)	Zadanie monitorowane: Zarządcy dróg	350,00	środki UE, środki własne,	Realizowane razem budową/ modernizacja i przebudową dróg
	5. Zakup urządzeń do pomiaru hałasu (zad. 6 z zał. nr 1.2.)	Zadanie monitorowane: WIOŚ	22,50	Budżet państwa	W ramach zaistniałej potrzeby
	6. Realizacja Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie hałasu (zad. 7 z zał. nr 1.2.)	Zadanie monitorowane: WIOŚ	112,00	Budżet państwa	Realizacja w latach 2019-2022

Objaśnienia:

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku;

PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich;

RPO WP – Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020;

ZIT- Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Województwa Podlaskiego;

PRGiPiD – Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej 2016-2019;

NPPDL – Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych;

Załącznik nr 3.3. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem w obszarze interwencji pola elektromagnetyczne

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
Pola elektromagnetyczne	1. Realizacja Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie pomiarów pola elektromagnetycznego (zad. 2 z zał. nr 1.3.)	Zadanie monitorowane: WIOŚ	3,75	Środki własne, WFOŚiGW	Realizacja w latach 2019-2022
	2. Zakup i wymiana urządzeń do pomiaru pól elektromagnetycznych (zad. 3 z zał. nr 1.3.)	Zadanie monitorowane: WIOŚ	4,00	Środki własne, WFOŚiGW	Realizacja w 2019

Objaśnienia:

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku;

WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku;

Załącznik nr 3.4. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem w obszarze interwencji gospodarowanie wodami

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
Gospodarowanie wodami	1. Analiza możliwości zwiększenia retencji na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych, w tym w ramach planów zarządzania ryzykiem powodziowym (PZPR) dla obszaru dorzecza Wisły (oraz PZPR dla regionu wodnego Środkowej Wisły) (zad. 1 z zał. nr 1.4.)	Zadanie monitorowane: RZGW	Brak możliwości oszacowania kosztów	Budżet państwa, budżet jednostki samorządu terytorialnego, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki UE, międzynarodowe instytucje finansowe	Realizacja w latach 2019-2022 Zadanie polega na analizie możliwości zwiększenia retencji na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych, co stanowi element realizacji działań nietechnicznych wymienionych w projekcie Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Środkowej Wisły w celu obniżenia poziomu ryzyka powodziowego dla części obszarów problemowych za pomocą działań nietechnicznych.
	2. Przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu ustalenia przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu wód (zad. 2 z zał. nr 1.4.)	Zadanie monitorowane: RZGW	Brak możliwości oszacowania kosztów	Budżet państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Realizacja do 2019 przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu ustalenia przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu wód z uwagi na stan fizyko-chemiczny oraz na stan chemiczny
	3. Opracowanie i wdrażanie planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza (zad. 3 z zał. nr 1.4.)	Zadanie monitorowane: RZGW	Brak możliwości oszacowania kosztów	Budżet państwa, budżet jednostki samorządu terytorialnego, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki UE, międzynarodowe instytucje finansowe	Realizacja w latach 2019-2022 Zadanie polega na analizie możliwości zwiększenia retencji na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych, co stanowi element realizacji działań nietechnicznych wymienionych w projekcie

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
					Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Środkowej Wisły w celu obniżenia poziomu ryzyka powodziowego dla części obszarów problemowych za pomocą działań nietechnicznych.
	4. Opracowanie warunków korzystania z wód regionów wodnych (zad. 4 z zał. nr 1.4.)	Zadanie monitorowane: RZGW	Brak możliwości oszacowania kosztów	Budżet państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Realizacja do 2021 Opracowanie będzie podstawą wydania przez Dyrektora RZGW w Warszawie rozporządzenia w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni rzeki Supraśli
	5. Realizacja działań wynikających z Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy (zad. 5 z zał. nr 1.4.)	Zadanie monitorowane: RZGW	Brak możliwości oszacowania kosztów	Budżet państwa, budżet jednostki samorządu terytorialnego, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki UE, międzynarodowe instytucje finansowe	Realizacja do 2022
	6. Ochrona wód w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy (zad. 6 z zał. nr 1.4.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	W ramach zaistniałej potrzeby	Środki własne, środki zewnętrzne	Realizacja w latach 2019-2022 w ramach zaistniałej potrzeby
	7. Budowa zbiorników retencyjnych (w ramach adaptacji do zmian klimatu) (zad. 7 z zał. nr 1.4.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, PGL LP, właściciele nieruchomości	Brak możliwości oszacowania kosztów	POIiŚ, środki własne	Realizacja w latach 2019-2022
	8. Melioracje gruntów - budowa/ przebudowa/ modernizacja urządzeń melioracji wodnych (zad. 8 z zał. nr 1.4.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, ZZ, właściciele gruntów	252	NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2024
	9. Zagospodarowanie brzegów rzek i zbiorników wodnych (w tym infrastruktura turystyczna i rekreacyjna)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, właściciele gruntów	347	WFOŚiGW, NFOŚiGW/ środki UE	Realizacja w latach 2019-2022

Program Ochrony Środowiska Gminy Gródek na lata 2019-2022

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
	(zad. 9 z zał. nr 1.4.)				
	10. Budowa/ remont budowli hydrotechnicznych (zad. 10 z zał. nr 1.4.)	Zadanie monitorowane: RZGW, ZZ	Brak możliwości oszacowania kosztów	NFOŚiGW	Realizacja w latach 2019-2022
	11. Udrożnianie/ przebudowa/ odbudowa zabudowy regulacyjnej rzek i odtworzenie koryt kanałów (zad. 11 z zał. nr 1.4.)	Zadanie monitorowane: RZGW, ZZ, URZĄD GMINY, PK	24,00	NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki UE, środki własne	Termin realizacji 2019-2022
	12. Remont umocnień brzegowych i ubezpieczenie brzegów rzek (w tym zabudowa przeciwerozyjna) (zad. 12 z zał. nr 1.4.)	Zadanie monitorowane: RZGW, ZZ	Brak możliwości oszacowania kosztów	b.d.	Realizacja w 2021
	13. Zapewnienie ciągłości rzek i potoków poprzez udrażnianie obiektów stanowiących przeszkodę dla migracji ryb (zad. 13 z zał. nr 1.4.)	Zadanie monitorowane: RZGW, URZĄD GMINY, administratorzy cieków i obiektów, ZZ	1500,00	Środki UE, środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Realizacja w miarę zaistniałej potrzeby
	14. Ochrona, zachowanie i przywracanie biotopów i naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (zad. 14 z zał. nr 1.4.)	Zadanie monitorowane: RZGW, RDOŚ, URZĄD GMINY, administratorzy cieków i obiektów, ZZ, PK	1800,00	Środki UE, środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Realizacja ciągła
	15. Wdrożenie małej retencji na obszarach Natura 2000 i innych cennych przyrodniczo (w tym na obszarach bagiennych i torfowiskowych) (zad. 15 z zał. nr 1.4.)	Zadanie monitorowane: RZGW, PGL LP, RDOŚ, URZĄD GMINY, administratorzy cieków i obiektów, ZZ, PK	675,00	NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze UE	Termin realizacji 2019-2022
	16. Ograniczenie splotu zanieczyszczeń powierzchniowych z rolnictwa poprzez stosowanie kodeksu dobrej praktyki rolniczej oraz racjonalne dawkowanie i przestrzeganie terminów stosowania nawozów i środków ochrony roślin (zad. 16 z zał. nr 1.4.)	Zadanie monitorowane: PODR, WIOŚ, ARiMR, właściciele gospodarstw rolnych, podmioty gospodarcze działające w rolnictwie	750,00	Środki UE, środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Realizacja na bieżąco
	17. Realizacja działań wynikających z programów dotyczących zrównoważonego rolnictwa (w tym np. wspieranie rolnictwa zrównoważonego, ochrona gleb i wód, ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków, czy zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych w	Zadanie monitorowane: PODR, właściciele gospodarstw rolnych, podmioty gospodarcze działające w rolnictwie, parki narodowe, parki	1500,00	Środki UE, środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Realizacja na bieżąco

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
	rolnictwie) (zad. 17 z zał. nr 1.4.)	krajobrazowe			
	18. Tworzenia i aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zrównoważonego gospodarowania i ochrony wód (zad. 18 z zał. nr 1.4.)	Zadanie własne: URZĄD GMINY	50,00	Środki własne	Realizacja w miarę zaistniałej potrzeby
	19. Monitoring wód zanieczyszczonych azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych – OSN (zad. 19 z zał. nr 1.4.)	Zadanie monitorowane: WIOŚ	937,00	Dotacje celowe	Realizowane w latach 2019-2022 Działania na wyznaczonych obszarach województwa podlaskiego mające na celu poprawę stanu wód i przywrócenie określonych przepisami prawa standardów jakości wód
	20. Monitoring jakości wód w kąpieliskach i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli (zad. 20 z zał. nr 1.4.)	Zadanie monitorowane: PSSE, URZĄD GMINY	2,40	Środki budżetowe	Realizacja w latach 2019-2022
	21. Promowanie wody do picia jako alternatywy dla konsumpcji wód stołowych i napojów sprzedawanych w opakowaniach (zad. 22 z zał. nr 1.4.)	Zadanie monitorowane: spółki wodociągowe	W ramach bieżącej działalności	Środki własne	Realizacja w latach 2019-2022

Objaśnienia:

RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Białymstoku;
 ZZ – Zarząd Zlewni w Białymstoku;
 PGL LP – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe w Białymstoku;
 PK – Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. Witolda Sławińskiego;
 ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Białymstoku;
 PSSE - Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Białymstoku;
 WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku;
 NFOŚiGW w Warszawie – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie;
 POIiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020;

Załącznik nr 3.5. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem w obszarze interwencji gospodarka wodno-ściekowa

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
Gospodarka wodno-ściekowa	1. Budowa/ przebudowa/ modernizacja ujęć wody (zad. 1 z zał. nr 1.5.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY,	150,00	Środki UE, środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW,	Realizacja w latach 2019-2022
	2. Budowa/ rozbudowa/ przebudowa/ modernizacja stacji uzdatniania wody i infrastruktury towarzyszącej (w tym zbiorników wody uzdatnionej) (zad. 2 z zał. nr 1.5.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	300,00	Środki UE, środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW,	Realizacja w latach 2019-2022
	3. Przebudowa hydroforni wraz z infrastrukturą (w tym zbiorniki wyrównawcze) (zad. 3 z zał. nr 1.5.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	210,00	Środki UE, środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW,	Realizacja w latach 2019-2022
	4. Budowa/ rozbudowa/ modernizacja sieci wodociągowej (zad. 4 z zał. nr 1.5.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	2000,00	Środki UE, środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW,	Realizacja w latach 2019-2022
	5. Wymiana rur azbestowych na PCV (zad. 5 z zał. nr 1.5.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	600,00	Środki UE, środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW,	Realizacja w latach 2019-2022
	6. Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (zad. 7 z zał. nr 1.5.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	100,00	Środki UE, środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW,	Realizacja w latach 2019-2022
	7. Budowa/ rozbudowa/ modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej (w tym usprawnienie systemu odprowadzania ścieków) (zad. 8 z zał. nr 1.5.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	1000,00	Środki UE, środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW,	Realizacja w latach 2019-2022
	8. Budowa/ rozbudowa/ modernizacja sieci kanalizacji deszczowej (w tym montaż separatorów) (zad. 9 z zał. nr 1.5.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, zarządcy dróg	1000,00	Środki UE, środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW,	Realizacja w latach 2019-2022
	9. Budowa/ rozbudowa/ przebudowa/ modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków (w tym wymiana/ remont przepompowni ścieków) (zad. 10 z zał. nr 1.5.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	1000,00	Środki UE, środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW,	Realizacja w latach 2019-2022
	10. Budowa/ modernizacja stacji zlewnych nieczystości ciekłych i usprawnienie systemu odbioru nieczystości płynnych	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	450,00	Środki UE, środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW,	Realizacja w latach 2019-2022

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
	(zad. 11 z zał. nr 1.5.)				
	11. Usprawnienie gospodarki osadowej (zad. 12 z zał. nr 1.5.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	690,00	Środki UE, środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW,	Realizacja w latach 2019-2022
	12. Realizacja Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości wody (zad. 13 z zał. nr 1.5.)	Zadanie monitorowane: WIOŚ	230,00	Środki UE, środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW,	Realizacja w latach 2019-2022
	13. Dopuszczenie systemu monitoringu wód w sprzęt, urządzenia i oprogramowanie (zad. 14 z zał. nr 1.5.)	Zadanie monitorowane: WIOŚ	46,00	Środki UE, środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW,	Realizacja w latach 2019-2022
	14. Badanie wody wodociągowej przeznaczonej do spożycia oraz informowanie społeczeństwa o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (zad. 15 z zał. nr 1.5.)	Zadanie monitorowane: PSSE, URZĄD GMINY	72,00	Środki budżetowe	Realizacja w latach 2019-2022
	15. Organizacja imprez o charakterze edukacyjnym, ulotki, broszury, kampanie informacyjne, wycieczki	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	5,00	Środki UE, środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW,	Realizacja w latach 2019-2022
	16. (zad. 16 z zał. nr 1.5.)				

Objaśnienia:

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku;

PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Białymstoku;

WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku;

NFOŚiGW w Warszawie – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie;

Załącznik nr 3.6. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem w obszarze interwencji zasoby geologiczne

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
Zasoby geologiczne	1. Eliminacja nielegalnych eksploatacji kopalin (zad. 1 z zał. nr 1.6.)	Zadanie monitorowane: Starostwo powiatowe, właściciele gruntów	50,00	Środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Realizacja w miarę zaistniałej potrzeby
	2. Aktualizacja bazy danych o surowcach na terenie województwo podlaskiego, ustalanie zasobów złóż kopalin, a także ich ochrona (zad. 2 z zał. nr 1.6.)	Zadanie monitorowane: PSG	W ramach zadań państwowych	Środki własne, środki zewnętrzne	Realizacja w latach 2019-2022 w miarę zaistniałej potrzeby
	3. Prowadzenie centralnego archiwum geologicznego w tym także zasobów województwa podlaskiego (zad. 3 z zał. nr 1.6.)	Zadanie monitorowane: PSG	W ramach zadań państwowych	Środki własne, środki zewnętrzne	Realizacja w latach 2019-2022 w miarę zaistniałej potrzeby
	4. Gromadzenie, udostępnianie, przetwarzanie i archiwizacja informacji geologicznych, w tym także z terenów województwa podlaskiego (zad. 4 z zał. nr 1.6.)	Zadanie monitorowane: PSG	W ramach zadań państwowych	Środki własne, środki zewnętrzne	Realizacja w latach 2019-2022 w miarę zaistniałej potrzeby
	5. Prowadzenie bazy danych geologicznych, w tym także dotyczących województwa podlaskiego (zad. 5 z zał. nr 1.6.)	Zadanie monitorowane: PSG	W ramach zadań państwowych	Środki własne, środki zewnętrzne	Realizacja w latach 2019-2022 w miarę zaistniałej potrzeby
	6. Sporządzanie krajowego bilansu zasobów kopalin w tym także z terenu województwa podlaskiego (zad. 6 z zał. nr 1.6.)	Zadanie monitorowane: PSG	W ramach zadań państwowych	Środki własne, środki zewnętrzne	Realizacja w latach 2019-2022 w miarę zaistniałej potrzeby
	7. Koordynacja i wykonywanie prac z zakresu kartografii geologicznej w tym także na terenie województwa podlaskiego (zad. 7 z zał. nr 1.6.)	Zadanie monitorowane: PSG	W ramach zadań państwowych	Środki własne, środki zewnętrzne	Realizacja w latach 2019-2022 w miarę zaistniałej potrzeby
	8. Rozpoznanie i monitoring zagrożeń geologicznych w tym także na terenie województwa podlaskiego (zad. 8 z zał. nr 1.6.)	Zadanie monitorowane: PSG	W ramach zadań państwowych	Środki własne, środki zewnętrzne	Realizacja w latach 2019-2022 w miarę zaistniałej potrzeby
	9. Działania edukacyjne promujące racjonalne wykorzystanie kopalin (zad. 10 z zał. nr 1.6.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	2,00	Środki UE, środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Realizacja w latach 2019-2022

Objaśnienia:

PSG – Państwowa Służba Geologiczna w Warszawie;

WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku;

NFOŚiGW w Warszawie – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie;

Załącznik nr 3.7. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem w obszarze interwencji gleby

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
Gleby	13. Likwidacja „dzikich wysypisk” odpadów (w tym rekultywacja wyrobisk po „dzikich wysypiskach”) (zad. 1 z zał. nr 1.7.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, właściciele/ zarządcy gruntów	Brak możliwości oszacowania kosztów	Środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Termin realizacji 2019-2022 Realizowane w miarę potrzeb
	14. Rekultywacja terenu po wydobyciu kopalin (zad. 2 z zał. nr 1.7.)	Zadanie monitorowane: właściciele/ zarządcy gruntów	500,00	Środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW	W ramach zaistniałej potrzeby
	15. Realizacja działań zapobiegających erozji (zad. 3 z zał. nr 1.7.)	Zadanie monitorowane: właściciele/ zarządcy gruntów	650,00	Budżet państwa, Środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW	W ramach zaistniałej potrzeby
	16. Prowadzenie właściwej gospodarki wodnej na terenach rolnych, łąkowych i wodno-błotnych (zad. 4 z zał. nr 1.7.)	Zadanie monitorowane: właściciele/ zarządcy gruntów	653,00	Środki UE, Środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW	W ramach zaistniałej potrzeby
	17. Zrównoważone stosowanie środków ochrony roślin, z uwzględnieniem zasady zintegrowanej ochrony roślin (zad. 5 z zał. nr 1.7.)	Zadanie monitorowane: ARiMR, ODR, podmioty gospodarcze	890,00	Środki UE, Środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Realizowane na bieżąco
	18. Przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu zaplanowania działań ukierunkowanych na redukcję fosforu (zad. 6 z zał. nr 1.7.)	Zadanie monitorowane: RZGW	Brak możliwości oszacowania kosztów	Budżet państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Realizacja do 2019 Przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu ustalenia przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu wód z uwagi na stężenia fosforu w celu zaplanowania działań ukierunkowanych
	19. Realizacja działań wynikających z wdrażaniem Dyrektywy Azotanowej (zad. 7 z zał. nr 1.7.)	Zadanie monitorowane: RZGW	Brak możliwości oszacowania kosztów	Budżet państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Realizacja w latach 2016-2020 Określenie wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, opracowanie programu działań dla każdego wyznaczonego

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
					obszaru szczególnie narażonego na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych
	20. Rozpoznanie obszarów zanieczyszczonych (zad. 10 z zał. nr 1.7.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, jednostki podległe, ARMiR, podmioty gospodarcze	60,00	Środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW	W miarę zaistniałej potrzeby
	21. Monitoring gleb po rekultywacji składowisk odpadów (zad. 11 z zał. nr 1.7.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, jednostki podległe, właściciele/ zarządcy składowisk	50,00	Środki własne	Realizowane na bieżąco
	22. Promowanie zachowań sprzyjających ochronie gleb i powierzchni ziemi (zad. 12 z zał. nr 1.7.)	Zadanie monitorowane: ODR, URZĄD GMINY	2,00	Środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Realizowane na bieżąco

Objaśnienia:

ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie;

RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Białymstoku;

ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Białymstoku;

WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku;

NFOŚiGW w Warszawie – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie;

Załącznik nr 3.8. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem w obszarze interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	1. Zakup pojemników do selektywnego zbierania odpadów i organizacja miejsc ich lokalizacji (zad. 1 z zał. nr 1.8.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, jednostki podległe, podmioty odbierające odpady, zarządcy nieruchomości, właściciele nieruchomości	-	NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze UE, środki własne	Termin realizacji 2019-2022 W miarę zaistniałej potrzeby
	2. Budowa instalacji do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów (zad. 3 z zał. nr 1.8.)	Zadanie monitorowane: Podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami	Brak możliwości oszacowania kosztów	Środki własne, środki UE	Realizacja w latach 2020 - 2025
	3. Usprawnienie systemu recyklingu odpadów (zad. 4 z zał. nr 1.8.)	Zadanie monitorowane: Podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami	Brak możliwości oszacowania kosztów	Środki własne, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	4. Zapewnienie instalacji do odzysku i recyklingu odpadów remontowo – budowlanych (zad. 5 z zał. nr 1.8.)	Zadanie monitorowane: Podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami	Brak możliwości oszacowania kosztów	Środki własne, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	5. Budowa instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych (zad. 6 z zał. nr 1.8.)	Zadanie monitorowane: Podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami	Brak możliwości oszacowania kosztów	RPOWP, środki własne, kredyty	Realizacja w latach 2019-2022 budowa hali o powierzchni ok. 2500 m ² oraz linii sortowniczej o wydajności 20 tys. Mg/rok
	6. Organizacja stanowisk rozbiórki odpadów wielkogabarytowych (zad. 7 z zał. nr 1.8.)	Zadanie monitorowane: Podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami	Brak możliwości oszacowania kosztów	RPOWP, środki własne, kredyty	Realizacja w latach 2019-2022
	7. Budowa/ modernizacja kwatery na odpady reszkowe, których zagospodarowanie przez odzysk/ recykling jest niemożliwe (zad. 8 z zał. nr 1.8.)	Zadanie monitorowane: Podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami	Brak możliwości oszacowania kosztów	RPOWP, środki własne, kredyty	Realizacja w latach 2019-2022
	8. Instalacja wzbogacania i oczyszczania gazów składowiskowych (zad. 9 z zał. nr 1.8.)	Zadanie monitorowane: Podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami	Brak możliwości oszacowania kosztów	Środki własne, środki UE	Realizacja w latach 2019-2022

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
	9. Rekultywacja zamkniętych składowisk odpadów niespełniających wymagań prawnych i technicznych (zad. 10 z zał. nr 1.8.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, właściciele/zarządcy składowisk	28,00	Środki własne, fundusze unijne – PROW i RPOWP, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Termin realizacji 2019-2022
	10. Aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz aktualizacja programów usuwania azbestu na terenach gmin (zad. 11 z zał. nr 1.8.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, mieszkańcy	20,00	Środki własne, budżet państwa	Realizowane w miarę zaistniałej potrzeby
	11. Usuwanie wyrobów zawierających azbest (w tym demontaż, transport i unieszkodliwianie) (zad. 12 z zał. nr 1.8.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, mieszkańcy	120,00	NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki UE, środki własne	Termin realizacji 2019-2022
	12. Prowadzenie bazy azbestowej (zad. 13 z zał. nr 1.8.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	-	Środki własne	Termin realizacji 2019-2022
	13. Akcje związane z gospodarką odpadami, konkursy, ulotki, broszury, spotkania, szkolenia, budowa ścieżek edukacyjnych (zad. 14 z zał. nr 1.8.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami	15,00	NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze UE, środki własne, RPO, PROW, ODR, prywatne, środki własne	Termin realizacji 2019-2022
	14. Edukacja ekologiczna – Centrum Badawczo Rozwojowe (zad. 15 z zał. nr 1.8.)	Zadanie monitorowane: Podmioty odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami, uczelnie wyższe, centra innowacyjności, parki naukowo-technologiczne	Brak możliwości oszacowania kosztów	Środki własne, środki UE	-

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku;
 ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie;
 WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku;
 NFOŚiGW w Warszawie – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie;
 PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich;
 RPO WP – Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020;

Załącznik nr 3.9. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem w obszarze interwencji zasoby przyrodnicze

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
Zasoby przyrodnicze	1. Inwentaryzacja i waloryzacja zasobów przyrodniczych oraz stworzenie bazy danych o zasobach przyrodniczych (zad. 1 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: PK, RDOŚ, URZĄD GMINY	600,00	Środki własne, środki z budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Termin realizacji 2019-2022
	2. Opracowanie/aktualizacja planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 oraz planów ochrony parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (zad. 2 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: RDOŚ, PK	500,00	Środki własne, środki z budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Termin realizacji 2019-2022
	3. Powoływanie nowych form ochrony przyrody (zad. 3 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: RDOŚ, URZĄD GMINY	5,00	Środki własne	Realizacja w miarę potrzeb
	4. Ochrona czynna siedlisk i gatunków (zad. 4 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: RDOŚ, PN, organizacje pozarządowe, URZĄD GMINY, właściciele i zarządcy terenu	500,00	Środki własne, środki z budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	5. Ochrona bierna procesów w ekosystemach (zad. 5 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: PN, właściciele i zarządcy gruntów	500,00	Środki własne, środki z budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	6. Wykup gruntów na terenach chronionych (zad. 6 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: PK, RDOŚ, PGL LP	400,00	Środki własne	Termin realizacji 2019-2022
	7. Przywracanie walorów przyrodniczych zabytkowym parkom (zad. 7 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: PK, właściciele i zarządcy terenu	400,00	Środki własne, środki z budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	8. Prowadzenie gospodarki leśnej z zachowaniem wszystkich funkcji lasu (zad. 8 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: PGL LP, Starostwo powiatowe	500,00	Środki własne	Termin realizacji 2019-2022
	9. Regulacja populacji zwierząt łownych (zad. 9 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: PGL LP, PZł, koła łowieckie, starostwo powiatowe, RDOŚ	63,00	Środki własne	Termin realizacji 2019-2022
	10. Eliminacja i ograniczenie populacji występowania inwazyjnych gatunków obcych (zad. 10 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, PK, właściciele lub zarządcy	650,00	Środki własne, środki z budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki	Termin realizacji 2019-2022

Program Ochrony Środowiska Gminy Gródek na lata 2019-2022

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
		terenu		UE	
	11. Rewitalizacja zieleni (zad. 11 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: PN, URZĄD GMINY, właściciele lub zarządcy terenu, RZGW	85,00	Środki własne, środki z budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	12. Zachowanie naturalnego charakteru rzek i dolin rzecznych oraz poprawa warunków wodnych (zad. 12 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: PK, RDOŚ, ZZ, URZĄD GMINY, GIOŚ	600,00	Środki własne, środki z budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	13. Modernizacja i rozbudowa bazy monitoringu przyrodniczego (zad. 13 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: PK, RDOŚ, GIOŚ, właściciele lub zarządcy terenu, URZĄD GMINY, RZGW	45,00	Środki własne, środki z budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	14. Monitoring siedlisk i gatunków Natura 2000 (zad. 14 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: PK, RDOŚ, GIOŚ	45,00	Środki własne, środki z budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	15. Aktualizacja i sporządzanie (w miarę potrzeb) planów urządzenia lasu i uproszczonych planów urządzenia lasu (zgodnie z przepisami ustawy o lasach) (zad. 18 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: PGL LP, Starostwo powiatowe	65,00	Środki własne	Termin realizacji 2019-2022
	16. Realizacja Krajowego Programu Zwiększania Lesistości (zad. 19 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: PGL LP, URZĄD GMINY, właściciele lasów	85,00	Środki własne, środki z budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	17. Ocena stanu lasów (zad. 20 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: PGL LP, Starostwo powiatowe, PK	40,00	Środki własne, środki z budżetu państwa,	Termin realizacji 2019-2022
	18. Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów (zad. 21 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: PGL LP, URZĄD GMINY, PSP właściciele lub zarządcy terenów	780,00	Środki własne, środki z budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	19. Tworzenie i aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego oraz	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY	6,00	Środki własne	Termin realizacji 2019-2022

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
	studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem ochrony zasobów przyrody i krajobrazu (zad. 22 z zał. nr 1.9.)				
	20. Utrzymywanie, ochrona i odtwarzanie korytarzy ekologicznych i przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej (zad. 23 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: zarządcy dróg, administratorzy cieków	65,00	Środki własne, środki z budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	21. Utrzymanie stref zalewowych w dolinach wolnych od zabudowy (zad. 24 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, RZGW	96,00	Środki własne, środki z budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Termin realizacji 2019-2022
	22. Uporządkowanie stanu prawnowłasnościowego nieruchomości w ewidencji gruntów (zad. 25 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, jednostki podległe URZĄD GMINY	Brak możliwości oszacowania	Środki własne	Termin realizacji 2019-2022
	23. Uzgadnianie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie uwzględnienia wyników audytu krajobrazowego (zad. 27 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: PBPP	W ramach bieżącej działalności	Środki własne	Realizacja na bieżąco
	24. Budowa ścieżek edukacyjnych (zad. 29 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, PN, PGL LP	53,00	Środki własne, środki z budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	25. Budowa / modernizacja infrastruktury przy szlakach edukacyjnych (zad. 30 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, PN, PGL LP	20,00	Środki własne, środki z budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	26. Prowadzenie zakładki poświęconej edukacji ekologicznej na stronie internetowej (zad. 31 z zał. nr 1.9.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, PN, PGL LP	Brak możliwości oszacowania	Środki własne, środki z budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	27. Budowa nowych i doposażenie istniejących obiektów edukacyjnych i rozszerzanie oferty edukacyjnej	Zadanie monitorowane: PN, PGL LP	Brak możliwości oszacowania	Środki własne, środki z budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki	Termin realizacji 2019-2022

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
	(zad. 32 z zał. nr 1.9.)			UE	

Objaśnienia:

RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Białymstoku;

ZZ – Zarząd Zlewni w Białymstoku;

PGL LP – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe w Białymstoku;

PK – Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. Witolda Sławińskiego;

ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Białymstoku;

RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku;

PZŁ – Polski Związek Łowiecki Oddz. Białystok;

GDOŚ – Główna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie;

PSP – Państwowa Straż Pożarna w Białymstoku;

PBPP – Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego w Białymstoku;

WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku;

NFOŚiGW w Warszawie – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie;

Załącznik nr 3.10. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem w obszarze interwencji zagrożenia poważnymi awariami

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
Zagrożenia poważnymi awariami	1. Usprawnienie systemu ratownictwa i zwiększanie skuteczności prowadzenia długotrwałych akcji ratowniczych (zad. 2 z zał. nr 1.10.)	Zadanie monitorowane: KW PSP, jednostki OSP	45,00	środki własne, budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	2. Ochrona przeciwpożarowa (zad. 3 z zał. nr 1.10.)	Zadanie monitorowane: PGL LP, zarządcy budynków, KW PSP i jednostki podległe	96,00	środki własne, budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	3. Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym (zad. 4 z zał. nr 1.10.)	Zadanie monitorowane: KWP, zarządcy dróg	53,00	środki własne, budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	4. Modernizacja i doposażenie ośrodków szkoleniowych (zad. 5 z zał. nr 1.10.)	Zadanie monitorowane: KWPKW PSP	140,00	środki własne, budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	5. Szkolenia i warsztaty w zakresie ratownictwa (zad. 6 z zał. nr 1.10.)	Zadanie monitorowane: URZĄD GMINY, jednostki podległe URZĄD GMINY, KW PSP i jednostki podległe	36,00	środki własne, budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	6. Prowadzenie kontroli instalacji na terenach zakładów przemysłowych (zad. 7 z zał. nr 1.10.)	Zadanie monitorowane: WIOŚ, KW PSP	Brak możliwości oszacowania	środki własne, budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022
	7. Prowadzenie i aktualizacja rejestru zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku występowania poważnych awarii (zad. 8 z zał. nr 1.10.)	Zadanie monitorowane: WIOŚ, KW PSP	-	środki własne, budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE	Termin realizacji 2019-2022

Objaśnienia:

PGL LP – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe w Białymstoku;
 PK – Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. Witolda Sławińskiego;
 GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddz. Białystok;
 KW PSP – Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku;
 WIOŚ - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowisk w Białymstoku;
 KWP – Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku;
 WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku;
 NFOŚiGW w Warszawie – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie;

Uzasadnienie

zawierające zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą, informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone z związku udziałem społeczeństwa.

Projekt Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Gródek na lata 2019 – 2022, zwany dalej Programem, został sporządzony w celu realizacji polityki ekologicznej państwa. Obowiązek wykonania gminnego programu ochrony środowiska wynika z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 779, z późn. zm.) i jest on przyjmowany na cztery lata. Niniejszy Program jest aktualizacją dokumentu przyjętego uchwałą Nr II/19/2014 Rady Gminy Gródek z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska Gminy Gródek na lata 2015-2018.

Program przedstawia aktualny stan środowiska na terenie gminy oraz określa cele ekologiczne, a także kierunki działań priorytetowych zmierzających do poprawy jego stanu. Program określa również szacunkowe koszty i terminy realizacji zawartych w nim zadań oraz koncepcję monitoringu ich wdrażania.

Dla projektu Programu uzyskano zgodę Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku na odstąpienie od konieczności przeprowadzenia strategicznego postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji aktualizowanego Programu.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku pismem z dnia 4 września 2018 r. znak: WPN.410.3.20.2018.EC, wyraził zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko do projektu Programu.

Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku Opinią nr 206/NZ/2018 z dnia 5 września 2018 r. znak: NZ.0523.44.2018 stwierdził, iż zachodzą okoliczności uzasadniające odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Programu.

Informację o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla aktualizacji Programu umieszczono w dniu 12 września 2018 r. w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Gródek oraz na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Gminy Gródek.

Projekt Programu został również pozytywnie zaopiniowany przez Zarząd Powiatu Białostockiego uchwałą Nr 883/2018 z dnia 12 września 2018 r.

Jednocześnie zapewniono możliwość udziału społeczeństwa w tworzeniu przedmiotowego dokumentu, zgodnie z przepisami działu III, rozdział 1 i 3 ustawy, poprzez umieszczenie ogłoszenia o przystąpieniu do opracowania Programu oraz o możliwości składania uwag i wniosków w dniu 24 sierpnia 2018 r. na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Gródek, w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Gródek oraz w dzienniku o zasięgu regionalnym. W treści ogłoszenia zawarto informację w zakresie wynikającym z art. 39 ust. 1 ustawy. W ustawowo przewidzianym 21-dniowym terminie nie wniesiono żadnych uwag i wniosków.